GLASILO DELAVCEV INDUSTRIJSKIH MONTAŽNIH PODJETIJ

IMP GLASNIK

NOVEMBER 1982 ŠTEVILKA 11 LETO XVI

IMP Glasnik izdaja delavski svet IMP-Industrijska montažna podjetja Ljubljana. Izhaja mesečno v 7.600 izvodih.

Uredništvo: Ljubljana, Titova 37.

Ureja uredniški odbor: Andrej Zadravec (predsednik), Miro Dražumarič (namestnik predsednika), Drago Goli, Ciril Hladnik, Lojze Javornik (odgovorni urednik), Aleksandra Kostanjevec, Janez Kržmanc, Ela Mulej, Iztok Munih, Janez Rojic, Dragica Rudolf in Majda Slapar.

Tiska Ljudska pravica v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

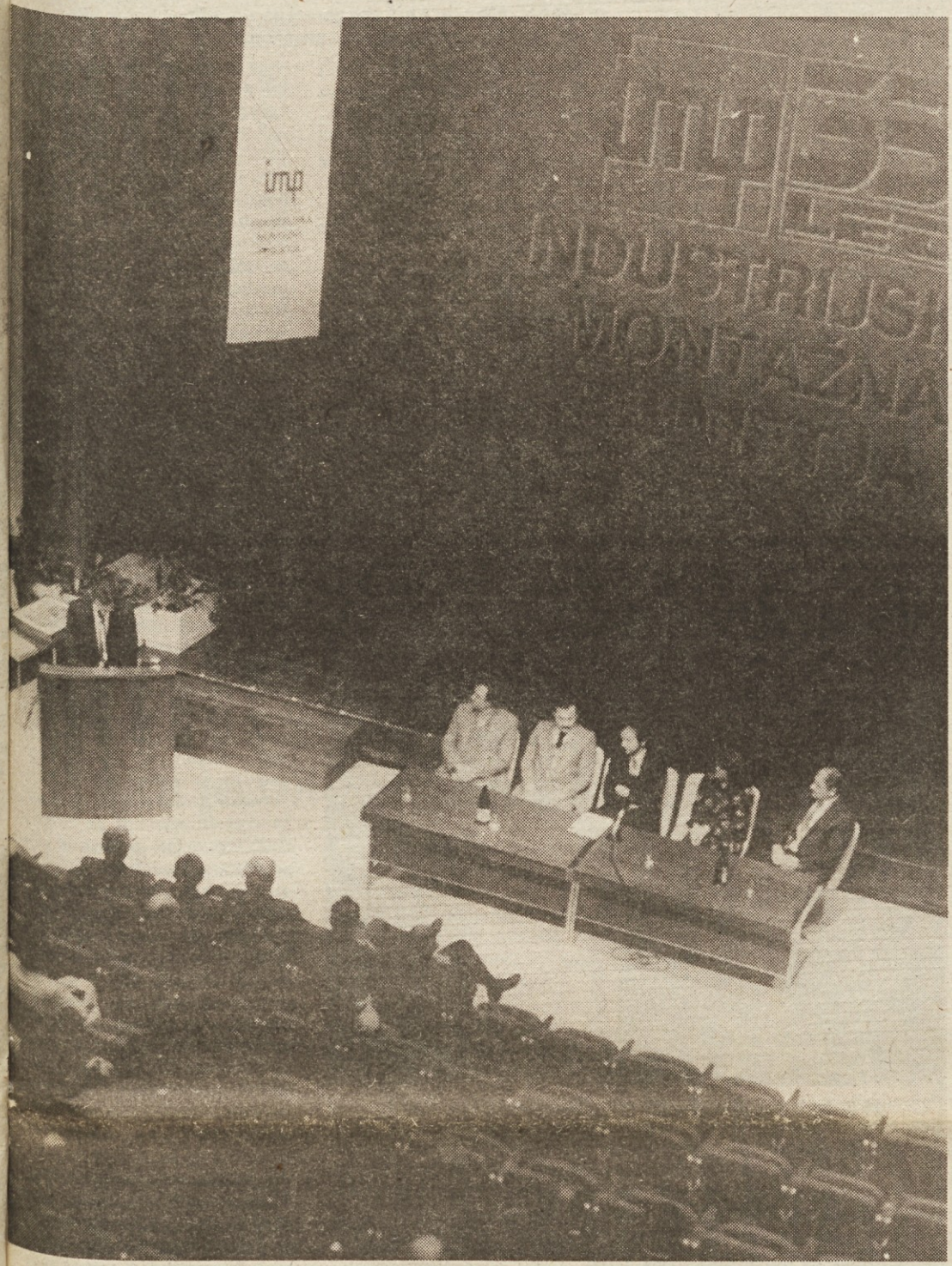

V soboto, 16. oktobra smo s slovesno sejo delavskega sveta proslavili petintridesetletnico IMP. Na seji sta govorila predsednik delavskega sveta sozda Lucijan Lipušček in generalni direktor sozda Franc Kumše. Prvi je orisal samoupravni, drugi pa poslovni in gospodarski razvoj naše sestavljene organizacije. Oba sta tudi orisala naloge prihodnjega obdobja in poudarila, da bo najpomembneje zagotoviti enotno in učinkovito izvajanje skupno dogovorjenih akcij. Naša gosta, član IS republiške skupščine Jernej Jan in predsednik CK ZKS Andrej Marinc sta v svojih pozdravnih govorih dejala, da so naši programi v duhu prizadevanj celotne družbe za učinkovitejše gospodarjenje in nam želela, da bi začrtane cilje tudi dosegli.

Več na 4. in 5. strani.

Pobude za varčevalne ukrepe

Zvezni izvršni svet je v drugi polovici oktobra sprejel več zakonov in ukrepov za varčevanje. Boni za bencin pologi za potovanja v tujino in mnogi drugi ukrepi so vsem dobro znani, saj prizadenejo vsakogar od nas. Nekateri ukrepi in priporočila pa so takšni, da jih morajo uresničiti delavci v združenem delu. Zato se je v sredo, 27. oktobra, sestal na izredni seji delavski svet sozda in oblikoval enotne smernice za izvajanje varčevalnih ukrepov v sozdu IMP.

Uvodno poročilo o nalogah v zvezi z ukrepi ZID je podal generalni direktor sozda inž. Franc Kumše. Opozoril je, da ukrepi ZIS terjajo tako dolgoročno aktivnost kot nekatere takojšnje ukrepe in je zato predlagal, naj delavski svet sozda sprejme priporočila delavskim svetom tozdov, da bi bila ta aktivnost v sozdu čimbolj usklajena. Delavski svet je obravnaval več vprašanj.

Varčevanje s kurilnim oljem.

Pretežna večina IMP-jevih tovarn in obratov se ogreva s kurilnicami in kotlarnami na mazut oziroma nafto. Ker bo oskrba z nafto in njenimi derivati v prihodnjih letih še težja, kot je zdaj naj vsi tozdi raziščejo dolgoročne možnosti ogrevanja in začno predelovati svoje kurilnice oziroma kotlarne na druga goriva, kjer pa je to možno, naj se priključijo na daljinsko ogrevanje.

Varčevanje z bencinom pri vožnjah z osebnimi in tovornimi avtomobili.

Družbeni sektor mora zmanjšati porabo tekočih goriv za 20 do 40 odstotkov. Zato je treba takoj izdelati bilanco porabe tekočih goriv v letih 1981 in 1982. Vožnje z osebnimi in tovornimi vozili do konca leta moramo načrtovati tako, da bomo dosegli ustrezno manjšo porabo. Vsi tozdi naj takoj preverijo, katere tovore lahko preusmerijo na železnico. V IMP-ju imamo dosti delavcev ki morajo potovati (operativci, komercialisti in drugi). Ti se morajo v največji možni meri preusmeriti na prevoze z avtobusi in vlaki.

Varčevanje z električno energijo in sprememba delovnega časa.

Kumše je povedal, da je ZIS uvedel solidarnostno pomoč republik pri zagotavljanju električne energije. Slovenija, ki je v zadnjem desetletju veliko vlagala v gradnjo elektrarn, je imela relativno dobro oskrbo z električno energijo. Ker pa imajo v nekaterih drugih republikah že več mesecev velike redukcije električnega toka, je ZIS določil solidarnostno pomoč, zato morajo vsi porabniki skrajno varčevati z električno energijo.

Eden od ukrepov za varčevanje z elektriko je premik delovnega časa, da bi delali, ko je svetlo. Delavski svet je predlagal, naj bo delovni čas od 7. do 15.30 ure, ob petkih pa do 15. ure. V torek naj ne bo več deseturnega delovnika, pač pa se ti dve uri prerazdelita na dneve od ponedeljka do četrtka. V tozdih in delovnih skupnostih, kjer imajo drseči delovni čas, naj se začne delo med 7. in 8. uro in konča med 15.30 in 16.30 — razen v petkih, ko je delovni čas za pol ure krajši.

To priporočilo ne velja za tozde, kjer delajo v več izmenah.

Je pa treba urediti tudi čiščenje delovnih prostorov tako, da bi porabili čim manj elektrike. Pred prihodom delavcev na delo morajo biti luči ugasnjene.

Prepovedana je uporaba električnih peči za dodatno ogrevanje delovnih prostorov.

Ob tem je Kumše opozoril, da so napovedi glede oskrbe z elektriko slabe. Če elektrike ne bo dovolj, bomo seveda doživeli redukcije, zato pa je prav, da že prej skušamo sami čim več prihraniti.

Devalvacija in vprašanje osebnih dohodkov delavcev v tujini.

Devalvacija dinarja za 20 odstotkov pomeni, da so se naši izdelki in storitve za tuje kupce pocenili, torej smo bolj konkurenčni. Po drugi strani so se uvoženi izdelki za nas podražili. Torej je to ukrep, ki spodbuja izvoz in zavira uvoz.

ZIS je tudi sprejel odlok, da se jugoslovanskim delavcem v tujini izplačuje 30 odstotkov osebnih dohodkov v dinarjih. Ta ukrep moramo izvajati.

V zvezi z osebnimi dohodki pa je še vedno aktualna pobuda republiškega komiteja za delo, da bi poenotili osnove za osebne dohodke in tudi druge pogoje delavcev v tujini. IMP ima v Iraku trenutno okrog tisoč delavcev, SCT jih ima 5.000, imajo jih tudi Rudis, Hidromontaža in drugi izvajalci del na gradbiščih v različnih državah. Zato je upravičeno prizadevanje, da bi poenotili pogoje nagrajevanja in dela v tujini.

Kumše je povedal, da je na razgovoru pri predsedniku republiškega izvršnega sveta Janezu Zemljariču skupaj za generalnim direktorjem SCT dal pobudo, naj ta vprašanja usklajujejo tudi v zveznem merilu. Pred odredbo ZIS so nekateri izvajalci plačevali celoten dohodek v dinarjih, nekateri vse v dolarjih, nekateri pa določen odstotek v dinarjih. Razlike so tudi pri dopustih za terensko delo in raznih dodatkih. Zemljarič se je strinjal s pobudo, da bi morali v Jugoslaviji oblikovati enotna izhodišča za urejanje teh zadev.

Ne glede na te pobude pa je poslovni odbor za izvajanje del v Iraku predlagal naj strokovne službe v delovni skupnosti sozda in v tozdu Inženiring pripravijo predloge za dopolnitev samoupravnega sporazuma o razporejanju delavcev na delovišču v tujini. Delavski svet sozda je to pobudo sprejel in zadolžil navedene službe, naj jo izpeljejo.

Ob tem je bilo poudarjeno, da bodo delavci delovnih enot v Iraku pravočasno dobili vse gradivo, da bi lahko vodili razpravo »Spremembe bodo obravnavane po enakem postopku, kot je bil sprejet sporazum«, je zatrdil pomočnik generalnega direktorja sozda Aleš Čerin. »»Noben organ v sozdu nima pravice, da bi s kakršnim koli sklepom spreminjal določila sporazuma.«

Direktor tozda Inženiring Rudi Geršak je opozoril še na nelogične zahteve dobaviteljev opreme za delo v tujini. Dinarska vrednost te opreme se ni zvišala, torej bi morala biti dolarska cena nižja zaradi 20 odstotne devalvacije. Večina dobaviteljev pa noče o tem nič slišati in terjajo enako dolarsko ceno kot pred devalvacijo dinarja. Ta razlika ki jo terjajo dobavitelji, se bliža vsoti 10 milijonov dolarjev.

Delegati delavskega sveta so v razpravi opozorili na nekatere težave, s katerimi se bodo srečali posamezniki in organizacije. To je na primer vprašanje varstva, vprašanje prevozov, pa žalostno dejstvo, da imamo vrsto tovarn, ki imajo tako slabe prostore, da morajo stalno delati pri lučeh, in torej ne bi z nobenim premikom delovnega časa ničesar prihranili, kot je dejal Martin Vidergar.

Kljub nekaterim vprašanjem je delavski svet sozda sprejel zgoraj navedena priporočila kot osnovo za ukrepanje v tozdih delovnih skupnosti, pri čemer je naloga vseh, da ukrepe konkretizira in jih prilagodi svojim razmeram, vse z namenom, da bi zares dosegli to, kar želimo — prihranke pri elektriki, bencinu in kurilnem olju.

LOJZE JAVORNIK

IZ VSEBINE

- Delavski svet sozda je dal v javno razpravo osnutek smernic plana za leto 1983. str. 2
- Osnovne organizacije ZK v sozdu ne smejo že naprej delovati brez kakršnih koli oblik akcijskega povezovanja je opozorila delovna skupina občinske konference ZK Ljubljana-Bežigrad str. 3
- O inovacijski dejavnosti nasploh in o novem stroju, s katerim so v tozdu Ipko močno povečali produktivnost pri izdelavi pretočnih korit za farme. str. 9
- Oktobra je planinsko društvo IMP organiziralo izlet v neznano, ki pa letos ni bil tak kot običajen. Naši planinci so na tem izletu slovesno razvili prapor in proslavili petletnico delovanja. str. 12

35 let Panonije

V soboto, 23. oktobra so delavci Panonije proslavili petintridesetletnico svoje delovne organizacije. Več kot 700 jih je bilo skupaj z gosti na proslavi v restavraciji hotela Diana.

Proslave so se udeležili predstavniki občinske skupščine Murska Sobota, družbenopolitičnih organizacij in medobčinske gospodarske zbornice, poslovni partnerji in seveda tudi številni upokojenci, ki so v težkih razmerah z mnogo odrekanja postavljali osnove za to, da je Panonija danes med vodilnimi jugoslovanskimi proizvajalci kmetijskih strojev. O tem razvoju je spregovoril direktor delovne organizacije Emil Zelko.

Predsednik murskosoboške občinske skupščine je v imenu občine čestital delavcem h doseženem razvoju, povedal da v občini cenijo njihove napore, podpirajo njihove razvojne cilje in računajo, da jih bodo tudi uresničili, ter tako dosegli korist zase in za družbenopolitično skupnost.

Delavci Panonije so se tudi zahvalili jubilantom, dobitnikom priznanj SOZD IMP, krvodajalcem in poslovnim partnerjem. V bogatem kulturnem programu so nastopili mešani pevski zbor Štefan Kovač, recitirali pa so Boris Cavazza in dijaka murskosoboškega srednješolskega centra. Več na 6. strani.

Od 18. do 22. oktobra je bilo v Ljubljani 4. kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije, ki ga je organizirala naša delovna organizacija IZPI. Lahko rečemo, da je srečanje uspelo, saj je bilo najbolj množično doslej. Sodelovalo je skoraj 400 udeležencev iz 19 delovnih organizacij. Več na 8. strani.

Osnutek smernic plana za leto 1983

Glavne naloge so izvoz, razvoj in skupen nastop pri trženju

Izvoz, razvojno delo, trženje — to so tri najpomembnejše naloge, ki jih določajo smernice plana SOZD IMP za prihodnje leto. Smernice so v javni obravnavi, delavski svet sozda pa je določil, da mora biti obravnava smernic zaključena do 15. novembra.

Ko je delegatom delavskega sveta sozda pojasnjeval najpomembnejše cilje smernic plana za prihodnje leto, je pomočnik generalnega direktorja sozda Uroš Korže najprej spomnil, da so gospodarske razmere v naši državi izredno negotove. Država je v plačilnobilančni krizi, grozi ji devizna nelikvidnost, tržišče razpada, reprodukcijske verige se trgajo, fizični obseg proizvodnje upada, prav tako življenjska raven ljudi. Dejstvo je, da tudi republiški in zvezni dokumenti o planu v prihodnjem letu predvidevajo zelo težke gospodarske razmere.

Ob tem pa je Korže opozoril na mnenje komisije za družbenoekonomske odnose in planiranje, ki sodi, da bo IMP vstopil v novo leto z dokaj ugodnega izhodišča. Devetmesečni poslovni rezultati kažejo, da smo globalne cilje dosegli in presegli.: to je skupna realizacija, dohodek in akumulacija. IMP tudi presega izvozne cilje in povečuje delež izvoza v celotnem prihodku. Kljub težavam z repromateriali stroje še zadovoljivo izkoriščamo. V letu 1982 sicer ne bomo dosegli takšnih rezultatov, s kakršnimi smo se ponašali pred leti, smo pa zaustavili realno padanje dohodka in osebnih dohodkov in okrepili finančno moč sozda kot celote, kar daje solidno osnovo za soočanje s še težjimi gospodarskimi razmerami, kakršne lahko pričakujemo prihodnje leto.

»Ob vsej kritičnosti, ki je potrebna, ne smemo pozabiti na te dosežke, ki so plod prizadevanja celotnega kolektiva in nam dajejo osnovo, da le z nekoliko večjim optimizmom gledamo v prihodnost, je poudaril Korže.

Vendar leto 1982 kljub prej naštetim spodbudnim dosežkom ni brez razočaranj. Predvsem je zaskrbljujoče, da nismo uresničili načrtovane organizacije usmerjevalnega razvoja in nalog pri skupnem komercialnem nastopu, pa tudi načrtovanih investicij.

Zdaj pa poglejmo cilje, ki jih določajo smernice za prihodnje leto!

Leto 1983 bo še bolj kot 1982, leto intenzivne in energične usmeritve v izvoz. V letu 1983 bodo temeljne organizacije podsistema montažne proizvodnje zaposlovale v tujini preko 40-odstotkov svojih kapacitet merjeno s številom efektivnih proizvodnih ur. Povprečno število zaposlenih v tujini se bo dvignilo za 89% na 1350 delavcev, letna realizacija investicijske dejavnosti v tujini pa bo 130 milijonov dolarjev. Blagovni izvoz za potrebe investicijske dejavnosti v tujini naj bi realno ostal na ravni leta 1982.

Temeljne organizacije podsistema industrijske proizvodnje bodo v letu 1983 povečale delež izvoza v celotnem prihodku na 10-odstotkov, kar pomeni, da bodo v letu 1983 realizirali usmeritev za l. 1982. To bi pomenilo 30-odstotno realno povečanje izvoza.

Temeljne organizacije podsistema poslovno tehničnih storitev bodo v l. 1983 dosegle najmanj 50-odstotkov realizacije na tujem trgu.

Izvoz bo na konvertibilnem področju usmerjen zlasti v Irak in ZR Nemčijo, na klirinškem pa v Nemško demokratično republiko. V letu 1983 si bomo prizadevali prodreti na nova tržišča s ciljem zagotoviti trajen in stabilen ter regionalno uravnovešen izvoz, direktno kupcem v tujino ali preko lastne investicijske dejavnosti v tujini. To je nujno, saj bomo v letu 1983 dosegli vsa izvajanja trenutno sklenjenih poslov. V letu 1984 se bo obseg že zagotovljenih del v tujini zmanjšal, torej si moramo zagotoviti nova, za kar si v tozdu Inženiring intenzivno prizadevajo.

Da bi uresničili postavljene cilje bomo okrepili in izboljšali organizacijo prodajne dejavnosti za tujino. Okrepili bomo službe, ki kreativno delajo na pospeševanju prodaje v izvoz v tozdu Inženiring kakor tudi v okviru novoustanovljenega tozda Blagovni promet ter v delovnih organizacijah. Hkrati bomo v letu 1983 začeli uresničevati samoupravni sporazum o dohodkovnih odnosih pri izvajanju investicijskih dejavnosti v tujini.

Ob tem je Korže opozoril na težave, s katerimi se srečuje komisija za družbenoekonomske odnose in planiranje pri dopolnjevanju srednjeročnih planov. Čeprav tozdi nimajo investicijskih elaboratov niti zasnov, nekateri nočejo odstopiti od posameznih planov, ki so v današnjih gospodarskih razmerah nerealni.

V smernicah ni seznama skupnih investicij, ker to vprašanje še ni rešeno in bodo objekti določeni v spremembah in dopolnitvah srednjeročnega plana.

Republiška komisija za presojo investicij ima trenutno v rokah en sam IMP projekt — to je nakup računalniške opreme. S tem dejstvom ne moremo biti zadovoljni, zato moramo priti do razvojnih programov, ki bodo res prinesli novo kvaliteto in nam bodo omogočili doseči (rebalansirane) srednjeročne cilje.

LOJZE JAVORNIK

Popravek

V oktobrski številki Glasnika je bila na 2. strani objavljena glosa »Spomenik našemu nestabilizacijskemu obnašanju«, ki je bila pomotoma podpisana z mojim imenom. V resnici pa jo je napisal stalni sodelavec Glasnika Fran Vodnik. Avtorju in vsem bralcem se zaradi te napake opravičujem.

LOJZE JAVORNIK

Je res tako težko delati samostojno?

Čim mojster odide, se stroj ustavi

V našem izobraževalnem sistemu res stalno iščemo poti, kak bi zadovoljili potrebe po strokovnih kadrih v naši socialisti ni družbi. Tako se zdaj dobro leto ukvarjamo z usmerjenim izobraže vanjem, v katerem vidimo prave možnosti za mlade pri opredelit za poklice, obenem z nekako garancijo zaposlitve, kar je bilo v prete klosti za neke profile poklicev problem.

V tej akciji še ne bomo dobili vseh zadovoljstev za delovna mesta. Ponekod bodo celo problemi, ker bodo otroci imeli na razpolago le smeri, ki jih ne veselijo. Čeravno vemo, da ima skoraj vsak otrok v sebi nagnjenje do nekega dela, pa mu bo izbira omejena.

Če se sedaj ozremo na izobraževanje kadrov za proizvodnjo, spoznavamo, da nismo dobivali res vsestransko usposobljenih kadrov po strokovni in družbeni plati. To hočemo sedaj z novim šolskim sistemom popraviti, oziroma razvijati, kajti mnogokaj bomo še obdržali iz strokovnega izobraževanja.

A poklici se bodo usmerjali glede na potrebe, ob upoštevanju otrokovih nagnjenj za delo, kolikor se bo dalo. Pri tej, kar revolucionarni poti našega bodočega razvoja pa ne smemo pozabiti na človeško samostojnost p delu.

Kot dolga stoletja, tako je tud sedaj, moramo v blažji oblik prisotna miselnost, da mor nekdo ukazovati, drugi pa izvr ševati. Tako smo poleg drugih z vodstvo dela že dolgo tega dobil najbližje delavcu »mojstre«, k predstavljajo disciplinsko i strokovno osebnost z različn veljavo pri delavcih, vendar pa s bistvena sestavina izvrševanj del. Zato se tretirajo kot nujnost kar pa ni povsod enako. So držav ve, kjer imajo mojstri tudi svoj stroje, tam delajo, obenem pa določenem času opravijo š druge dolžnosti med delavc Taka oblika ima kar precej pro zvodnega pomena, s čimer se p nas ne moremo pohvaliti.

S tako mentaliteto v proizvod nji si nekako kratimo možnos da nam drugi prepustijo delo po polnoma v samostojnost, kar n bi bil motto človekove ustvarja nosti. Mladi, ki so stopili v šol pred usmerjenim izobraževa njem, imajo v sebi še mnogo t stega, čemur pravimo, delo po pogoji, torej ob mojstrovi p sotnosti, oziroma bližini. Kajti tako se delavcu zdi, da more d lati. Tak način pa seveda ni st mulativen za delo, človek se n razvija v samostojno osebnost, k odloča in izvršuje delo.

Da pa bo v tem pogledu tud prišlo do napredka, bodo mora poskrbeti tudi šole, da bod mladi strokovni kadri pri delu r zaupali v svoje sposobnosti, d ne bodo čakali na prisotnos mojstra kot disciplinca, da se l takrat splača delati, čim ga pa n se delo ustavi. Zato je treba p vsakem mladem človeku posebe spoznavati, kakšna osebnost j Ali je sposoben biti pri delu sa mostojen, ali ima smisel za ra zvoj pri delu in še druge lastnost ki dvigajo njegovo zaupanje va se, v svoje uspehe.

FRAN VODNI

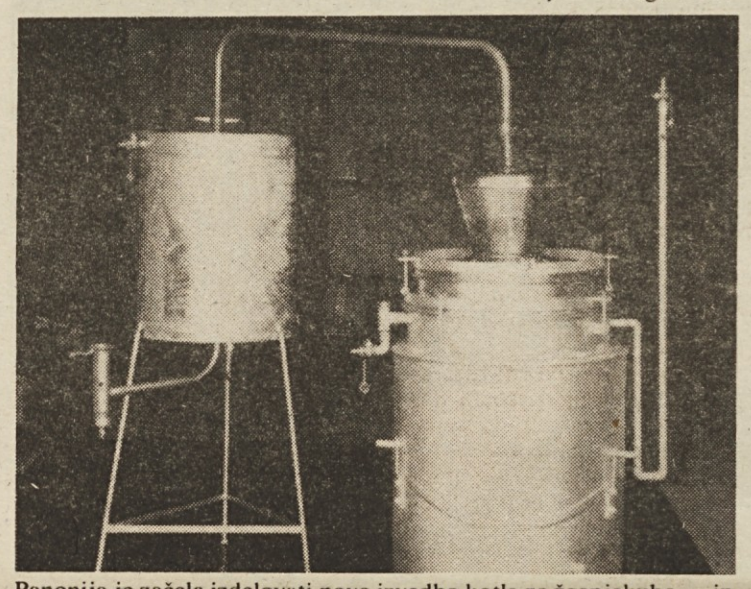

Panonija je začela izdelovati novo izvedbo kotla za žganjekuho — in sicer z indirektnim gretjem. Za to izboljšavo svojega standardnega izdelka so se odločili, da bi ga lahko začeli izvažati v Zahodne države, kjer ne uporabljajo kotlov z direktnim gretjem, kakršni so običajni pri nas. Pri novem kotlu so posvetili posebno pozornost konstrukciji kurišča in dobremu tesnenju, da bi čim bolj zmanjšali toplotne izgube. Kotel je zgrajen tako, da lahko odstranimo notranjo posodo in ga uporabljamo za kuhanje živinske krme.

Kooperanti so poceni, pravijo

Drago je pa, če naši stroji stojijo

Če hočeš kaj imeti, je treba to z delom zaslužiti. Isto velja tudi za proizvodnjo, ki pa mora biti načrtovana in to na temeljih vseh presoj za spodbudno delo glede na materiale, tržišče in druge pogoje. Ker pa bomo v leto 1983 stopili z obremenitvami težjega gospodarjenja in odgovornosti, je prav, da se globoko zazremo tudi v svoje sredine, kaj se da tam pametnega storiti, da bi pozneje ne obžalovali svojih pomanjkljivosti v zavesti, da s tem ne prizadenemo samo sebe, ampak stotine, tisoče ljudi, da niso koristni s svojim delom ali drugimi prispevki.

Lepo je, če si z delavskim samoupravljanjem priskrbimo pravočasno vse za nemoteno delo, ki si ga predvidimo z načrti, programi itd. Vse ti faktorji pa postajajo z vsakim dnem po svoje zahtevni, celo težki, tako je treba biti s koristno željo vedno prisoten. Zato si oglejmo primer, ki bo po presoji res vreden spremembe. Ze več let iz prakse namreč na Trati vemo, da smo imeli kar številne kooperante, ki so nam delali razne usluge za našo proizvodnjo. Ta »pomoč«, pravijo, celo cenejša kot izza strojev domače tovarne, je bila pri doseganju proizvodnih nalog precej pomembna, vendar pa ni bila vedno v okvirih razumljivega poslovanja. Pogodbe o delu z privatniki so bile često celoletne, te so se obnavljale, zdaj pa zaradi tega že dve leti in tudi več prihaja do sklepanja, da take kooperacije ustavljajo domače stroje. Na opozorila so bile reakcije slabe, ali pa jih sploh ni bilo, češ pogodbe so in ceneje nam delajo. Za koliko so kooperanti cenejši, pa nismo zvedeli. Videli pa smo stroje, ki letno stojijo na stotine ur, često tako delavec ob njih pase dolgčas, medtem ko referenti potujejo na kilometre dnevno, često pa dobijo odgovor, še ni gotovo...

Čas in gorivo se zapravlja medtem ko:

— stroj in delavec stojita

— plačuje se amortizacija in druge dajatve, ker pač imamo stroj,

— strojne ure so drage, če stroj dela, ali pa ne,

Istočasno pa kooperant dela tudi velik izmet (primeri izsedavanja, stiskanja pločevine). Naročnik se vozi na obiske, uspešno ali ne. Usluge plačujemo vsi, ne glede na ceno izdelka.

Ta le bežen pogled, ki tudi ni popoln, nas lahko sedaj prepriča, da bo treba tako ravnanje spremeniti pa čeprav z računanjem, da bi v seštevku zajeli vse stroške kooperacije (no, odpraviti se je ne bo dalo), pa bomo prišli do zaključka, če stroj v domači tovarni lahko kaj dela, naj to delo opravi. In če smo kupili drage stroje, jih zdaj ne bomo imeli le zato, da se bo nanje nabiral prah, čeprav smo doslej mislili, da je kooperantova strojna ura cenejša od domače, ker so se vsi ostali stroški, vožnje, pota odpisali.

Zdaj pa bo to moralo biti drugače. Če bi šli še naprej po starih poteh, potem z nekom nekaj ni v redu in ga je treba s položaja odstraniti, kajti racionalno gospodarjenje bo treba vsekakor vpeljati, pa četudi komu to ne bo všeč. Kdor bo le malo pogledal po tovarni in videl stoječe stroje in delavce, medtem ko se kje zunaj kooperanti dušijo v delu, bo dal prav ukrepom, ki bi naj zaposlovali domače proizvodne kapacitete.

FRAN VODNIK

Fakturna realizacija — september 1982

Real. / TOZD	Plan (v 10^3 din) 1982	za 9 mes.	za sept.	Izvršitev za septem.	9 mes.1982	9 mes.1981	Indeks izvršitve letni plan	plan za 9 m.	plan sept.	9 mes. 82/8
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. OV	679.612	508.633	58.647	86.845.039	596.534.223	500.802.290	88	117	148	119
2. KM	324.282	242.819	27.986	26.203.827	348.342.374	268.461.269	107	143	94	130
3. MK	358.988	268.810	30.981	36.140.971	302.208.455	272.975.807	84	112	117	111
- SD	5.270	3.946	455	450.311	4.064.416	2.781.507	77	103	99	146
- PB	-	-	-	-	849.885	4.438.223	-	-	-	19
PROMONT	1.368.152	1.024.208	118.069	149.640.148	1.251.999.353	1.094.459.096	92	122	127	114
4. MM	827.215	623.700	81.600	99.118.715	655.855.687	549.846.925	79	105	121	119
5. IB	27.850	19.518	2.355	1.035.170	15.925.800	12.688.479	57	82	44	126
6. PM	52.000	38.376	4.534	2.312.086	29.939.677	31.573.343	58	78	51	95
7. BLISK	250.000	188.100	24.600	25.220.101	196.833.896	164.810.741	79	105	103	119
8. EKO	359.000	270.800	35.400	33.490.188	258.079.915	215.446.866	72	95	95	120
PMI	1.516.065	1.140.494	148.489	161.176.260	1.156.634.975	974.366.354	76	101	109	118
9. EM	545.000	408.120	47.030	92.902.157	743.303.400	634.409.921	136	182	198	117
- EM brez bl.izv.	515.000	385.630	44.440	76.135.833	619.879.014	551.138.170	120	161	171	112
0. DVG	207.100	146.350	20.700	26.273.584	143.150.629	139.728.838	69	98	127	102
1. TEN - E	445.000	333.210	38.400	45.259.505	305.819.321	252.174.948	69	92	118	121
2. TEN- T	297.000	222.390	25.630	29.348.802	200.723.316	164.624.833	68	90	115	122
3. ISO	290.000	187.200	21.580	20.465.220	174.052.174	136.766.605	70	93	95	127
- CK	30.700	22.990	2.650	2.385.713	21.903.465	18.791.471	72	96	90	117
EMOND	1.774.800	1.320.260	155.990	216.634.981	1.588.952.305	1.346.496.616	90	120	139	118
KLIMAT	380.000	276.400	35.500	37.587.340	233.881.121	241.682.278	62	85	106	97
TIO	361.000	265.300	32.500	33.657.628	247.540.702	197.107.372	69	93	104	126
PAN	1.070.000	776.694	99.713	68.866.000	667.859.495	552.039.949	62	86	69	121
14.TRATA-A	250.000	182.500	22.500	30.815.148	246.584.663	} 309.221.027	99	135	137	} 144
15.TRATA-Č	250.000	182.500	22.500	24.997.267	197.350.292		79	108	111	
16. ITAK	198.000	139.861	20.443	20.150.198	160.763.951	110.305.506	81	115	99	146
17. SKIP	386.400	303.170	40.000	46.653.680	317.909.176	271.574.499	82	105	117	117
18. IPKO	190.529	137.855	19.943	23.307.516	133.140.491	62.801.772	70	97	117	212
IKO	1.274.929	945.886	125.386	145.923.809	1.055.748.573	753.902.804	83	112	116	140
19. LSNL	632.214	472.045	58.001	58.287.939	472.471.803	347.948.207	75	100	100	136
20. HVA	261.132	197.732	28.700	28.768.063	178.620.034	102.942.792	68	90	100	174
21. VIPO	76.300	55.780	6.750	7.895.719	65.722.468	38.497.922	86	118	117	171
22. LBK	135.000	99.830	13.000	13.052.157	102.305.692	73.965.266	76	102	100	138
LIVAR	1.104.646	825.387	106.451	108.003.880	819.119.997	563.354.187	74	99	101	145

REal. / TOZD	Plan (v 10^3 din) 1982	za 9 mes.	za sept.	Izvršitev v sept	9 mes.1982	9 mes.1981	Indeks izvršitve letni plan	plan za 9m.	plan sept.	9 mes. 82/81
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23. IP	548.000	402.600	47.100	51.618.562	364.081.047	340.594.083	66	90	110	107
24. MP	315.000	227.430	28.980	31.605.721	262.474.920	202.996.794	83	115	109	129
KLIMA	863.000	630.030	76.080	83.224.283	626.556.867	543.590.877	73	99	109	115
25. INŽ	158.017	118.259	13.657	11.262.079	169.473.078	77.145.109	107	143	82	220
26. PB	110.000	80.982	9.768	11.617.695	84.256.337	46.953.992	77	104	119	179
27. ZAST	205.000	118.500	17.000	23.043.954	174.183.947	126.212.747	85	147	136	138
28. ALCH	146.300	104.001	19.150	20.207.500	108.070.562	85.795.875	74	104	106	126
29. IC	18.684	13.515	1.819	1.738.998	16.201.269	12.409.705	87	120	96	131
IZIP	638.001	435.257	61.394	67.870.226	552.185.193	348.517.428	87	127	111	158
- PD	17.082	15.560	2.000	936.629	13.773.971	11.101.378	81	89	47	124
IMP	10.367.675	7.655.476	961.572	1.073.521.184	8.214.252.552	6.581.618.339	79	107	112	125

DELEGATI KONGRESA SLOVENSKIH SINDIKATOV SO POVEDALI

O odgovornosti smo govorili, odgovornih nismo pokazali

Dominik Kline iz tozda ISO, Slovenske Konjice, ki opravlja delo monterja rezalca, dela v sindikatu že pet let — to je ves čas odkar je zaposlen. Že drugi mandat je član izvršnega odbora sindikata in je tudi član ZK. Za delegata na 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije ga je na pobudo občinskega sindikalnega sveta predlagal izvršni odbor sindikata tozda.

Na kongresu je sodeloval v komisiji za prošnje, predloge in pritožbe. Na komisiji je bilo nekaj pritožb s področja delovnih razmerij (prenehanja delovnih razmerij), s stanovanjskega področja, kjer je šlo za primer delavca, ki se je samovoljno vselil v stanovanje druge delovne organizacije, ki je zahtevala, da se iz stanovanja izseli. To pa delavcu ni bilo prav, kjer je vložil precejšnja finančna sredstva za preureditev stanovanja. Zato se je pismeno obrnil na kongresno komisijo, naj bi rešila njegov problem. Le ta pa je zaradi pomanjkljivega gradiva v zvezi s to zadevo, zavzela stališče, naj zadevo prouči družbeni pravobranilec samoupravljanja z območja občine, v kateri je delavec, ki se je vselil v sporno stanovanje, zaposlen, pa naj se medsebojno uskladita. Omenjena kongresna komisija je obravnavala tudi področje upokojitev, beneficiranja delovne dobe itd. ter področjih dajala nekatere naloge občinskim družbenopolitičnim organom. Na kongresu je Dominik Kline sodeloval tudi v komisiji za združevanje sredstev na samoupravnih socialističnih temeljih. Po njegovem mnenju je bil kongres dobro organiziran.

Kaj se vam je zdelo na kongresu najbolj zanimivo?

»Najzanimivejši se mi je zdel referat s področja delitve sredstev za dohodke in osebne dohodke. Veliko je bilo rečenga o odgovornosti, nihče pa ni povedal, kako in kdo bo odgovarjal, kajti doslej je bilo tako, da so se napake vodilnih delavcev ali pa planerjev valile na ramena neposrednih proizvajalcev, oziroma proizvodnih delavcev. Veliko je bilo na kongresu povedanega tudi o samoupravnih odnosih v organizacijah združenega dela, ki v praksi niso takšni kot so »na papirju«. Rečeno je bilo tudi »Več in bolje delati«, nič pa niso na kongresu povedali, kdo naj bi več in bolje delal, ali tisti, ki že delajo, ali tisti, ki so doslej malo ali pa niso nič delali, pa so prejemali precej večji dohodek kot tisti, ki so zares delali. Pri enem od referatov smo slišali o bogatenju z nedelom. Tu je bil predvsem mišljen zasebni sektor. Menim, da bi moral pri reševanju vseh teh problemov večjo vlogo odigrati sindikat kot najbolj množična organizacija delavcev.

Glede gradbeništva je bilo na kongresu poudarjeno, naj bi v tujini bolj enotno nastopali skupaj z drugimi OZD in ne posamezno kot doslej. Menim, da bi dosegli boljšo kvaliteto izdelkov, ki jo zahtevajo tujci, tudi s pospešenim sodelovanjem z organizacijami združenega dela, ki izvažajo.

Na kongresu nisem razpravljal, ker se o tem nismo posebej dogovorili na izvršnem odboru sindikata tozda.

Delavci v ISO so imeli pripombe na čas kongresa, ki je bil med delovnimi dnevi, kar menijo, da ni v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji.«

MARIJA PRIMC

Pobuda delavcev iz Iraka je bila sprejeta

Devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije sta se kot gosta udeležila tudi dva delavca iz Iraka. To sta bila Ivan Cestar iz delovne organizacije SCT in iempejevec Vladimir Lampret, s katerim sem se pogovarjal takoj po končanem kongresu.

Vladimir Lampret je v Iraku dve leti — prej je bil zaposlen v Mariborski tekstilni tovarni kot upravnik rekreacijskega centra Sidro. V Delovno enot Irak je prišel kot vodja kuhinje, od aprila pa je vodja naselja Abu Greib. V Iraku je tudi njegova žena Majda, ki je kuharica za osemmesečno hčerko pa skrbijo ženini starši v Moravcih. Vladimir Lampret je torej dovolj dolgo na delu v Iraku, da je lahko zelo doživeto spregovoril o težavah, s katerimi se srečujejo delavci v tej državi.

Kako ste se pripravili na kongres? sem ga vprašal za začetek. Kakšne so bile kongresne razprave v Iraku?

»Moram reči, da smo dobili vabilo pozno in sem moral torej zelo na hitro oditi — brez gradiva in brez vsega drugega. Ker smo dobili priložnost, da se udeležimo sindikalnega kongresa, smo menili da je prav, če delegate tudi obvestimo o svojih problemih in pogledih nanje. Zato smo pripravili poročilo o izvajanju del v Iraku in še posebej o problematiki Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za zagotavljanje pravic iz dela in obveznosti pri izvajanju investcijskih del v tujini. Žal ni bilo časa, da bi o tem poročilu vodili široko razpravo, pač pa smo ga pripravili na sestanku, kjer so bili vodilni delavci posameznih projektov.«

Kako ste delali na kongresu?

»Prvi dan je bila skupna seja, na kateri je imel uvodno poročilo predsednik ZSS Marjan Orožen. Naslednji dan smo delali v komisijah. Sam sem se vključil v četrto komisijo, ki je obravnavala delitev dohodka in osebnih dohodkov. Za to komisijo se je odločil tudi predstavnik SCT. Vsega nas je bilo v njej 170 delegatov in gostov. Triinpedeset nas je javno razpravljalo, sedemnajst pa jih je oddalo pisne razprave.«

O čem je tekla beseda na vaši komisiji?

»Žal je bilo največ splošnega govorjenja. Večina razpravljalcev je opisovala stanje v svojih organizacijah in težave, s katerimi se srečujejo.«

Ali je med takimi razpravami vprašanje osebnih dohodkov delavcev v tujini sploh prišlo do izraza?

»Seveda je prišlo, saj smo o tem razpravljali celo po končanem delu komisije v prostem pogovoru.«

Kako to?

»Ljudje so spraševali, pa sem jim pojasnjeval, da bi razumeli razmere, kajti brez tega je težko soditi, ali so osebni dohodki v Iraku pravično odmerjeni ali ne. Vsak vidi samo dolarje, vendar dejanskih razmer ne pozna.«

Govorila sva o neformalnih pogovorih z delegati. Kako pa ste se vključili v redno delo komisije? Kaj ste povedali v razpravi?

»V razpravi sem povedal to, kar so me kolegi iz Iraka zadolžili, naj povem. Najprej sem podal splošen oris del in sploh življenja v Iraku. Ko sem govoril o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih, pa sem povedal, da se z dosedanjim pristopom ne strinjamo in razložil tudi, kaj nas moti. Mislimo, da morajo biti izhodišča enotna za vso Jugoslavijo — in ne samo za Slovenijo — hkrati pa dovolj prožna, da bo vsaka delovna organizacija lahko urejala osebne dohodke, dodatke in drugo v skladu s specifičnimi pogoji dela in glede na uspešnost svojega gospodarjenja.

Če sem prav obveščen, ste s svojo razpravo sprožili polemiko. Tudi drugi delavec iz Iraka, kolega iz SCT, se ni strinjal z vami. Kako se je vse skupaj končalo?

»Tudi SCT se zavzema za dogovarjanje na zvezni ravni — v tem sva bila enotna. Imajo pa escetejevci resnično nekatera stališča, ki so drugačna od naših. Razprava pa se je končala tako, da je kongres, oziroma naša komisija sprejela stališče, naj se začne postopek za poenotenje osebnih prejemkov delavcev na gradbiščih v tujini na zvezni ravni.«

Ste zadovoljni?

»Mislim, da sem lahko. Najbolj pomembna se nam je zdela ravno pobuda, ko bi dosegli usklajevanje na zvezni ravni, ne pa da to vprašanje ostaja v republiških okvirih. Nekateri so nasprotovali naši pobudi, toda na koncu je le zapisana med sklepi.«

LOJZE JAVORNIK

Pričakujem, da bomo dogovore uresničevali

Tone Lah iz Elektromontaže je aktiven sindikalist vse od leta 1952, ko se je zaposlil v IMP. Že pred nekaj leti se je kot delegat Mestnega sveta sindikata gradbincev udeležil konference Zveze sindikatov Jugoslavije. Bil je tudi na 2. konferenci sindikata Slovenije. Na 10. kongresu Zveze sindikatov Slovenije je bil delegat občinskega sveta Zveze sindikatov občine Bežigrad. Na tem kongresu je aktivno sodeloval v tretji komisiji, to je v komisiji »uresničevanje politike združevanja dela in sredstev.« V tej temi je bilo veliko razprav, ugotovitev, mnenj in predlogov za učinkovitejše izvajanje politike združevanja dela in sredstev.

O čem ste vi razpravljali na kongresu?

»Spregovoril sem o tem, da ima delovna organizacija Emond sicer dobro zamišljene predloge o združevanju dela in sredstev, kar pa še ni zaživelo v praksi. To bi se moralo urediti z zakonom, ker je dogovarjanje žal predolgotrajno.«

Kaj se vam je zdelo na kongresu najbolj zanimivo?

»Najbolj zanimivi so bili prispevki delegatov iz neposredne proizvodnje, ki so govorili o stanju v organizacijah združenega dela in konkretnih predlogih o izboljšanju razmer na področju današnje gospodarske situacije.

Z ozirom na zavest delavcev in na njihovo pripravljenost spoprijeti se s težavami pričakujem, da se bo veliko povedanega na kongresu, uresničilo. Ker pa smo vsi zaposleni delavci tudi člani Zveze sindikatov, bi morali tudi vsi enako prispevati h izboljšanju trenutnih gospodarskih razmer.«

MARIJA PRIMC

Pogovor z delovno skupino občinske konference ZK Bežigrad

Komunisti v IMP morajo doseči povezanost

Komunisti v sozdu IMP morate kar najhitreje najti takšne oblike dela, da boste lahko učinkovito oblikovali enotna stališča in akcijske programe za vse osnovne organizacije v sozdu, so opozorili člani delovne skupnosti bežigrajske občinske konference ZK, ko so se 3. novembra pogovarjali o delu ZK v našem sozdu.

Delovno skupino je vodil predsednik bežigrajskega sveta Zveze sindikatov Edo Krofl, sestanka pa se je udeležil tudi predsednik bežigrajske občinske konference ZK Drago Pleško.

Z IMP strani pa so sodelovali sekretarji vseh osnovnih organizacij in tozdov.

Tema razgovora je bila, kako je zveza komunistov v IMP organizirana in usposobljena za izvrševanje aktualnih gospodarskih nalog, kot jih je določila občinska konferenca ZK, pa tudi tretja seja CK ZKJ in ZKS. Ob tem je bilo ugotovljeno, da te naloge in tudi siceršnji problemi, s katerimi se v sozdu IMP srečujemo, nujno terjajo koordinirano akcijo osnovnih organizacij ZK. To koordinacijo pa imajo le med osnovnimi organizacijami redkih delovnih organizacij — pa še tam ne morejo pokazati rezultatov — na ravni sestavljene organizacije pa sploh ni nobene oblike koordiniranja v Zvezi komunistov.

Ocena takšnega stanja je negativna, to so člani delovne skupnosti povsem jasno povedali. Povedali so tudi, da ne drži izgovor, češ v vseh večjih organizacijah imajo podobne probleme. Res imajo težave, toda mnogi so že našli oblike učinkovitega akcijskega povezovanja.

»Takoj morate določiti koordinatorje dela osnovnih organizacij ZK v delovnih organizacijah in nato še na ravni sozda,« je rekel predsednik občinske konference ZK Drago Pleško. »Potem pa se morate dogovoriti, katere so tiste teme, o katerih morate komunisti poenotiti stališča, in na kakšen način boste komunisti to dosegli. Pri reševanju teh problemov pa morate v kar največji meri uporabljati statut ZK, ki določa celo vrsto oblik, kot so problemske konference, akcijske konference, itd.«

Da ne bi bilo nesporazumov — ne gre za koordinacijo ZK na ravni sozda, ki naj bi sprejemala obvezujoče sklepe za osnovne organizacije ali druge organe. To statut ZK izrecno prepoveduje. Gre za koordinacijo, ki naj le skrbi, da bodo vse osnovne organizacije sinhronizirano vstopale v skupne akcije, obenem pa ugotavljale, kje so teme, kjer je treba poenotiti stališča in predlagala takšne načine usklajevanja stališč, ki ne bodo v ničemer prizadeli pravic in dolžnosti osnovnih organizacij.

Problemov pa v IMP ne manjka, kar se je pokazalo tudi na tem posvetu. Že gradivo, ki so ga pripravili sekretarji, je opozorilo, da se zatika pri združevanju sredstev za investicije.

Generalni direktor Franc Kumše je ob tem pripomnil, da je IMP v preteklem srednjeročnem obdobju vsako leto zgradil dve do tri tovarne.

Ker je ob tako različnih interesih težko doseči sporazum vseh, smo uveljavili načelo, naj bo interes tozdov za vsak posamezen objekt vodilo pri združevanju sredstev.

Težave so se začele ob spreminjanju srednjeročnega plana 1981-1985. Vanj smo zapisali celo vrsto skupnih investicij — vse pa v upanju, da bomo dobili 50 odstotkov bančnih posojil. To danes ni realno. Družba postavlja za investicije ostrejša merila — predvsem, da morajo nove tovarne proizvajati za izvoz. Tako je Kumše menil, da bo treba združevati denar predvsem za posodobitev proizvodnje. Naša oprema je stara, če bomo hoteli izvažati, se bomo morali bolje opremiti. Tu pa se že srečamo s prvo težavo, saj je uvoz opreme popolnoma zaprt, kar kaže dejstvo, da smo letos dosegli komaj 2 odstotka načrtovane vrednosti uvožene opreme. Drug problem je, da smo v bistvu montažno podjetje in je tudi naša proizvodnja v veliki meri individualna — v najboljšem primeru dosegamo srednje serije.

Predsednik komisije za družbenoekonomske odnose in planiranje Bojan Šefman je Kumšeta še dopolnil. Povedal je, da smo v IMP v srednjeročni plan 1981-1985 zapisali bolj želje kot realne načrte, saj ni bilo pogojev za uvrstitev med investicije skupnega pomena. Danes so gospodarske razmere seveda drugačne, kot so bile leta 1980. Ob spreminjanju plana je komisija postavila pogoje, da bo določen načrt uvrščen med skupne investicije. Ti pogoji pa so, da mora biti določena dinamika ter viri financiranja. Razen tega pa seveda tudi, da mora vsak načrt zadostiti merilom, ki jih je za investicije sprejela naša družba.

Udeleženci so opozorili še na vse večje razlike pri delitvi osebnih dohodkov, pa na bojazen, da se bo spet kaj zataknilo pri ustanavljanju tozda za blagovni promet, itd.

V mnogih razpravah je bilo ugotovljeno, da so med tozdi centrifugalne težnje. »Mislim, da je osnovni problem osveščenost komunistov v tozdih,« je rekel direktor Emonda Borut Gržinič. »Vprašanje je, koliko je komunist sposoben sprejeti problematiko sozda in delovne organizacije kot svojo problematiko. Ker tega ni, se dogaja, da so prav osnovne organizacije lahko včasih ovira pri izvajanju skupnih akcij.«

Član delovne skupine občinske konference Vlado Barabaš je rekel takole: »Dokler ne boste imeli koordinacije, bodo komunisti v osnovnih organizacijah zagovarjali vsak svoj interes. Tega jim niti ne moremo zameriti, saj niso imeli priložnosti slišati še drugih dejstev, ki bi problem celovito osvetlila, kajti komunikacij med OO ZK v vašem sozdu očitno ni. Dejstvo je, da IMP kot sistem ni problematičen, da učinkovito deluje in dosega dobre poslovne rezultate. Če se boste znali komunisti organizirati, boste tudi našli načine za poenotenje različnih stališč.«

Andrej Novoselec je ob tem naravnost zastavil vprašanje o smislu sestankov, na katerih smo vsi enotni, potem gredo pa zadeve naprej po starih tirih. Opozoril je, da bo nujno enkrat zaostriti osebno odgovornost za uresničevanje sklepov.

Vodja delovne skupine Edo Krofl je menil, da je ta problem treba rešiti s pravilno pripravo akcijske konference. Za vsako nalogo mora biti določen tudi izvajalec in rok. Le v takem primeru je možno preverjati izvajanje sklepov in zaostriti odgovornost.

»Dogovoriti se moramo, kako bodo OO ZK postale mesto, kjer se pogovarja o delovanju komunistov v organih upravljanja in v delegacijah, ne pa da bi se ukvarjale z nekimi izključno partijskimi problemi. Doseči je treba povezanost med OO ZK, samoupravnimi organi in poslovodnimi organi in na tej osnovi doseči optimalno sodelovanje pri reševanju problemov, ki so danes v naši družbi veliki,« je dejal predsednik občinske konference ZK Drago Pleško.

LOJZE JAVORNIK

Delovna akcija v tozdu IPKO

Uredili okolico

V soboto, 23. oktobra so imeli v tozdu IPKO Podpeč delovno akcijo, ki se je je udeležilo 54 delavcev — to je skoraj 63 odstotkov vseh zaposlenih. Pobudo za akcijo je dal izvršni odbor sindikata tozda. V akciji, ki je trajala šest ur, so režijski delavci čistili okolico tozda, pokrivali streho, proizvodni delavci pa so opravljali svoje redno delo v proizvodnji. Moto akcije je bil: »Boj za čisto okolje«. Akcija je bila hkrati namenjena za izboljšanje delovnih uspehov tozda. Po končani delovni akciji so se delavci zbrali ob skupni malici.

To je bila letos že druga delovna akcija. Kaže, da bodo z akcijami nadaljevali tudi v bodoče.

V naslednji delovni akciji bodo mladinci sadili drevesa (topole) ob vhodu v dvorišče tovarne IPKO.

Mladine ne smemo pustiti ob strani!

Vsi sestankujejo med delovnim časom — zakaj mladina ne sme?

Kako lepo je, če imaš kaj svojega. Tako ima mladina tudi svoje pravice in dolžnosti. O teh, pa o težavah, ovirah, nerazumevanju in še mnogočem so mladi govorili na svojem 11. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije. In če so tam imeli marsikaj povedati, je teh možnosti med mladimi še več, ker življenje in delo odpirata marsikaj, česar si želimo, ali ne želimo.

Na kongresu so mnogi poudarjali krize mladih pri samoupravljanju, ker med odraslimi ne morejo najti pravega mesta in besede. Marsikdo jih bi na kratko zavrnil s pripombo, češ možnosti imate, koristite jih pa ne. Mnogi si namreč predstavljajo samoupravljanje po tovarnah, ustanovah, šolah itd. kot neko nadgradnjo le za sposobne ljudi, čeravno obenem vemo za pravice, da povemo vse, kar se nam zdi prav pri delu, ali drugih opravilih. Te možnosti, ki jo sedaj imamo pri odločanju, kako naj gospodarimo, da nam bo prav, skozi to pa prinašalo boljši jutri, še ne koristimo pravilno.

Poglejmo si samo primere v tovarni, ko po delovnem času nekajkrat na leto ni mogoče sklicati mladinskega sestanka z večjo udeležbo, pa se tako vedno bolj polni vrzel neznanja o pravicah in dolžnostih mladih! In če ni pogovora ter dogovora, potem je jasno, da se čuti zapostavljenost, ki se je mladi ne upajo odpravljati. Obenem pa za vogali govorimo o težavah za stroji ali v pisarni. Odnosi so često tudi slabi. Takih vprašanj je dovolj, toda po osemurnem delu se o njih ne da ali pa noče govoriti.

Ker pa vemo, da naše kolektive sestavljajo mnogi mladi ljudje, bi morali kdaj tudi za njih najti čas, da bi imeli svoj sestanek. Že zato, če lahko delavski svet in še kdo sestankuje med delovnim časom, bi morda tudi mladi dobili na leto kako uro časa za svoj sestanek, seveda dobro pripravljen, če je osnovni vzrok za neudeležbo prevoz, oddaljenost od doma itd.

In še nekaj. Ker so mnogi kolektivi sestavljeni iz več nacionalnosti, je treba njihovemu zbliževanju in spoznavanju ter problemih dati več poudarka. To pa morajo v kolektivu prevzeti nase tudi družbenopolitične organizacije, da najdejo po dolgem času svoje mesto tudi mladi v vseh sredinah samoupravljanja, delegatskega sistema itd. In ko mladi tudi delajo za našo skupno prihodnost, poskrbimo, da jim bo ta dovolj jasna in da bo vključevala tudi njih.

FRAN VODNIK

Težki časi nas niso našli nepripravljenih

Slavnostno sejo delavskega sveta sozda IMP je začel predsednik Lucijan Lipušček, ki je najprej pozdravil vse udeležence in goste, nato pa orisal samoupravni razvoj IMP-ja in ob tem opozoril tudi na nekatere aktualne naloge.

Začetki IMP-ja segajo 35 let nazaj, ko je takratni »Toplovod« z nekaj deset delavci, niti dve leti po osvoboditvi in zmagi naše revolucije, pričel praktično iz nič, tako v pogledu materialne osnove dela, sredstev, kot glede znanja in izkušenj. To so bili izredno težki časi obnove naše porušene domovine, ki so jih pritiski na naše gospodarstvo in državo še stopnjevali.

V takratnih izjemno težkih pogojih dela in poslovanja, ko so rezultate dajali le izreden trud, požrtvovalnost, odpovedovanje, zaupanje v lastne sile, zavest in vera v lepši jutri, pa vendarle niti največji optimisti niso slutili, da je mogoče v petintridesetih letih doseči tak razvoj in napredek, kot smo ga delavci IMP-ja.

Seveda so več stopnic hkrati preskakovali tudi drugi kar je vplivalo na hiter razvoj našega gospodarstva in družbe kot celote.

Pretečeno obdobje predstavlja izreden uspeh in dosežke v količinskem in kakovostnem smislu. Iz množice takoj po osvoboditvi ustanovljenih podjetih v Jugoslaviji je IMP postalo eno največjih in najmočnejših, na svojem področju dejavnosti pa sploh največje v državi.

Ko danes primerjamo samo nekatere podatke, kot na primer fizični obseg poslovanja, produktivnost, ustvarjen dohodek in akumulacijo na delavca, nivo tehnične in tehnološke opremljenosti, zahtevnost proizvodnih programov, pogoje dela, osebni in družbeni standard delavcev itd. z onimi izpred treh desetletij in pol — nekateri podatki so sploh neprimerljivi — se sprašujemo, kateri so vzvodi, ki so od nekoliko večje obrtniške delavnice vodili do industrijskega giganta na področju montaže vseh vrst notranjih in zunanjih instalacij s spremljajočo proizvodnjo investicijske — profesionalne opreme.

Ta vzvod so bili in so delovni ljudje — delavci IMP, ki nam je bilo dano najmočnejše orodje, pravica in dolžnost, da sami odločamo o svoji usodi. Uvedba delavskega samoupravljanja namreč nekako sovpada z začetki IMP-ja in je v neposredni zvezi s hitro rastjo in razvojem IMP-ja. Delovni ljudje smo občutili, da je od nas samih največ odvisno,

Lucijan Lipušček

kako bomo delali na delovnem mestu in da sadovi dela pripadajo nam. Začetek revolucionarnega procesa v oblikovanju novih socialističnih družbenoekonomskih odnosov, kot popolna uveljavitev delovnih ljudi, ki so edini nosilci družbene reprodukcije, je bil v IMP-ju 8. julij 1950. leta, ko je bil izvoljen prvi delavski svet.

Že v prvih letih po uvedbi samoupravljanja je bilo čutiti, da centraliziran sistem upravljanja ne ustreza več, zato je že v letu 1956 začeti proces decentralizacije dobil zaokroženo podobo 1960. leta z oblikovanjem štirih ekonomskih enot. V teh enotah se je ugotavljal dohodek in drugi rezultati poslovanja in pomenijo nekakšno predhodnico temeljnih organizacijam. Nadaljnji kakovostni premik beležimo v letu 1973, ko smo organizirali osem temeljnih organizacij združenega dela, le-te pa so 19. julija 1973 sklenile samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo IMP.

Že tako tradicionalno, živahno in razgibano samoupravno in družbenopolitično življenje v IMP-ju, ki ni nikoli poznalo mrtvila, brezciljnosti in brezvoljnosti, se je okoli leta 1970, po sprejetju ustavnih dopolnil, stalno stopnjevalo. Po že omenjeni sklenitvi samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo IMP, smo v Ustavi iz leta 1974 našli nov temelj za še hitrejše razvijanje družbenoekonomskih in s tem samoupravnih in pa delegatskih odnosov, ki so se takrat v praksi šele rojevali. Od osmih v letu 1973, se je v pičlih štirih letih število temeljnih organizacij združenega dela povzpelo na 17. Vsaka od njih je poslovno, ekonomsko in samoupravno takoj uspešno zaživela in nadpovprečno uspešno in učinkovito poslovanje, značilno v prejšnjih letih, se je nadaljevalo s stalno rastjo kazalcev fizičnega obsega proizvodnje in storitev ter poslovne uspešnosti.

Poleti leta 1976 smo spoznali, da se tako naglo in še hitreje poslovno-gospodarsko in družbeno-ekonomsko lahko razvijamo le v višji obliki samoupravne organiziranosti oziroma združevanja dela in sredstev, zato smo se odločili, da delovno organizacijo samoupravno preoblikujemo v sestavljeno organizacijo združenega dela. Ta je zaživela s 1. 1. 1978. Gospodarska in samoupravna rast se je še naprej krepila tako, da se je iz obstoječih organiziralo še devet temeljnih organizacij.

Na slavnostni seji delavskega sveta sozda ob petintridesetletnici se je izpolnila želja številnih naših delavcev, da so dobili svoj sindikalni prapor. Razvil ga je Martin Košir, delavec, ki je od vseh članov kolektiva p IMP najdlje, to je od 1. oktobra 1947. Potem ko ga je slovesno razvil, ga je izročil podpredsedniku koord nacijskega odbora sindikata sozda IMP Ivanu Šuligoju.

Povsem na jasnem smo si, da so tako nagel razvoj, rast in nadpovprečne rezultate IMP-ja ob stalnem poslovno-ekonomskem, tehnično-tehnološkem in organizacijskem napredku omogočili le hkrati stalno se razvijajoči družbenoekonomski in samoupravni odnosi. Delovnemu človeku smo vedno posvečali prvo skrb. Toda ne le njegovemu delovnemu okolju, delovnim pogojem, ekonomski in socialni varnosti, njegovim interesom na kulturnem, športnem in drugih področjih, ki so neposredno povezani z delom; posebna skrb mu je veljala kot samoupravljalcu, a ne le z zagotavljanjem vseh pogojev za nemoten potek samoupravnih odločitev, ampak tudi z vzgajanjem v aktivnega samoupravljalca. Res je, da je IMP vseskozi pridobival dohodek v objektivno dokaj ugodnih okoliščinah, saj je bila do pred kratkim investicijska poraba celo daleč prekomerna, toda vseskozi veliko treznost, dolgoročnost in pravilno ekonomsko usmerjenost delavcev IMP dokazuje dejstvo, da smo levji del dohodka namenjali za razvoj materialne osnove dela, ne pa za osebno porabo. Le na takih razmerjih sta bila mogoča ekonomska stabilnost in socialna varnost. Prav zaradi tega je cela vrsta naših delavcev našla svoj »drugi dom« v IMP-ju, si izoblikovala globok in močan čut pripadnosti temu kolektivu in si z večletnim ali celo večdesetletnim delom v njem stkala tako trdne vezi, da jih je le v izjemnih primerih pripravljena pretrgati.

Ni potrebno posebej poudarjati, da vsi uspehi in rezultati niso bili niti podarjeni niti doseženi lahko, gladko in enostavno. Stalen vzpon so spremljale tudi težave, problemi, celo padci in zastoji, s katerimi se je bilo treba stalno bojevati in znova dokazovati. Tudi za današnjo stopnjo razvoja IMP-ja lahko rečemo, da je le ena izmed mnogih vmesnih postaj k še višjim ciljem. Te pa bo mogoče doseči, saj smo se v 35. letih veliko naučili, tako kot delavci na delovnih mestih, kot tudi samoupravljalci.

Za še boljše delo in rezultate pa se bomo morali še učiti, dopolnjevati in spreminjati preživelo, da bosta hitreje rastla produktivnost in izraba delovnega časa, da bomo bolje varovali in uporabljali družbeno lastnino, da bomo znali bolje ločevati skupne interese od posamičnih, da bomo dogovorjeno in zapisano pripravljeni v vsakem p meru tudi uresničiti, itd.

Danes, ko zremo na preh jeno pot petintrideset let dela razvoja od nekaj deset monte jev do sestavljene organizaci združenega dela IMP z nad tisoč delavci in učenci v gosp darstvu, ki bomo letos sam doma ustvarili preko deset mil jard din celotnega prihodka in v svoji dejavnosti zavzema v dilno mesto v Jugoslaviji, sm lahko upravičeno ponosni n dosežene rezultate, ki so plo našega dela, truda in prizade vanj. Še mnogo bolj pa smo po nosni in zadovoljni zato, ker sm obenem skozi graditev samou pravljanja mi sami soodločali lastnih razvojnih poteh, o poslo vanju in gospodarjenju, o po teku delovnega procesa, o up rabi ustvarjenih sredstev, o p gojih in rezultatih svojega del skratka o svoji usodi.

Dokaj ugodni rezultati v zad njih letih in tudi letošnji obeti zaostrenih pogojih gospodarj nja, ki nam jih narekuje stabil zacija, dokazujejo svoje: da n težki pogoji pridobivanja do hodka niso našli nepripravljen in da imamo začrtane dolgoro nejše cilje, skratka, vemo, k hočemo. Zato tudi ta jubilej, k vrsto prejšnjih, za katerega sm dejali, da ga v duhu stabilizacij proslavimo z delovnimi in eko nomskimi rezultati, zavezuje, d najmanj uresničimo, če že n presežemo to, kar smo si začrta li. Z dosedanjim delom smo seb in drugim dokazali, da imamo z to vse možnosti.

Marjan Košir, Tinca Zevnik in Anton Primc so trije delavci, ki so pri IMP vseh petintrideset let, saj so se zaposlili v Toplovodu že leta 1947. Kot zahvalo in priznanje za njihovo dolgoletno plodno delo jim je na slavnostni seji delavskega sveta generalni direktor sozda inž. Franc Kumše izročil slike s spominskimi plaketami. Levo na sliki: Podpredsednik koordinacijskega odbora sindikata v sozdu IMP Ivan Šuligoj je tudi čestital delavcem, ki so v podjetju od leta ustanovitve.

Tinca Zevnik je prišla k Toplovodu oktobra 1947. Najprej je delala v razvojnem oddelku, nato v obračunu osebnih dohodkov. Računovodstvu je ostala zvesta do danes, saj sedaj opravlja dela in naloge vodje računovodstva v Interni banki IMP.

Marjan Košir je po opravljenem pomočniškem izpitu prišel k Toplovodu 1. oktobra 1947. Kmalu je postal vodilni monter. Zaupana so mu bila vedno odgovornejša dela, ki so mu prinašala vedno nove izkušnje. Stroki je ostal zvest vse do danes, ko opravlja dela in naloge vodje izvedbenega oddelka v tozdu Ogrevanje — vodovod.

Anton Primc se je pri Toplovodu zaposlil kot monter jeseni l. 1947. Prehodil je podobno pot kot večina naših najboljših operativcev. Zvest stroki opravlja danes delo vodje montaže v tozdu Ogrevanje — vodovod.

Čestitali so nam

Ob letošnjem jubileju, 35-letnici IMP, so prihajale čestitke od cele vrste organizacij združenega dela, ustanov z območja celotne Jugoslavije, od družbenopolitičnih skupnosti z območja Slovenije in od nekaterih inozemskih poslovnih partnerjev.

V imenu Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je IMP čestital predsednik Marjan Orožen. Čestitke so poslali: Agis Ptuj, Arhitekt Sarajevo, Elektronabava Ljubljana, Elektroprojekt Ljubljana, Elkom Maribor, Emo Celje, Gospodarsko razstavišče Ljubljana, Gradis Ljubljana, Ingrad Celje, Inštitut »Jožef Stefan«, Istra Pula, Kovinotehna Celje, Monter, Občinska konferenca ZKS Ljubljana-Bežigrad, Opšta Bolnica Titovo Užice, Pionir Novo mesto, Stavbenik Koper, TAM Maribor, Tomos Koper, Toplotna oskrba in Zdravstveni center Celje.

Čestitali pa nam niso le partnerji iz Jugoslavije, pač pa tudi predstavniki nekaterih tujih firm, s katerimi IMP sodeluje. »Ob petintridesetletnici vaše organizacije vam želimo vse najboljše. Dolgoletno sodelovanje s predstavniki vaše firme ni bilo samo uspešno za obe strani, ampak vedno tudi prijetno in polno človeškega razumevanja. Zato tudi cenimo, da ste nas počastili s podelitvijo IMP-plakete.« Tako piše v teleksu, ki ga je poslala direkcija podjetja Schiffstern generalnemu direktorju IMP.

Čestitali so nam tudi predstavniki Siemensa in firme Heinrich Nickel, ki so napisali: »Sozdu IMP želimo mnogo uspeha, glede našega sodelovanja pa upamo, da bo začeta kooperacija tudi v prihodnje prinašala razveseljive rezultate.«

Vsem, ki so nam poslali čestitke in lepe želje ob jubileju se zahvaljujemo!

Minula desetletja smo se naglo širili — v prihodnje bo pomembna kvaliteta

Slavnostni govor na seji delavskega sveta sozda IMP ob petintridesetletnici je prebral generalni direktor inž. Franc Kumše, ki je dejal:

»Ko smo premišljevali, kako najprimerneje obeležiti naš praznik, smo sodili, da je bolj kot število let obstoja in delovanja za vsako organizacijo združenega dela pomembno, kaj je v tem času dosegla. Zato in zaradi gospodarskega trenutka, v katerem delamo in živimo, je prav, da se ob jubileju vprašamo, kako smo delali doslej in kako bomo jutri.

Menim, da delavci sozda IMP, ko praznujemo 35-letnico, lahko s ponosom in zadovoljstvom ugotovimo, da smo delali dobro in v teh letih mnogo naredili. SOZD IMP — Industrijska montažna podjetja Ljubljana, ki letos združujejo okoli 8.500 delavcev in približno 1.000 učencev v gospodarstvu v montažni dejavnosti, industrijski proizvodnji in poslovno-tehničnih storitvah, vodilna organizacija na svojem področju v državi, s perspektivnimi programskimi usmeritvami, pomembno izvozno usmerjenostjo in opredeljenimi cilji, je vsekakor gospodarski subjekt s smelimi načrtovanji in tudi realnimi možnostmi, da jih tako uspešno kot doslej izpelje tudi v bodoče.

Dovolite mi, da se kratko sprehodim skozi našo zgodovino in poudarim mejnike, ki so odločujoče vplivali na naš razvoj. Petintridesetletno zgodovino IMP moramo razdeliti na tri obdobja, in sicer prvo od ustanovitve do leta 1964, drugo obdobje od leta 1964 do 1976, tretje pa od 1976. leta dalje.

IMP je bil ustanovljen 13. februarja 1947 pod imenom »Montažno podjetje Toplovod« s sedežem v Kranju. Z odločbo vlade Ljudske republike Slovenije z dne 18. novembra 1947 pa je dobil status republiškega podjetja. Zaradi novega statusa in nujnosti tesnejšega sodelovanja z Ministrstvom za gradnje, je bil sedež prestavljen v Ljubljano.

Za prva leta po ustanovitvi je bil tipičen obratniški način dela, in sicer izključno montaža enostavnih vodovodnih in instalacij ogrevanja. Izredno hiter tempo obnove domovine je na široko odprl možnosti hitrega širjenja tovrstne dejavnosti.

Tako se je povprečno 76 zaposlenih v letu ustanovitve v petih letih, se pravi v letu 1952, dvignilo že na 500 delavcev, ki so ustvarili dobrih 7 milijonov din celotnega prihodka nasproti 552.000 din šet let poprej. Kljub dobrim poslovnim rezultatom pa bi ta mlada organizacija kaj kmalu zašla v povprečnost in si zaprla nadaljnje razvojne poti, če ne bi zavzeto sledila dolgoročnejših načrtov in ambicij. Tako se je delovni kolektiv kljub še vedno obrtniškemu načinu dela opremljal z vedno novimi, sodobnejšimi orodji, prevzemal vse zahtevnejše objekte, se pri tem učil in usposabljal za vedno težje naloge.

V tem obdobju je dozorelo tudi spoznanje, da montaže kot tipično terenskega dela, ni moč uspešno pokrivati le iz enega mesta, zato so se posamezni manjši montažni obrati preselili iz Ljubljane, eden na primer v Maribor, in tam pognali svoje korenine. Morda najodločilnejši moment, ki je brez dvoma bistveno vplival na nadaljnji razvoj IMP, je bila kadrovska krepitev. Leta 1953 se je v Toplovodu zaposlil prvi diplomirani inženir, za njim pa vedno številnejši mladi diplomanti ljubljanske univerze. S tem se je kolektiv strokovno ojačal za zahtevnejša montažna dela, kaj kmalu pa so se pojavili tudi zametki pravega projektivnega biroja. Skratka, želja in ambicije, da ne capljamo na mestu, ampak da gremo naglo naprej, novim in novim neznankam in spoznanjem naproti, ki je že tako zgodaj tega prežela našo organizacijo, se kot rdeča nit vleče skozi ves naš razvoj do današnjih dni.

Leta 1957 je povprečno 630 zaposlenih ustvarilo 18,3 milijona din celotnega prihodka, pet let pozneje, 1962. leta pa se je ta dvignil že na 64 milijonov din ob 1.500 zaposlenih. V petnajstih letih obstoja se je torej število zaposlenih povečalo skoraj

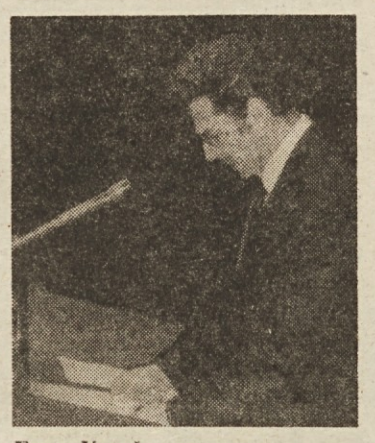

Franc Kumše.

20-krat, celotni prihodek, ki so ga ustvarili, pa 115-krat. Ti dve primerjavi sta že tedaj opozarjali, da ne gre le za gospodarsko uspešno, ampak tudi za ambiciozno in dolgoročno usmerjeno organizacijo, ki ve kaj hoče.

Nekakšen prehod, prelomnica iz prvega v drugo obdobje našega razvoja pomeni 15. april 1963., ko se je k »Toplovodu« pripojilo ljubljansko podjetje »Elektrosignal«. S 1. januarjem 1964 smo začeli uporabljati novo ime oz. firmo IMP. Drugo obdobje je bilo še mnogo plodnejše in odločilnejše kot prvo, posebne pomembne premike pa beležimo na štirih področjih: usmeritev v proizvodnjo, lastno razvojno delo, integracijski procesi in usmerjenost v izvoz.

Z vedno novimi tehničnimi prijemi, sodobnejšo opremljenostjo, znanjem in izkušnjami delavcev na najzahtevnejših objektih, se je že proti koncu prvega obdobja obrtniški način dela umikal industrijskemu. Uvideli smo tudi, da je z golo montažo povezana cela vrsta proizvodov, ki jih je vse močnejša investicijska poraba zahtevala, saj skoraj ni bilo domačih proizvajalcev. Nadpovprečni rezultati gospodarjenja so dajali tak dohodek in akumulacijo, da so poleg vlaganj v stalno posodabljanje opreme za montažno dejavnost še ostajali presežki, ki smo jih načrtno usmerjali v izgradnjo proizvodnih kapacitet. Drug za drugim so začeli na trg prihajati proizvodi z oznako »IMP«, sprva namenjeni izključno lastnim montažnim zmogljivostim. Proizvodne zmogljivosti so hitro prerasle potrebe naše montaže in izdelke smo začeli dobavljati drugim montažerjem, investitorjem ali neposredno na trg.

S pripojitvijo »Elektrosignala« je nastala močna organizacija, ki je zaokroževala montažo vseh vrst strojnih (brez klimatizacije) in elektro instalacij ter proizvodnjo dela investicijske opreme, z jasno usmeritvijo, da s pospešenim vlaganjem v proizvodnjo dopolnjuje in zaokrožuje svojo ponudbo.

Čeprav smo že v prvem obdobju s počasnim, a vztrajnim zaposlovanjem strokovnjakov položili temelje lastnim projektantskim in razvojnim birojem, o organiziranem in načrtnem lastnem razvojnem delu lahko govorimo šele v tem drugem obdobju. Razvijajoča proizvodnja, ki je sprva slonela na enostavnih tehničnih rešitvah in tehnoloških postopkih in v mnogih primerih pomenila le posnetek tujega proizvoda, se je z vedno številnejšimi strokovnjaki začela napajati tudi iz domačega znanja.

Vsekakor pomemben delež lastnega razvojnega dela je hkrati dvigal raven tehnične in tehnološke zahtevnosti domače proizvodnje in krčil odvisnost od tujega znanja. Kljub tem hvalevrednim premikom pa smo z leti spoznali, da smo v lastno razvojno delo vendarle vlagali še premalo in mu posvečali premalo pozornosti.

Ena najpomembnejših prelomnic drugega obdobja, ki se je kasneje izkazala kot usodno pomembna, so bila prizadevanja za predor na tuj trg. Ta prizadevanja so bila plod spoznanj, da smo že usposobljeni za vse vrste montaž zunanjih in notranjih instalacij, da se montaža ne bo mogla širiti samo doma in da se srečamo s svetovnimi normativi in aktivno vključimo v mednarodno delitev dela. Začetno posojanje monterjev tujim partnerjem in prevzemanje posameznih sklopov je kar kmalu pripeljalo do prve prave priložnosti, samostojne izvedbe od projekta do celotne izvedbe. To priložnost smo v celoti izkoristili, saj je v letu 1968 uspešno zaključen objekt v Nemški demokratični republiki pomenil dvoje:

uveljavitev na zahtevnem tujem trgu in ustrezen ekonomski efekt doma, ki je IMP omogočil nagel razvoj veje, ki je doslej še nismo imeli: klimatizacije.

Ti začetki izvajanja investicijskih del v tujini, ki jih je začel spremljati tudi blagovni izvoz, se pravi izvoz proizvodov, so prerastli v redno izvozno aktivnost, ki pa je s širšega gospodarskega in družbenega vidika dobila pravi pomen in obseg šele v prehodu iz drugega v tretje obdobje našega razvoja. Tedaj smo pridobili in uspešno izvedli projekt v Iraku, za dotedanje razmere izjemnih dimenzij in vrednosti in s to referenco odprli trg v Iraku sebi in drugim slovenskim organizacijam združenega dela.

Že kmalu po nastanku nove organizacije IMP je bilo jasno, da je v Sloveniji na svojem področju presegla vse konkurente, ne le z opremljenostjo, učinkovitostjo in sposobnostjo na področju montaže, marveč tudi zaradi tega, ker se je začela obdajati z ustrezno proizvodnjo. Naše ime se je vse više vzpenjalo tudi v jugoslovanskem prostoru.

Tako je IMP postal nosilec razvoja instalacijske dejavnosti in zanimiva organizacija za uresničitev zamisli o večji integriranosti slovenskega gospodarstva.

Drugemu obdobju razvoja IMP so svojstven pečat dale številne integracije, katerih uvod sta bili pripojitvi »Agroservisa« iz Ivančne Gorice v letu 1966 in idrijskega »Simplexa« leta 1973, Pomen prve pripojitve je prav simboličen, saj je tako hitro, kot se je razvijal cel IMP, v Ivančni Gorici v desetletju in pol zrastla livarna, ki ji glede produktivnosti, hitre rasti in izvoza težko najdemo primerjavo v Jugoslaviji. Druga pripojitev pa je nazorno pokazala, kako je mogoče s programsko preusmeritvijo v dokaj kratkem času sanirati težak ekonomski položaj, v katerem je bil »Simplex«.

Leta 1975 in 1976 sta bili v pravem pomenu besede integracijski:

k IMP so se pripojili SKIP Ljubljana, Dijaški dom Domžale, Blisk Murska Sobota, Elektrokovinar Ptuj, Elektrodvigalo in Dvigalotehna Ljubljana, nekoliko kasneje pa še Panonija iz Murske Sobote. Za vse navedene organizacije je bilo značilno, da so v združitvi iskale možnosti za hitrejši razvoj, za programsko usmerjanje, skratka svojo bodočo perspektivo.

Interes IMP za te integracije pa je bil v dopolnjevanju in tudi razširjanju svoje tedaj že široke razvejene dejavnosti, čeprav je res, da so obstajala tudi prekrivanja programov, katerih razmejevanje sta odlašala hitra investicijska poraba, in pa premajhna razvitost našega razvojno-raziskovalnega dela, ki seveda ni premogla dovolj »rezervnih« programov.

Skok v drugem obdobju je bil izreden in ga ponazarjata dve primerjavi:

povprečno 1470 zaposlenih delavcev v letu 1962 se je do leta 1977 povzpelo na 5600 (skoraj štirikratno povečanje), celotni prihodek pa se je povečal več kot štiridesetkratno (od 64 milijonov na 2,73 milijarde din).

V drugem obdobju se je paleta IMP ponudbe tako na področju storitev — montaže, kot na področju proizvodnje tako razširila, da smo bili investitorjem tudi za najzahtevnejše objekte sposobni ponuditi celoten komplet, ki je tako ali drugače zvezan z instalacijami vseh vrst: od projekta, dobave opreme — večji del lastne — do montaže. Kot organizacijsko obliko, ki naj investitorju doma in v tujini z enega mesta predstavi, ponudi celoten zaokrožen program koordinira in nadzira izvajanje del, smo ustanovili službo za inženiring, ki se je kasneje skupno z zunanjo trgovino organizirala kot temeljna organizacija.

1967. leto štejem za prelom iz našega drugega v tretje obdobje razvoja, zlasti zaradi dveh pomembnih odločitev: da uveljavimo inženiring obliko našega nastopa nasproti kupcu oz. investitorju in da delovno organizacijo preoblikujemo v sestavljeno organizacijo. Začetek tretjega obdobja pa označujejo tudi že vidni rezultati izvajanja investicijskih del v tujini, posebno v Iraku.

Preoblikovanje delovne v sestavljeno organizacijo je bila

● Konec na 7. strani

Besede naših gostov

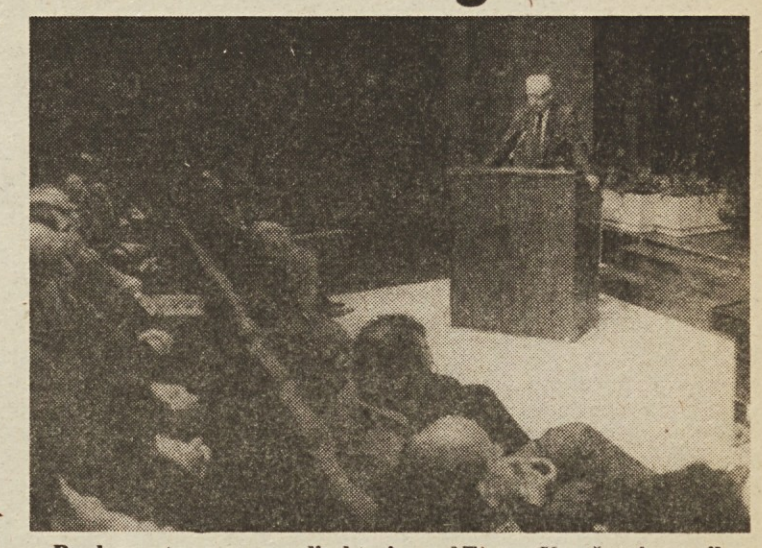

Po slavnostnem govoru direktorja sozd Franca Kumšeta je prosil za besedo član izvršnega sveta slovenske skupščine Jernej Jan. V imenu izvršnega sveta je delavcem IMP sikreno čestital in nam zaželel uspehe pri nadaljnjem razvoju. Nadaljeval je: V imenu izvršmega sveta izrekam vso podporo vašim usmeritvam, kot ste jih zapisali v svoje plane in izrekli na tej slovesnosti. Še posebej pomembna so vaša prizadevanja za večji izvoz blaga in storitev, za modernizacijo tehnologije in za povezovanje z drugimi delovnimi organizacijami,da bi učinkoviteje nastopali doma in v tujini. To so usmeritve, ki so trenutno izredno pomembne za jugoslovansko gospodarstvo, je poudaril Jernej Jan.

Za Janom je prosil za besedo še predstavnik CK ZKS Andrej Marinc, ki se je najprej opravičil, da zaradi drugih obveznosti ni mogel imeti obljubljenega slavnostnega govora na tej proslavi. Na to je nadaljeval: Toplo je pri srcu človeku, ko vidi, kako normalen razvoj ste imeli in kako visoke rezultate ste dosegli. To potrjuje vero v moč naših delovnih ljudi. Posebej razveseljivi so uspehi v povezovanju delovnih organizacij. Integracije, ki ste jih izvedli v sozdu IMP, so bile brez političnega pritiska, pač pa na osnovi resnične želje in potreb delovnih kolektivov. Na mestu so opozorila, da morate biti zdaj pozorni, da znotraj sozda ne bodo prevladali parcialni interesi, ali da se ne bodo odnosi zbirokratizirali. Včasih se namreč hitro zapravi, kar človek s trudom ustvari in vi ste mnogo dosegli, za kar vam delavcem IMP čestitam. Prepričan sem tudi, da boste znali varovati in razvijati, kar ste dosegli in da boste tudi sposobni premagovati sedanje gospodarske težave, ki so po mojem mnenju nujni krči v prehodu od ekstenzivnega razvoja k intenzivnem razvoju na višji razvojni stopnji, je dejal Andrej Marinc.

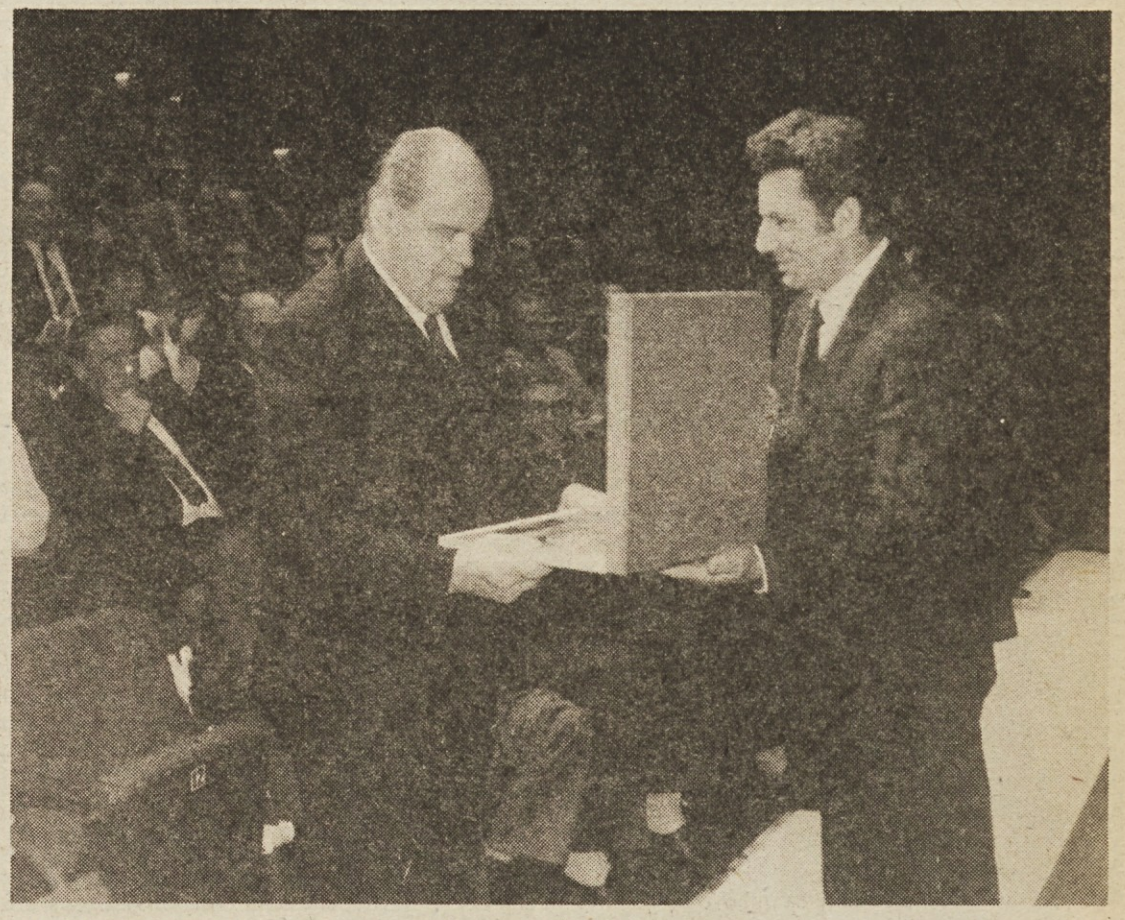

Na slavnostni seji delavskega sveta sozda ob petintridesetletnici so predstavniki sozda podelili posebno priznanje Ivanu Mačku-Matiji. Predsednik delavskega sveta Lucijan Lipušček je ob podelitvi posebnega priznanja Ivanu Mačku-Matiji podal naslednjo obrazložitev:

»Čeprav nesporno drži, da smo rezultate in uspehe dosegli delavci IMP-ja, pa je tudi gotovo, da so nam pri tem mnogi pomagali ali omogočali, da smo naše načrte in snovanja lažje izpeljali. Tu mislim na družbenopolitične skupnosti in njihove organe, družbenopolitične organizacije in gospodarske zbornice, banke, poslovne partnerje in druge. Med temi pa gre posebno in častno mesto tudi enemu posamezniku, in sicer tovarišu Ivanu Mačku-Matiji. Tov. Maček je ne le botroval ustanovitvi »Toplovoda« pred 35 leti, ampak ves čas budno spremljal naš razvoj, probleme, težave, nam svetoval in pomagal. Zato tovarišu Ivanu Mačku-Matiji za zasluge pri razvoju in uspehih IMP-ja podeljujemo posebno priznanje.«

Na sliki: Generalni direktor sozda Franc Kumše podeljuje priznanje Ivanu Mačku-Matiji.

S proslave Panonijine petintridesetletnice

Panonija je eden stebrov razvoja v Murski Soboti

Udeležence proslave ob Panonijini petintridesetletnici je pozdravil predsednik murskosoboške občinske skupščine Martin Horvat, ki je v svojem slavnostnem govoru med drugim dejal:

Kolektivu, ki mu je v petintridesetih letih obstoja uspelo tako napredovati, da je iz skromne obrtne delavnice s 30 zaposlenimi razvil sodobno kovinsko-predelovalno industrijo s prek 700 zaposlenimi, prav gotovo velja izreči posebno družbeno priznanje, in čestitke ob njegovem lepem jubileju. Priznanje in čestitke vsem, ki so kakorkoli prispeli k temu dinamičnemu razvoju, zlasti pa tistim delavcem, ki so postavljali temelje novo nastajajoče industrije in se s svojo prizadevnostjo ter požrtvovalnostjo prebijali iz zaostalosti, kmečkega tradicionalizma in splošne nerazvitosti naše občine v prvih povojnih letih. Kajti Prekmurje je bilo stoletja potujčeno in odrinjeno na rob gospodarskega, kulturnega in socialnega razvoja, brez industrijske tradicije, malone brez proletariata in daleč od tokov, ki so v Evropi spodjedali fevdalno mračnjaštvo in oznanjali industrijsko revolucijo. Niti priključitev Prekmurja k novo nastali Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev leta 1919 ni prinesla temu območju pričakovanega družbenega preporoda, saj mu ga polfevdalna, zaostala stara Jugoslavija niti ni mogla dati.

Šele z NOB in ljudsko revolucijo, z oblastjo ljudstva, so bile dane realne osnove za hitrejši vsestranski razvoj tudi našega človeka ob Muri. Napredek pa seveda ni prišel sam od sebe. Hudi napori so bili potrebni, da se je v dolgih letih nabirana klavrna dediščina postopoma odpravljala in da sta tudi naš kmet in delavec zaživela novo življenje. Pri tem so orali ledino tudi delavci nekdanjega murskosoboškega Kleparstva, iz katerega se je v treh desetletjih razvila današnja Panonija. Mnogo je bilo iskanj, težav in reorganizacij v teh letih, da ste delavci Panonije lahko danes ponosni na to, kar ste dosegli. V preteklosti že nekajkrat malone na tleh, ob minimalnih osebnih dohodkih in drugih pretresih, ki ste jih doživljali, pa ste se o premagovanju starega in iskanju novega, znali dvigniti, poprijeti za delo, se marsičemu tudi odpovedati zato, da danes delate v primernih proizvodnih prostorih, imate jasno postavljeno proizvodno usmeritev in nadaljnji razvoj. To vam prav gotovo ne bi uspelo, če ne bi v letih vašega obstoja nenehno v svoje vrste pritegovali predvsem mlade in kvalificirane delavce, strokovnjake in druge kadre, ki so danes, ob izkušnjah starejših, sposobni opravljati tudi najzahtevnejša dela vaše stroke in v razvoju slediti sodobnim tehničnim in tehnološkim procesom. To vam ne bi uspelo, če se ves ta čas ne bi tudi samoupravno osveščali, se povezovali z drugimi delovnimi organizacijami v svoji panogi in iskali svojega prostora znotraj in zunaj naših meja.

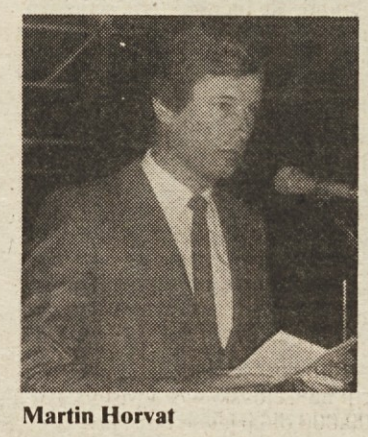

Martin Horvat

Tovarišice in tovariši, izrečene besede priznanja niso jubilejno laskanje delavcev Panonije, ampak imajo stvarno osnovo v dosežkih vaše delovne organizacije, ki tudi v teh zaostrenih družbenoekonomskih in političnih razmerah uspešno premaguje težave, oranja proizvodnjo in se naprej razvija.«

Nato je predsednik občinske skupščine spregovoril o gospodarskih razmerah v državi in najnovejših ukrepih. Res so hude gospodarske in politične težave nastale, ker nismo sproti reševali vseh protislovij in moramo zato sprejemati drastične ukrepe, je menil Martin Horvat ni pa prav, da ob tem nekateri kar spregledajo vse dosežke. Teh dosežkov ne more noben pravičen ocenjevalec našega razvoja zanikati, zato ni razlogov za brezizhodno prikazovanje položaja ali za razvrednotenje političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Sovražniki naše družbene ureditve doma in na tujem čakajo prav na to, da bi za vse težave okrivili samoupravni sistem, je opozoril Horvat in dodal, da se zdaj oglašajo tudi trgovci ob naših zahodnih mejah, ki so dolga leta kovali velikanske dobičke na račun naših ljudi, zdaj pa ob restriktivnih ukrepih pri potovanju v tujino govorijo, da Jugoslavija spodkopava dobrososedske odnose in podobno. Vendar pri tem pozabljajo, da vsaka država na svetu sprejema tudi o oblastne ukrepe, kadar mora zavarovati svoje gospodarske in politične temelje ter interese.

V tem smislu bi morali vsi delovni ljudje in občani Jugoslavije dojeti ukrepe skupščin in njenih izvršnih organov, ki drastično omejujejo predvsem vse vrste porabe, tudi osebne. Dojeti jih moramo kot nujne zato, da nam ne bi bilo čez leto, dve še slabše. Z njimi se tudi nismo odpovedali samoupravljanju, kot našem stalnem cilju uresničevanja oblasti delavskega razreda, nasprotno, s sedanjimi ukrepi je treba samoupravljanju zagotoviti trdnejše materialne temelje.

Za premagovanje sedanjih težav nam je potrebna čvrsta enotnost in pripravljenost vseh delovnih ljudi in občanov, samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij in organov, od krajevne skupnosti in temeljne organizacije do federacije, da vsak na svojem delovnem mestu in življenjskem okolju stori po svojih možnostih in sposobnostih vse za večjo storilnost, varčevanje in racionalno gospodarjenje z družbenimi sredstvi je nadaljeval Horvat. Preprečiti moramo egoistično vedenje, ko iščemo vzroke za težave povsod drugje, samo ne pri nas samih. Če smo v težavah, in v teh očitno smo, nam je poleg uspešnejšega gospodarjenja potrebna tudi višja stopnja patriotične zavesti, da ne bomo slabili našega položaja še z obnašanjem, ki se mu lahko brez večje škode za osebni standard odpovemo.

V stabilizacijskih prizadevanjih največ pričakujemo od združenega dela, ki mu je z zmanjšanjem vseh oblik porabe treba omogočiti večjo akumulativnost. Martin Horvat je povedal, da v občini take ukrepe že pripravljajo, pa tudi to, da so zadovoljni z rezultati gospodarstva v letošnjem prvem polletju, saj so visoko nad republiškim povprečjem. K temu je nekaj prispevala struktura murskosoboškega gospodarstva, nekaj tudi prerazporeditev dohodka, toda brez dobrega dela in odgovornosti delavcev teh uspehov ne bi dosegli, je poudaril Horvat.

To pa so dejstva, ki budijo upanja v prizadevanjih, da bi se Murska Sobota izkopala iz kroga manj razvitih slovenskih občin. Sedemindvajsetodstotna zaposlenost prebivalstva, 40 odstotni delež kmečkega prebivalstva, 1000 nezaposlenih in 3.000 delavcev na začasnem delu v tujini so pač dejstva, ki nas zavezujejo, da združimo sile za hitrejši razvoj občine, sicer bomo zašli v še hujše družbene pretrese, zlasti na področju zaposlovanja.

Pri tem se moramo opreti predvsem na lastne naravne, kadrovske in druge razvojne potenciale, saj nam nekajkratne slabe izkušnje z angažiranjem nekaterih iz razvitejših območij Slovenije ne dajejo osnove za optimizem glede praktičnega uresničevanja stališč o skladnejšem regionalnem razvoju SR Slovenije. V občini imamo nekaj organizacij združenega dela, med njimi je tudi Panonija, ki so s svojo organiziranostjo, tehnično in tehnološko stopnjo razvoja,pridnim delom ter solidno akumulacijo dokazale, da se je tudi naše združeno delo sposobno uspešno vključevati ne samo v domače tržišče, ampak tudi v mednarodno menjavo dela.

Tudi kovinskopredelovalna industrija ima v naši občini pomembno mesto, saj bistveno prispeva k izboljšanju strukture njenega gospodarstva, ki je še vedno obremenjeno s prevelikim deležem kmečkega prebivalstva. S svojo usmeritvijo v proizvodnjo kmetijskih strojev je Panonija nedvomno našla program, ki je interesenten in perspektiven ter daje dobro osnovo za nadaljnji razvoj. Pot je torej začrtana, na njej pa vam želimo veliko uspehov, je končal predsednik murskosoboške občinske skupščine Martin Horvat.

LOJZE JAVORNIK

Povečati storilnost, zboljšati kvaliteto

V govoru ob petintridesetletnici Panonije je glavni direktor te delovne organizacije Emil Zelko najprej pozdravil vse goste, predstavnike občine in družbenopolitičnih organizacij in vse druge.

Nato je orisal razvojno pot te delovne organizacije, ki se je začela leta 1947 s tridesetimi delavci v delavnici, ki jo je bil ustanovil zasebni obrtnik. Izdelovali so razne izdelke kovinske galanterije.

V skladu z rastjo proizvodnje in izgradnjo dodatnih prostorov, se je število delavcev v slabih štirih letih dvignilo že na 156. To pa je bila že solidna osnova v takratnih razmerah, da se j e obrtno podjetje že leta 1952 preimenovalo v industrijsko podjetje registrirano pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Mariboru pod nazivom: Industrija kovinske galanterije »Panonija«, kateri naziv skoraj v celoti nosi še danes.

V tistem obdobju je bila »Panonija« med prvimi industrijskimi podjetji te vrste v Sloveniji. Začeli so se zametki osvajanja zahtevnejšega proizvodnega programa in še danes so znani nekateri proizvodi kot: vinogradniške škropilnice, posode za zalivanje rastlin, žveplalnika ipd. Njena orientacija razvoja in življenja je seveda izhajala iz potrebtedanjega časa zato proizvodni program ni bil razčiščen že takoj na začetku. Temu primerna je bila tehnologija in organizacija proizvodnje, ki je v glavnem izhajala iz tehnologije preoblikovanja pločevine, katero je omogočala za takratne razmere že solidna orodjarna.

Vlaganja v razvoj, opremo in programe so bila skromna, kajti materialna baza ni dopuščala večjih posegov, širša družbenopolitična skupnost pa z ozirom na obmejno območje ni bila posebej zainteresirana za razvoj zahtevnejšega programa in s tem za večja investicijska vlaganja.

Zato je »Panonija« z ozirom na razvoj enakih industrij relativno zaostajala vse do leta 1965 in se prilagajala tržnim potrebam v Jugoslaviji seveda ob nižjem nivoju tehnologije in znanja. Tudi kadrovski potenciali so bili slabši, saj je bil prvi tehnik v »Panoniji« zaposlen šele leta 1963, in prvi inženir leta 1965.

Emil Zelko

To leto lahko opredelimo kot začetek drugega obdobja v razvoju in življenju kolektiva, saj se je začel razvijati že zahtevnejši program, več se je vlagalo v tehnološko opremo in dodatne prostorske kapacitete.

Z osvojitvijo nekaterih večjih proizvodov za uporabo v kmetijstvu kot so brtoparilniki, kotli za žganjekuho, čistilci zrnja itd. pa je kolektiv spoznal, da je lokacija v mestu ob Titovi ulici neprimerna, Začel je razmišljati o izgradnji nove tovarne na novi lokaciji. To naj bi bila osnova za hitrejši razvoj in prispevek k reševanju problemov v občinskem gospodarstvu, ki jih je puščala premajhna industrializacija in prevelika odvisnost od kmetijstva, ki še ni imelo svoje prave ekonomske pozicije.

Širše v jugoslovanski družbi pa smo že prišli do spoznanja, da s proizvodnjo več in cenejše hrane lahko hitreje rešujemo tudi probleme industrializacije in centrov, zato smo se opredelili za vlaganje v zeleni program. Iz tega pa je tudi »Panonija« črpala moči in znanja za razvoj programa kmetijske mehanizacije, kateri pa je dobil pravi razmah v letu 1972, ko sta se združena kolektiva »Panonije« in »Ločilke« preselila v nove prostore, katere sta zgradila s skupnimi močmi. To je tudi začetek tretje etape razvoja, srečevanje z novimi problemi in zahtevami ob boljši kadrovski zasedbi.

Čeprav so razmišljanja in vizije o tretji etapi predvsem mladih ljudi v začetku izgledala iluzorna, zaletava in neuresničljiva, lahko rečemo, da so postala stvarnost, katero že danes vsi priznavamo. Bile so težave, ne majhne, bilo je prisotno nerazumevanje ljudi, srečevali smo se s prekinitvami dela, imeli smo slabše osebne dohodke in pravice iz skupne porabe. Kako ne, ko pa smo v nova vlaganja vložili do zadnjega dinarja poslovnega sklada, do predvidenega optimuma nismo zinvestirali tehnoloških kapacitet, vzporedno smo osvajali nove izdelke pa tudi ne brez spodrsljajev.

Srečali smo se s stabilizacijo v letu 1975, ki nam je nakopičila precej nepredvidenih problemov in smo tako tri leta poslovali na robu rentabilnosti, v letu 1976 celo z majhno izgubo. Ob vseh poslovnih težavah, ki so nas spravljale v veliko poslovno nervozo, so bili pritiski družbenopolitične skupnosti skoraj nerazumevajoči. Vsi so nas gledali, kot da ne znamo, nočemo in marsikdo se ni hotel poglobiti v resnične vzroke takega stanja. Toda to je bila za nas tudi nova pobuda. Potrebno je bilo zdržati, dokazati kakšna je moč zaupanja v delovne ljudi, ki se znajo tudi odrekati in s tem prispevati tudi novim generacijam.

Iz takšnih pozicij smo pristopili k iskanju rešitev zahtevne ekonomske situacije in pripravili predlog za novo pot razvoja, to je združitev z DO IMP Ljubljana.

Dogradili smo dodatne kapacitete, sanirali primanjkljaje virov sredstev in se povzpeli ob vseh fazah reorganizacije v IMP od najslabšega tozda v letu 1977 danes na nivo povprečne poslovne uspešnosti, oziroma višje poslovne uspešnosti.

Čeprav še nismo tudi v tej zadnji etapi dosedanjega razvoja uresničili vsega, pa lahko rečemo, da smo postali tovarna s 730 zaposlenimi in 100 štipendisti ter 29 študenti ob delu, s sodobno opremo, s precej akumuliranega znanja, s priznano poslovno uspešnostjo. Povezani smo z večjimi nosilci razvoja v Jugoslaviji in Sloveniji, uspešno se vključujemo v zunanja tržišča, imamo razvite dolgoročne kooperacije izven naših meja in podpisane samoupravne sporazume za plasman naše proizvodnje in zagotovitev potrebnih surovin. Z voljo, potrebnim odpovedovanjem, pridnostjo in disciplino pri izpolnjevanju naših nalog pa bomo dosegli zamujeno in predvideno pa čeprav se tudi danes srečujemo s težavami. To so predvsem velika pomanjkanja surovin, denarja, deviz, dispariteta cen med surovinami in končnimi izdelki.

Poti do leta 1985 imamo trasirane. To so novi proizvodi za prestrukturiranje programa, novi povezovalni procesi v IMP, kjer se Panonija in Blisk dogovarjamo, kako skupno naprej, snujemo nove investicije tudi v zaostrenih pogojih stabilizacije. Še več se bomo morali odrekati, dosegati večje učinke ob stalni rasti produktivnosti, izboljšati kvaliteto proizvodov za vključitev na mednarodna tržišča. Že danes pa lahko rečemo, da smo za vse to sposobni ob dobri volji in razumevanju na osnovi pravilnih poslovnih odločitev.

Zato dovolite, da zaključim z izrazom pripravljenosti vseh nas po nadaljnjem še hitrejšem razvoju brez bojazni, da nas premagajo trenutna zapletena navzkrižja in težave, kajti dokazali smo, da ko nam je najtežje, znamo biti najmočnejši in sposobni.

Na koncu programa se je Jože Horvat v imenu upokojencev zahvalil mlajšim kolegom za pozornost in čestital kolektivu za dosežene rezultate. Nadaljeval je:

Dragi mladi tovariši, vi imate danes stroje, mi jih nismo imeli. Klepati smo morali ročno, mnogo težkega dela smo imeli.

Delali smo, kolikor smo mogli, toda brez strojev nismo mogli več narediti. Zaželel je sedanjemu kolektivu, da bi boljšo opremo, ki jo danes ima, tudi učinkovito uporabljal in dosegel vedno večje rezultate. Ne pozabite enega: to kar ste danes vi, smo bili mi včeraj. Pomislite, da boste tudi vi jutri to, kar smo mi danes, je končal Jože Horvat.

Priznanja jubilantom, odlikovanci, najbolj požrtvovalni krvodajalci

Jože Kouter

Predsednik sindikalne organizacije v Panoniji Jože Kouter se je zahvalil vsem jubilantom, ki so jim na proslavi tudi podelili spominske plakete. Čestital je tudi dobitnikom priznanj SOZD IMP. Dobili so jih:

Ivan Zadravec, Štefan Šeruga, Olga Lazar, Štefan Legen, Aleksander Špilak, Jolanka Sapač, Danilo Šipoš, Štefan Šeruga, Robert Drvarič, Stefan Nemec, Alojz Topolovec, Anton Utroša, Štefan Baranja, Ivan Kos, Jože Koder, Karel Buzeta, in upokojenca Jože Horvat in Franc Sever.

Jože Kouter je tudi čestital dobitnikom državnih odlikovanj.

Prejeli so jih:

Anton Šmodiš in Emil Zelko — medalji dela, red republike z bronastim vencem: Janez Drvarič, red zaslug za narod s srebrno zvezdo: Jože Uršič. Odlikovanja bodo prejeli ob dnevu republike.

Na tej slovesnosti niso pozabili niti krvodajalcev. Vemo, da imajo v Panoniji mnogo krvodajalcev, ki stalno darujejo kri. Devetim, ki so darovali kri že petindvajsetkrat ali še večkrat, so podelili častna priznanja.

Udeležence je pozdravil tudi direktor Instituta za mehanizacijo, tehnologijo in gradbeništvo pri zagrebški Fakulteti kmetijskih znanosti dr. Ivo Todorić. Povedal je, da Institut sodeluje s Panonijo petnajst let in da je Panonija v tem času naredila ogromen razvojni skok ter se uvrstila med največje jugoslovanske tovarne kmetijskih strojev za individualne kmete, pa tudi družbene organizacije. Petnajst let je kratek čas za razvoj tovrstne proizvodnje, je zaključil dr. Todorić, toda tako kot je Panonija začela, sem prepričan, da bo dosegla še izreden razvoj, če bo nadaljevala po zastavljeni poti.

SKIP: Od stolpnih erjavov do nakladalcev in viličarjev

rojno kovinsko industrijsko podjetje SKIP na Celovški 579 v bljani je bilo ustanovljeno z odločbo vlade LRS 2. februarja 1949. jetje se je leta 1975 integriralo z IMP in od tedaj posluje kot temna organizacija združenega dela SKIP. Od 1. januarja 1978 pa luje tozd SKIP v DO IKO v sestavljeni organizaciji SOZD IMP.

b ustanovitvi leta 1949 je v Skipu zaposlenih 60 dev. K Skipu so tedaj spadali ati Alpetur — Transturist, arna Podsmreka, Livarna k, Tovarna vijakov Vič, jna delavnica (Kremžar) v tvidu v Ljubljani.

ejavnost Skipa sega v vojno obdobje, ko je zai obrtnik Ivan Keršič na sei lokaciji tozda Skip izdelo- kovinsko pohištvo, med o pa žerjavne proge, razne nske stene, pregrade, okna, a in proti koncu vojne beton- mešalce ter popravljal tanke ojsko. Po vojni so začeli v ovi delavnici popravljati pone mostove, izdelovati razne nske konstrukcije, cisterne mlekarne, ventilatorje in emo za Titove zavode Lito- betonske mešalce in smet- arje.

eta 1953 so v Skipu začeli lovati stolpne žerjave (tedaj il Skip prvi izdelovalec teh avov v Jugoslaviji). Leta 9 so začeli izdelovati grada dvigala, nato mešalce (3). Od leta 1966 so delali emo za pivovarne v Jugosla-

letu 1975 je tozd Skip kupil amniku pod Krimom 2.700 dratnih metrov zemljišča s stavbo (hlev). Dve leti ka- je je na tem zemljišču začel liti nov proizvodni prostor za zvodnjo armiranega polie- (600 kvadratnih metrov) s dračunsko vrednostjo (po za- ovilih službe za investicije v) milijonov dinarjev. Med gradnjo je prišlo do 100 odstotnega povečanja proizvodnih prostorov (1.200 kvadratnih metrov). Zaradi povečanja obsega gradnje in inflacije so stroški gradnje narasli na 50 milijonov dinarjev. Obrat je bil zgrajen v letu 1980. 1. januarja 1981 je obrat v Podpeči postal tozd v okviru DO IKO. Ker je bil obrat v Podpeči zgrajen iz sredstev Skipa, le ta pa je z novimi programi (gradbeni stroji na kolesih) zelo hitro raste v svoji novi glavni dejavnosti, je prišlo do razkoraka med razpoložljivimi in potrebnimi finančnimi sredstvi za obratne namene.

Zadnjih 10 let je SKIP dokaj uspešno posloval (10 in več odstotkov neto akumulacije v celotnem prihodku). Kljub temu je zaradi odlivov za investicijo v Podpeči in vlaganje v lastno proizvodnjo (približno 43 milijonov v 10 letih) prišel v neugodno situacijo — nelikvidnost. S tem težavami se bori že tri leta. Zaradi dodatnih odlivov v nakup zemljišča in za bodočo razširitev proizvodnih prostorov na sedanji lokaciji na Celovški 479 v višini. 26.600.000 dinarjev se bo stanje izboljšalo šele konec prihodnjega leta. Zaradi uvedbe novega programa nakladalev viličar NV 77 je potreba po obratnih sredstvih medtem še porasla.

Z začetkov proizvodnje gradbenih strojev na kolesih se je SKIP zaradi prostorske stiske odpovedal izdelavi posodja iz črne pločevine. Ta program je leta 1978 prevzel tozd TIO Idrija, ki je imel v ta namen zgrajen nov obrat v Godoviču.

Sedanji proizvodni program tozda Skip vsebuje gradbene stroje na kolesih, gradbena dvigala, montažne fasadne odre, posode iz aluminija, posode iz nerjavnega jekla in servisno dejavnost.

V letu 1972 je celotna realizacija poslovanja tozda znašala 20 milijonov dinarjev, sedaj pa znaša že 400 milijonov.

V proizvodnem procesu tozd je zaposlenih 160 delavcev (tu niso všteti delavci iz delovne skupnosti, ki delajo za tozd SKIP).

MARIJA PRIMC

Skipovi proizvodni prostori leta 1950

Skipova upravna stavba danes

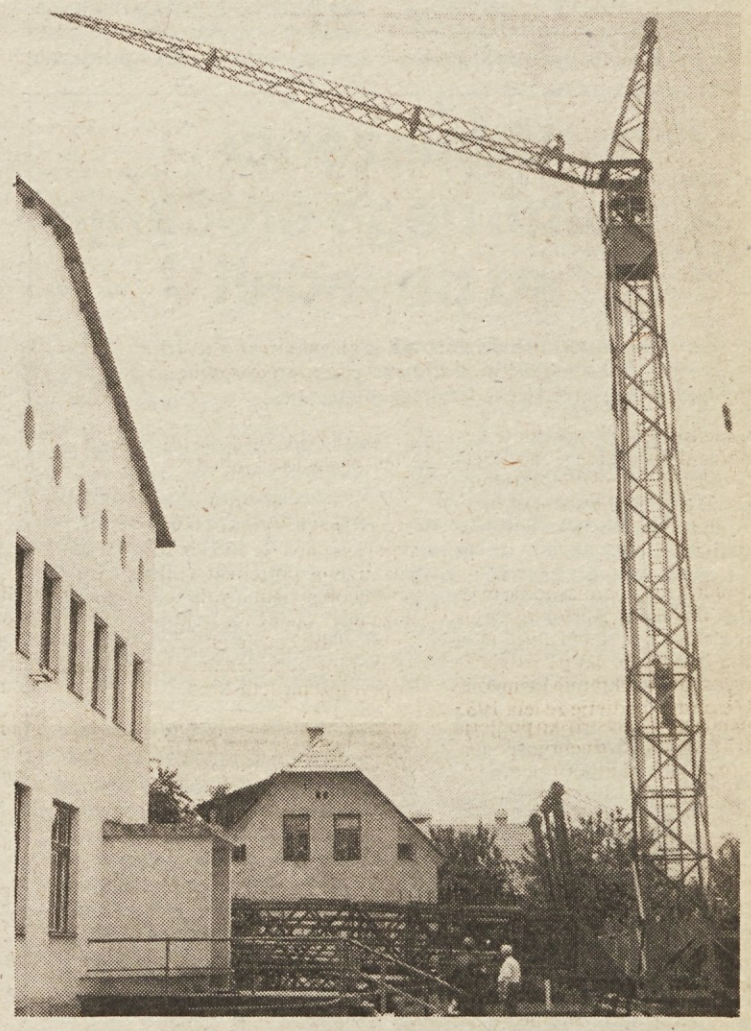

Skip je bil prvi proizvajalec stolpnih žerjavov v Jugoslaviji

Skipova proizvodnja danes: Montaža večnamenskih viličarjev

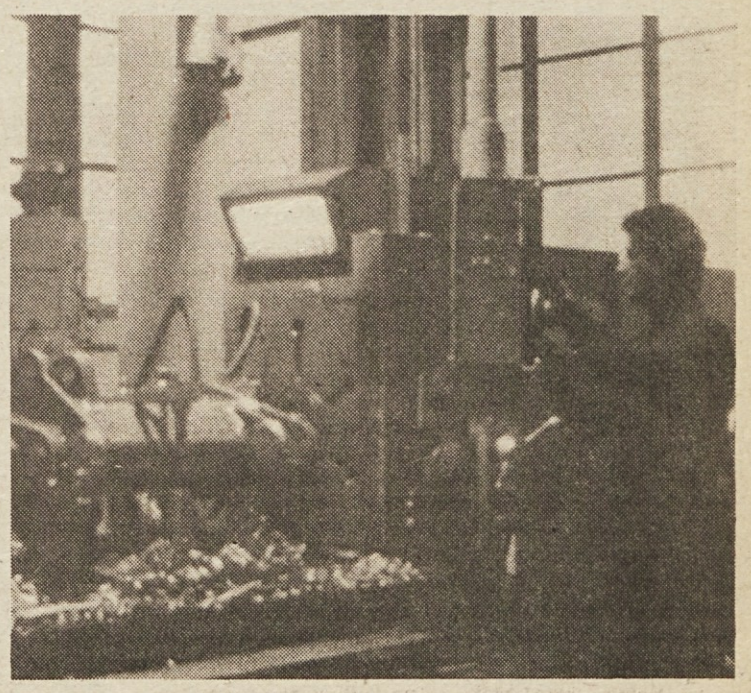

Oddelek strojne obdelave

adaljevanje s 5. strani

nost, če smo hoteli programin teritorialno izredno hetenо in razvejano dejavnost P strniti v posamezne med oj povezane sklope, le-te pa ezati v nek enoten sistem, ki vsem dejavnostim omogoča aljnji razvoj. Pri tem smo mi ed prvih izkoristili možnost, o je ponudil zakon o združen delu, da se delovna organiija preoblikuje v sestavljeno anizacijo. In prav v tem je ena naših prednosti pred gimi velikimi sistemi, ki so tajali z združevanji. Med pri v Sloveniji smo v praksi poali in dokazali, kako deluje erna banka in katere so njene dnosti. Z dnem začetka delija SOZD (1. januar 1978) se anjo združevalo 7 delovnih z temeljnimi organizacijami, pripojitvi Klime Celje (1978) Alchroma iz Ruš (1980) ter ranjimi reorganizacijami pa danes v SOZD združuje 10 ovnih organizacij z 29 tozdi.

V letu 1978 smo ustvarili 3,8 lijarde din celotnega pridka s povprečno 6453 zaponimi, leto kasneje 5,85 milide, leta 1980, ko smo se že bližali današnjemu nivoju zaslenosti, 7,45 milijarde, lani 9,25 milijarde din celotnega hodka. V obdobju zadnjih eh desetletij razvijajoča proodnja se je tako razvejala, da nes v strukturi predstavlja že ji delež kot montaža, pove- je pa se tudi delež poslovnoničnih storitev (projektira- , inežniring).

Kako lahko ocenim poslova- in razvoj zadnjih nekaj let, delujemo kot sestavljena orizacija?

Prvo, kar je danes že povsem no je, da je bila odločitev, da organiziramo kot SOZD, avilna. Zakrožili smo dejavosti, ki se dopolnjujejo, v pomežne delovne organizacije in dobili zaključeno fizionomijo sicer izredno razvejanega sistema, ki se je doslej stalno širil. Prepletenost dejavnosti in teritorialna razdrobljenost (danes so sedeži TOZD in delovnih organizacij v 14 slovenskih občinah) seveda ni omogočala idealnih rešitev.

Hkrati z ustanovitvijo Interne banke niso le učinkovito reševali vseh likvidnostih problemov, ampak smo z združevanjem dinarskih in deviznih sredstev vzpostavili učinkovit sistem gospodarjenja z denarjem.

Posebno lahko podčrtamo velike uspehe v zadnjih letih na področju izvoza, zlasti storitev, se pravi pri izvajanju investicijskih del v tujini, ki je s seboj potegnil tudi izvoz vrste naših proizvodov. Danes smo z našimi monterji in proizvodi prisotni v obeh Nemčijah, Avstriji, Sovjetski zvezi, Iraku, Alžiriji. Intenzivno se pripravljamo za prevzem del in izvoz proizvodov na nova tržišča. Eni redkih smo, ki smo tako lani kot v letošnjem letu izšolnili naše planske obveznosti do SISEOT oziroma jih celo presegli.

Podatek, da v letu 1980 izvoz ni predstavljal niti 7 % v celotnem prihodku IMP, letos pa je ta delež že 12 %, vsekakor pove veliko. Naša izvozna usmerjenost je še toliko pomembnejša, če vemo, da že leta nazaj uvozimo bistveno manj (celo dva in večkrat) kot izvozimo, da imamo v tujini zagotovljenih še vrsto pomembnih, obsežnih in odgovornih nalog, da z izvozom naše kapacitete zaradi pomanjkanja del doma usmerjamo v tujino in ne nazadnje, da tudi v teh težkih, zaostrenih pogojih gospodarjenja, tvorimo stabilen člen gospodarstva. Podatek, da danes vsak deseti delavec IMP dela v tujini, pove mnogo in prizadevali si bomo, da bomo izvoz še povečali ter vključevali naše TOZD, ki doslej izvažajo premalo ali pa sploh ne. Uresničljiv je nač cilj, da do leta 1985 izvozimo 25 % montažnih kapacitet in 20 % proizvodov.

Izredno hiter razvoj, o katerem sem govoril in s stabilizacijo usihajoča investicijska poraba sta sledove kljub vsemu pustila tudi pri nas. Ne mislim govoriti o pomanjkanju repromateriala, težavah z uvozom, devizami, itd. — kar bi se z večjo disciplino, odgovornostjo in doslednostjo dalo reševati manj boleče — pač pa o naših napakah. Že prej sem omenil, da je izredna konjuktura naša programska prekrivanja zastrla, sedaj pa so prišla do izraza. Ob energični usmeritvi v izvoz danes žal v IMP razvojno-raziskovalne dejavnosti nimamo še tako razvite, da bi odpravili vsa neskladja, ki jih je nujno prinesel nagel razvoj, čeprav se trudimo tudi na tem področju. Razvojna dejavnost sicer stalno raste beleži vrsto lepih rezultatov, kot npr. na področjih sončnega ogrevanja, mikroelektronike, avtomatike, itd. Res pa je tudi, da smo bili preveč popustljivi pri ocenjevanju lastnih investicij, saj smo jih podpirali celo, če je bilo njih bistvo samo izboljšanje delovnih pogojev.

Danes je IMP velik sistem, po ustvarjenem dohodku 13. največja organizacija združenega dela v Sloveniji in 45. v Jugoslaviji. Naša ambicija je, da v tem obdobju doslej prevladujoči kvantitativni razvoj preusmerimo v kvalitativni, da bo v naših storitvah in proizvodih čimveč domačega znanja.

Danes dela v IMP sicer že 500 delavcev z višjo ali visoko izobrazbo tehnične smeri, a to število bomo morali še znatno povečati. Naša heterogenost in razvejenost dejavnosti z množico proizvodnih programov ob teritorialni razdrobljenosti sporazumevanje in dogovarjanje znatno otežuje, a ga ne omogoča. Za vrsto odločitev, ki jih sprejemajo delavci v temeljnih organizacijah, je zato potreben konsenz, do katerega je pot navadno dolga in težka.

Marsikdo v temeljni organizaciji se ne zaveda, da je tudi on član tega sozda, ko zagovarja in brani ozke lokalne ali celo osebne interese in jih postavlja pred skupne, v isti sapi pa se sprašuje, zakaj gre dogovarjanje v sozdu tako počasi, zakaj sozd »nič ne naredi« in podobno. Ko bomo vsi to dojeli, se obnašali bolj dosledno in imeli vedno pred očmi, da ustvarjen dohodek ni »tozdov«, ampak družben, bodo mnogo bolj gladko in neboleče stekla vsa razmerja, od dohodkovnih odnosov do združevanja sredstev, ki smo jih zapisali in samoupravno sprejeli. Zares škoda bi bilo izgubljati potrpljenje in zaupanje za stvari, ki bi jih moral doumeti in vedeti vsak delavec — samoupravljalec in se pri tem razhajati, ko pa smo z lastnim delom ustvarili močno gospodarsko organizacijo, ki si je utrla pot na domače in tuja tržišča, ki ima pred seboj jasne naloge in cilje ter realne možnosti, da jih uresniči.

Tovarišice in tovariši!

V 35. letih našega delovanja smo stkali bolj ali manj tesne poslovne in celo prijateljske, tovariške vezi z mnogimi organizacijami združenega dela, skupnostmi, bankami zbornicami, šolami, družbenopolitičnimi skupnostmi in organizacijami, katerih predstavnike smo povabili na današnjo svečano sejo. Ob tej priložnosti mi dovolite, da se vsem, ki ste kakorkoli prispevali k doseženim rezultatom in dosedanjemu razvoju IMP, najtopleje zahvaljujem z željo, da bi še naprej uspešno sodelovali.

Še posebno pa bi se rad zahvalil vsem delavcem, ki ste in še soustvarjate IMP z željo, da nas bo v bodoče povezoval še večji delovni elan, enotnost, tovarištvo in borba za uresničitev družbenih in naših ciljev.

Hvala!

ČETRTO KULTURNO SREČANJE GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE ● ČETRTO KULTURNO SREČANJE GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE

Kulturno ustvarjanje je pogoj za celovit razvoj človekove osebnosti

Delovna organizacija IZIP je v tednu od 18. do 22. oktobra izpeljala 4. kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije. Po vseh ocenah je bilo to srečanje spet nov korak v razvoju teh prireditev, saj je bila udeležba doslej najštevilnejša, nastopajoči pa so po sodbi kritikov ustvarili eno izmed najboljših prireditev amaterske kulture.

Kulturno srečanje se je pravzaprav začelo v ponedeljek, 18. oktobra dopoldne, ko so se zbrali literati in likovniki in so jih pozdravili vodilni predstavniki bežigrajske občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij.

Ob tem velja omeniti, da je bilo letošnje srečanje gradbenih delavcev prvič v Ljubljani in so bile prireditve za Bežigradom, kjer ima sedež IMP, prav tako kot tudi delovna organizacija IZIP. V občini so organizatorjem dali vso podporo, občinski sindikalni svet pa je bil ob republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije tudi pokrovitelj te prireditve. Udeležence pa je v ponedeljek, 18. oktobra pozdravil predsednik izvršnega sveta bežigrajske občinske skupščine Jurij Zavec, ki je med drugim dejal:

»Z namenom uveljavljati delavca kot celovito osebnost v okviru celovitega izvrševanja delovnih nalogah je na pobudo ZK sindikat uspešno izvedel vrsto prireditev, ki so veliko prispevale k zadovoljevanju kulturnih potreb. Med temi prireditvami imajo poseben pomen prizadevanja republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev — tako glede zagotavljanja delovnih in življenjskih pogojev delavcev, organiziranja športnih srečanj kot tudi kulturnih srečanj, ki jih ne pojmujem kot enkratno prireditev vsako leto, pač pa je to le izraz in prikaz trajnega kulturnega dela.«

V nadaljevanju je Zavec opozoril, da je kulturno delovanje pogoj za celovit razvoj vsakega človeka, kar pa smo v preteklosti včasih preveč pozabljali in preveč poudarjali ustvarjanje dobrin. Prav to pa je eden od vzrokov nekaterih današnjih težav — na primer problemov zaradi sebičnosti ljudi, potrošniške miselnosti, zapiranja v tozdovske meje, nasprotij med gospodarsko in negospodarsko sfero in podobnega.

Isti dan, to je v ponedeljek, 18. oktobra, popoldne so v domu krajevne skupnosti Stadion odprli razstavo likovnih del in izvedli literarni večer.

Na uradnem začetku je vse udeležence in goste pozdravil predsednik organizacijskega odbora Janez Miklavc, ki se je tudi toplo zahvalil vsem, ki so pomagali organizirati to srečanje.

Slavnostni govor na začetku srečanja pa je imel predsednik bežigrajskega sindikalnega sveta Edo Krofl, ki je uvodoma poudaril pomen amaterskega kulturnega ustvarjanja za razvoj človeka kot svobodne osebnosti. Ni naključje, da se je delavska kultura na Slovenskem pojavila sočasno z nastankom proletariata. Ko delavci zaradi pritiska oblasti niso imeli drugih možnosti izražanja svoje politične volje, so se združevali v pevskih in gledaliških skupinah in drugih kulturno umetniških društvih, ki so bila vedno trdnjava delavske zavesti. O tem priča dejstvo, da je iz njih izšla cela vrsta revolucionarjev. To so vedele tudi oblasti, ki so njihovo delovanje na vse možne načine ovirale. Toda delavec se je v najtežjih trenutkih vedno zatekel k pesmi, poeziji, likovnemu ustvarjanju, skratka h kulturi, je dejal Edo Krofl.

Kljub prisotnosti potrošniške miselnosti, je tudi danes mnogo ljudi, ki s kulturnim ustvarjanjem bogatijo svoje življenje in življenje sodelavcev, je nadaljeval Edo Krofl. To kulturno udejstvovanje zasluži več podpore, kot jo ima danes, ko so mnoga društva prepuščena sama sebi. Zato amaterski ustvarjalci posnemajo tuje vzore in vnašajo v svojo ustvarjalnost premalo originalnosti, ki pa je bistvo vsakega kulturnega udejstvovanja. To pa gre za roko tistim, ki podcenjujejo amatersko kulturo, zlasti če izhaja iz delavskih vrst. Edo Krofl je zaželel udeležencem srečanja uspešno delo in dobro počutje v bežigrajski občini.

Posebno doživetje za udeležence je bilo sodelovanje članov žirij, zlasti Mire Mihelič in Petra Krečiča, ki sta vodila literarno oziroma likovno žirijo. Oba sta priznala, da so ju nekatera dela iz natečaja za to srečanje očarala in da je bila nasploh kakovost vseh del na dostojni ravni.

»Napotkov vam ne bom dala drugih, kot da delajte naprej,« je rekla Mira Mihelič. »Tudi jaz sem začela kot amaterka. Kdor čuti v sebi silo, ki ga kliče k ustvarjanju, bo temu klicu sledil. Soočal se bo s svojo in družbeno resničnostjo. Umetnost je ključ do te resničnosti, ključ, ki odrešuje avtorja in tistega, ki delo uživa.«

V petek, 22. oktobra pa se je 4. kulturno srečanje končalo z revijo pevskih zborov in glasbenih skupin, na kateri je nastopilo nad 300 glasbenikov.

Nastop pevskega zbora IMP na zaključni prireditvi 4. kulturnega srečanja gradbenih delavcev Sloven

Slavnostni govornik na zaključni prireditvi, predsednik ljubljanske kulturne skupnosti in izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Dino Kodrin je uvodoma poudaril, da je kultura in kulturno ustvarjanje sestavni del boja za osvoboditev človeka in s tem je ljubiteljsko kulturno ustvarjanje pomemben del boja za humanejšo in pravičnejšo družbo, družbo svobodnih samoupravljalcev. Vsem udeležencem je čestital za dosežke, ki so izpričali visoko raven, in zaželel da bi bila od srca zapeta pesem zares slavnostni trenutek te veličastne prireditve.

To se je tudi zgodilo, saj v vrsta gradbincev pridno vadi precej pevskih zborov, ki se jim vsako leto pridružujejo novi. Tudi naš pevski zbor se je v tej družbi kar lepo odrezal.

Tako se je torej 4. kulturno srečanje končalo. Gostili smo okrog 400 udeležencev iz 19 organizacij. Občinstva je bilo precej, čeprav bi ga želeli več in si gradbinski ljubiteljski kulturniki s svojo kvaliteto večjo pozornost javnosti tudi zaslužijo. Prišli so tudi mnogi predstavniki družbe — tako sindikalni — od republiške do občinske ravni — pa kulturna skupnost, republiški komite za kulturo, podpore vseh struktur bežigrajske občine niti ne omenjam še enkrat. Ob tem se zdi čudno, da je bilo ravno iz naših vrst, to je iz IMP, raz roma malo zanimanja za te reditve.

Naj zaključimo z ugotovit da so organizatorji poželi valo za svoj trud kljub nekat drobnim spodrsljajem in d razpoloženje nastopajočih n variškem srečanju po zakl prireditvi jasno odražalo, d zadovoljni. Skratka, grad so tudi letos pokazali svoje turno ustvarjanje — in sicer prvič v Ljubljani. Dokazali s je njihova ustvarjalnost v nem razmahu. Dogovorili s tudi, da bo naslednje, 5. kult srečanje gradbenih dela Slovenije, organiziral Ingr Celju.

LOJZE JAVOR

Udeleženci 4. kulturnega srečanja so povedali

Na 4. kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije, katerega je letos organizirala Impejeva delovna organizacija IZIP, smo se pogovarjali z nekaterimi udeleženci, ki so povedali tole:

Andreja Malgaj, gradbeni tehnik-konstruktor armature v Razvojnem centru Celje:

»Na letošnjo kulturno srečanje sem poslala nekaj svojih pesmi, od katerih je žirija izbrala eno. Pesnikovati sem začela leta 1975 in sem doslej napisala okoli sto pesmi. S pesmimi sem tri leta zapovrstjo

Andreja Malgaj

sodelovala na področnih kulturnih srečanjih pesnikov in pisateljev začetnikov v Celju. Na kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije sodelujem zdaj prvič. Moje pesmi so bile natisnjene v biltenih za omenjena srečanja. Pisati sem začela iz mota: ‚Zakaj pišejo drugi, a jaz ne' in pa iz domotožja, ker sem živela od doma. V prihodnje mislim, da bom pisala, kakor bodo pač narekovali občutki, kajti človek piše tedaj, ko nekaj občuti in tako, kot čuti, a ne kot avtomat.

Lani sem se poročila in imam hčerko. Včasih mislim,

Jože Kramberger

da bom svojo poezijo preusmerila iz lirične in intimne poezije na otroško. To pa vem, da ni lahko. Na republiških kulturnih srečanjih gradbenih delavcev bom tudi v bodoče sodelovala. O tem, da bi svoje pesmi kdaj objavila, še ne razmišljam, ker nimam kakšnih visokoletečih misli o svojih pesmih.«

Jože Kramberger, tehnični risar v SGP Kograd: »Na letošnjem 4. kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije sodelujem s slikami. Od petih poslanih olj na platno je žirija izbrala štiri. S slikami sem že sodeloval na prvem kulturnem srečanju gradbenih delavcev Slovenije v Slovenj Gradcu in na tretjem v Novem mestu. V Slovenj Gradcu sem bil v pripravljalnem odboru za 1. kulturno srečanje zadolžen za pripravo fotolikovne razstave. Slikam že od mladih nog. Prve slike pa sem imel na razstavi v Tuzli (tam sem bil pri vojakih) v okviru počastitve Dneva armije. S slikami sem sodeloval na Dnevu gradbincev v Ljubljani leta 1976 in v Kranju leta 1977. Vsako leto sodelujem na različnih skupinskih slikarskih razstavah. Tako sem razstavljal v Sloveniji, Srbiji in na Poljskem. Razstavljal sem tudi samostojno v Šoštanju, Dravogradu, Lenartu, Slovenjgradcu in Kranju. Stalno sodelujem na razstavah Zveze likovnih skupin Slovenije. V dravograjskem Kogradu sem predsednik fotolikovne sekcije.

Nagib za slikanje je bilo domotožje in osamljenost, saj sem v zgodnjem otroštvu zgubil mater in dom ter z 12 leti odšel po svetu. Slikarstvo mi pomeni vse. Družino sem navadil na to, da slikam. Sedaj poskuša slikati tudi sin. Jaz pa za v prihodnje pripravljam nekaj razstav.«

Jure Drljepan, vodja oddelka za nastanitev delavcev pri Obnovi:

»Četrto kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije je zame eno od treh, na katerih sem sodeloval s prozo in poezijo. Sodelujem pa tudi na republiških srečanjih pesnikov in pisateljev začetnikov drugih nacionalnosti, ki živijo in delajo v Sloveniji. Svoje pesmi in prozo objavljam v glasilu Obnove. Moje pesmi so bile lani objavljene v reviji Mentor, ki jo izdaja Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Pesnikovati sem začel že v osnovni šoli, prvi prozni poskusi pa izhajajo iz gimnazijskih let. Pisati sem začel iz notranjega nagiba, kasneje pa sem pisal iz vtisov iz življenja. Zadnje čase pišem s življenja in dela gradbenih delavcev.«

M. P.

Kulturna srečanja – ne tekme

Pri organizaciji 4. kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije je zelo prizadevno sodelovala in pomagala Katjuša Borsan, glavna urednica glasila Pionir, ki si je lani nabrala kup izkušenj pri organiziranju 3. kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije, katerega organizator je bil Pionir Novo mesto.

Pomagala nam je z nasveti pri organizaciji najzahtevnejše, sklepne prireditve z revijo pevskih zborov, mnogokrat je prišla v Ljubljano, ko smo se pripravljali na srečanje in zadnji dan je celo sama pomagala urejati dvorano. Skratka, res veliko je naredila. Zaradi tega in pa zato, ker je ena od znanih organizatork kulturnega dela v vrstah gradbenih organizacij, smo jo sklenili predstaviti v Glasniku.

Katjuša Borsan v Pionirju namreč ni samo urednica internega glasila. Med novinarje je prišla iz prosvetnih vrst, saj je prej poučevala glasbeno vzgojo. Tudi ob novem delu ni pozabila na glasbo in kulturno delovanje nasploh. Tako je zdaj v Pionirjevi sindikalni konferenci zadolžena za kulturno dejavnost.

Sama pravi, da je njen največji uspeh v kulturnem delovanju ustanovitev mešanega pevskega zbora. Pobudo je dala lansko poletje, jeseni ob Pionirjevi obletnici pa so že zapeli na proslavi. Letos so se prvič predstavili na kulturnem srečanju gradbincev. V zboru poje tudi Katjuša Borsan. Razen tega je letos, tako kot že lani, sodelovala tudi s fotografijami, na katerih prikazuje delo gradbincev. Ker ima mnogo izkušenj v kulturnem delovanju gradbincev, sem jo vprašala, kaj misli o kulturnih srečanjih gradbenih delavcev Slovenije in kako ocenjuje uspešnost letošnjega. Takole je nizala misli:

»V organizacijo kulturnega srečanja naj bi ne dajali direktorjev razen finančnih, ki imajo pooblastila za odločanje in vedo, kako je glede finančnih sredstev. Organizacijski odbor je treba pripraviti tako, da organizacija kulturnega srečanja nemoteno poteka. Pri tem ni važno število članov odbora, dovolj je, če so v odboru trije ali štirje člani, pa ti dobro delajo. Poleg tega pa itak delajo še posamezne komisije. Za naslednja kulturna srečanja bi bilo potrebno spremeniti razpisne pogoje in to predvsem za likovna, fotografska in literarna dela.

Kulturno srečanje ne bi smelo biti v tekmovalnem duhu, tako kot športno, kjer se borijo za prva mesta, ampak bi morali biti pozorni predvsem na to, da kulturo približamo delavcem. V sodelovanje v kulturni dejavnosti bi morali vključiti več delavcev iz neposredne proizvodnje, oziroma jih bolj pridobiti za kulturo. Delavci imajo interes za kulturo, čeprav je treba žrtvovati prosti čas za udejstvovanje v tej dejavnosti.

Da zanimanje za kulturo narašča, se vidi iz tega, da je lani na 3. kulturnem srečanju

Katjuša Borsan

pelo 6 pevskih zborov, letos na 4. kulturnem srečanju pa že 10, prav tako se je pokazalo tudi pri literatih in likovnikih.

Na srečanjih smo bili razočarani predvsem nad vodstvenim kadrom, ki se sploh ne udeležuje teh srečanj razen zelo redkih izjem.

Zelo dobro bi bilo, da bi delovne organizacije le videle mlade literate in jim pomagale pri izdaji zbirk. Tako je tudi mnenje pisateljice Mire Miheličeve, ki je bila ob ocenjevanju literarnih del za 4. kulturno srečanje nadvse presenečena nad nekaterimi prispevki.

Glede tega, da sem pomagala pri organizaciji 4. kulturnega srečanja pa je tako: Mi pri Pionirju bi morali uradno predati IMP materiale s 3. kulturnega srečanja, vendar do tega ni prišlo. Zato sem prišla k IMP v Ljubljano, ko sem zvedela, da bo IMP organizator 4. kulturnega srečanja. Na prvem sestanku v IMP sem bila imenovana v komisijo za glasbeno dejavnost. Potem pa so se pogovori nadaljevali. Vsako mojo pobudo je vaš organizacijski odbor, predvsem pa predsednik tega odbora Janez Miklavc, sprejel. Zelo mi je bil všeč predsednik tega odbora zaradi njegove odločnosti glede točnosti opravljenih organizacijskih del.

Ko sem zvedela, da sem imenovana v odbor, sem čutila, da nekako pripadam organizaciji 4. kulturnega srečanja. Zato sem se trudila narediti vse, kar sem mogla.

Pri organizaciji letošnjega kulturnega srečanja je bilo nekaj napak v tem, ker razpis ni bil pravočasen tako, da organizacije združenega dela sploh niso vedele za srečanje, še manj pa vaša delovna organizacija kot organizatorica 4. kulturnega srečanja. Zato naj bi Ingrad Celje kot organizator 5. kulturnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije, ki že ve, da je organizator, dal razpis za srečanje že v mesecu novembru letos, da se bodo OZD, ki se nameravajo prijaviti za srečanje, lahko že sedaj pripravile tako s programom kot tudi s finančnimi sredstvi.

Glede na stabilizacijske ukrepe ne smemo prekiniti s kulturnimi srečanji, ker v tej gospodarski napetosti kultura spodbuja ljudi pri delu.«

MARIJA PRIMC

Inventivno dejavnost moramo programirati kot nujen sestavni del poslovne politike vsake organizacije

Ljudje želijo kritizirati, ne da bi bili sami kritizirani, hočejo spreminjati ne da bi bili sami spremenjeni, to je bolj kot ukaz, vsiljevanje in finančno motiviranje primerno sodelovanje torej timsko delo. Za vpeavo timskega dela pa je potrebno pričeti z usposabljanjem v tej smeri pri poslovodnem in družbenopolizčnem vrhu delovne organizacije. Kurzi usposabljanja naj pri tem vsebujejo prvenstveno poudarjanje lastih pobud, odpad individualnih nagrad, ker vzbujajo nepotrebno zavist, definiranje izzivalnih ciljev, ker oudarjajo upoštevanost ljudi itd. Torej: Motivacija ni dovolj, potrebno se je tudi usposabljati!!

V zadnjem prispevku »Razmišljaa ob razmahu naše inventivne deavnosti« so bili razčiščeni neki snovni pojmi ustvarjalnega delovaja, npr. invencija, inovacija, kostni predlog, tehnična izboljšava, otivacija, svobodnost in vzgojni roces za usmerjanje v ustvarjalno, edvsem iznajdljivo delo.

Ugotovljeno je bilo, da je v naših edpisih in teoriji pomenski krog esede inovacija neenotno določen, da vanj uporabniki uvrščajo raične pravne in ekonomske kategoje. V okviru pojma inovacije pa naj do le vključeni:

— razvojni napori od začetne virne misli

— načrtno raziskovanje v izbrani heri do prenosa dosežkov v proiodnjo in družbeno prakso.

Podobno je pri invenciji. Nekateri avijo, da je invencija neko novo oznanje, zamisel oziroma ideja pomeznika. G. Devetak jo ima za roces kreacije novega znanja z opavanjem okolice in razmišljanjem, ako bi se obstoječe stanje lahko boljšalo ali prilagodilo specifičnim ogojem. Izraz sam pa izvira iz latinke besede inventio, ki lahko pomei: domiselnost, izum, krajšo instruentalno skladbo. Izvorno je invenja torej sinonim izuma, zato je v avnem strokovnem izrazu nepoebna in odveč. Izraz se tudi dejano ni široko uveljavil, zato je v seavku več uporabljen pojem: stvarjalno delo.

Pri know-howu ugotavljamo, da ni ožen zgolj na tehnično področje in a vključuje tudi vse drugo poslovno nanje in izkušnje, in da moderna oktrina razlikuje tajni in netajni now-how in da v poslovni praksi edko srečamo samostojno pogodbo o njegovem prenosu, saj je uvrščen v neke druge pogodbe, npr. kooperacijske, licenčne ali o skupnem vlaganju. O tem bi bilo dobro za naše glasilo slišati od naših pravnikov. Dr. Krešo Puharič je nekaj podobnega pisal v Združenem delu, 1981/4.

Predpostavljam, da je bil odstavek o usmerjanju in usposabljanju ljudi v ustvarjalnost napisan v preskromnem obsegu in se je morda večini ta problematika zato zdela tudi premalo važna. Raziskovanja v tujini so pokazala, da motiviranost, o kateri pri nas tako dosti govorimo, zlasti tisti z denarjem, le nastopa v neki korelaciji z usposabljanjem oz. usmerjanjem.

Na sodobnem trgu je seveda nujno nastopati z nečim novim in cenejšim, kar seveda pomeni, da je to novo izdelano z večjo produktivnostjo in ekonomičnostjo, za kar pa je nujno vstopanje inovativnega znanja in sodelovanja. Govorimo torej o ustvarjalnem sodelovanju, kar pomeni:

— razmišljati ustvarjalno (inventivno, inovativno)

— sodelovati.

Ustvarjalno razmišljajoči specialist lahko brez sodelovanja postane v nekem smislu neustvarjalen oz. bolje rečeno, neefikasen. Zato ključne ovire za razmah večji ustvarjalnosti med ljudmi niso:

— slaba organiziranost

— neurejeno nagrajevanje

— administrativni pristopi,

vendar je treba za to tudi nekaj znati in hoteti.

To pomeni, da je potrebno ustvarjanju dodeliti vrednoto (verjeti npr. v inovacijo), vsebinsko znanje (poznati moramo problem) in metodološko znanje (poznati metode za rešitev problema in znati sodelovati).

Inovacija ne sme biti stvar posameznika, tudi ne v nekem tozd, vendar mora biti programirana, planirana in financirana kot del poslovne politike posamezne delovne organizacije ob istočasnem usposabljanju za ustvarjalno delovanje. V ustvarjalno razmišljanje je potrebno zajeti vso organizacijo s poudarkom na človeški faktor, ki bo v sestavku tudi podrobneje opisan. Za uveljavitev novosti je treba vedeti, da je važna prva linija vodstvenih delavcev in podpora najodgovornejših na vrhu, seveda ne mislimo tu le na neka formalna besedna razumevanja in razna priporočila, ki so dostikrat zaradi naših človeških lastnosti, rivalstva, zavisti, negotovosti, neenakosti..., nesprejemljiva, še posebno pa, če so usmerjana v individualista.

Ustvarjanje inovacij, invencij... je lahko le sodelovalno, le izjemoma je individualno. Zanimivo je, da v ameriški in japonski inovativni praksi računajo izključno s timskim delom. (Tim ljudi je skupina strokovnjakov različnega profila, grupa ljudi pa istega profila). Zakaj tako?

Zamislimo si inovatorja, ki bo kot edini, torej sam, po metodi predlogov kandidiral za avtorstvo, za večje spoštovanje v očeh drugih, za denarno nagrado itd. Težko pa si je zamisliti, da je do tega prišel izoliran od okolja, v katerem dela in od kontaktov z ljudmi, ki so mu ustvarjalnost spodžigali. Prav ti ljudje pa se bodo počutili prikrajšani in nastala zavist prav gotovo ne bod spodbujala k nadaljni inovativnosti.

Raziskave o oskrbovanju ustvarjalcev v inovativnem procesu z informacijami, ki spodbujajo njihovo ustvarjalnost so pokazale zanimive ugotovitve. Neki viri navajajo, da 55 % novih zamisli spodbudijo informacije iz zunanjih virov. Dejansko je torej res, da uspešna inovacijsko usmerjena podjetja strokovne informacije bolj uporabljajo in imajo z drugimi, raziskovalno-razvojnimi institucijami, tudi zunaj svoje delovne organizacije, bolj razvite komunikacije. Samo posredovanje informacij pa še ni komunikacija, saj mora pri komunikaciji sprejemnik informacije le to uresničiti. To pa doseže s tem, da jo dojame, konkretizira v predstavi in jo aktivira v svojem miselnem procesu. Zanimivo je tudi, da strokovna literatura kot vir informacij za spodbujanje inovativne ustvarjalnosti ni na prvem mestu. Neki podatki za to so:

strokovna literatura	8 %
osebni stiki	22 %
eksperimenti	9 %
izkušnje	51 %
drugo	10 %

Osebni stiki imajo neverjetno visok odstotek udeležbe, kar dokazuje, da velik del informacij, ki nove zamisli spodbujajo, izvira iz neformalnih komunikacij s strokovnimi kolegi iz svoje delovne organizacije ali tistih, zunaj nje. Te informacije pa je treba iskati kot se je pokazalo, pri posameznikih, ki se odlikujejo kot živahni komunikatorji. Tuja literatura jih imenuje prestrezalci. Ti ljudje ponavadi več bero, so člani društev, obiskujejo kongrese in posvetovanja, objavljajo članke, razprave in se nasploh odlikujejo z izvirnimi zamislimi in predlogi. Pokazalo se je, da je prestrezalce možno odkriti in da se struktura komunikacije te vrste oblikuje samodejno, torej brez nekih spodbud. Še povsod tam, kjer so bili znaki zapiranja sami vase, inovativne ustvarjalnosti ni bilo.

Poglejmo eno od metod za odkrivanje prestrezalcev, sociogram. Da sociogram narišemo, je potrebno izvesti anketo, kjer anketiranci navedejo vsaj 3 osebe v strokovni sredini, na katere se neformalno obračajo po informaciji za strokovno delo in komu najraje in najpogosteje posredujejo strokovne informacije. Sociogram viden na sliki je odkril dva izredno aktivna prestrezalca, osebo 19 in 20, saj se nanju obrača 10 ali več oseb. Ti osebi medsebojno tudi tesno sodelujeta in trdno povezujeta mrežo srednjih prestrezalcev. Bolj zase se drži skupina delavcev, ki se veže na osebo št. 18. Osebi 11 ni mar za nič na svetu. Lahko se vprašamo, koga poslati na sejem ali simpozij.

Zanimiv je še en podatek. Raziskave so namreč pokazale, da je pri porajanju zamisli pritok informacij od zunaj odločilnejši, pri realizaciji pa pritok od znotraj.

Poglejmo tabelo:

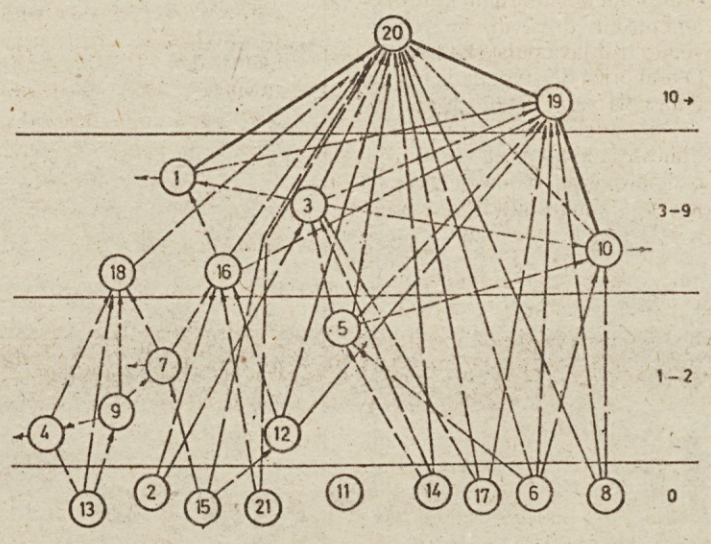

Za obe faze so pomembne neformalne ustne komunikacije, sistematično raziskovanje literature pa se v začetku uporablja le za preverjanje zamisli. Tudi nemške raziskave kažejo, da njihova podjetja premalo uspešno zbirajo, ocenjujejo in uporabljajo informacije, ki nastajajo kot raziskovalno delo zunaj delovnih ali drugih organizacij.

Timski pristop s svojimi cilji zasenči metodo predlogov prav na področju človeških slabosti, kot os:

— neenakost

— zavist

— strah pred kritiko

— slabe delovne navade

— samovšečnost

— negotovost itd.

Dolgoletna uporaba metode poenostavljanja dela je pokazala, da ljudje delajo najbolje, če delajo z veseljem in da radi izboljšujejo, če dobijo priložnost. Pri metodi gre v bistvu za usmerjeno uporabo ustvarjalnega mišljenja. Spodbujeni z možnostjo dobiti nagrado, višjo plačo, napredovanje, ljudje razmišljajo in iščejo izboljšave, vendar morajo to tudi znati (biti morajo usposobljeni za posredovanje tega).

Delo, ki človeka duševno in telesno uničuje in njegovi ustvarjalnosti ne daje možnosti, da se izrazi, je žalitev za človeško naravo in nobena količina kruha in iger ne more biti nadomestilo za to.

Vendar pa so nagrade manj važne kot zavest delavcev, oz. npr. da vodstvu ni vseeno in se na ideje odziva. To pomeni da morajo ljudje zadovoljevati temeljne notranje potrebe pri svojem delu, ki so v grobem:

— samozaupanje

— samozavest

— samoupoštevanje

Zato denar dejansko ni najvažnejši, je pa izraz pravičnosti. Če pravičnosti ni, postanejo vse druge želje drugorazredne, saj ima človek, ki dela naslednje želje:

— imeti zanesljivo delo z razumno visokim dohodkom

— napredovanje

— po občutku častnosti in odgovornosti

— biti preprosto obravnavan kot človek

Ljudje so namreč pametni, le če jim to koristi in poudarimo še enkrat, da niso prvenstveno bitja razuma, temveč tudi bitja občutkov. Timsko delo je delo z ljudmi. Vsakdo ima svoje poglede, čas pokaže kdo je imel prav. Strpnost, ne ljudi siliti v nekaj je ogromen korak naprej, brez tega si napredka ne moremo zamisliti, vendar taka strpnost ljudi osamlja in tudi siromaši. Mnogo bolje je dajati sugestije in pustiti ljudi da razmislijo o njih in sami pridejo do lastnih zaključkov. Ne smemo se ravno zato zadovoljiti s tem, torej da dovolimo, da so ljudje drugačni, vendar je treba načeti notranji dialog s tem drugim načinom mišljenja, ker si te tako lahko razvijemo lastno osebnost. Vsaka budala zna kritizirati in zameriti. Da lahko sodelujem, mi je prav tako potrebna kultura drugega človeka. Zanimiv je primer najbolj umazanega gangsterja New Yorka — »Dutcha Schultza«. Ko so ga ujeli, je novinarjem izjavil, da sebe smatra za javno dobričino in v to je resnično globoko verjel.

Po vsem tem se kaže vprašanje, kako v ljudeh vzbuditi željo za nečim, zakar težimo tudi mi sami. Samo en odgovor je. Glavno človekovo gibalo je namreč želja, da smo pomembni. Iz teh nagibov npr. gradijo bogataši vsega sveta zgradbe, ki so še kako prevelike za njihove osebne potrebe.

Z ljudmi delati je velika umetnost. Prisotna mora biti sposobnost sprevideti stališče drugih ljudi, da lahko stvari opazujemo z njihovega stališča, kot da bi bilo naše lastno. Za to pa je potrebno veliko širine in potrpljenja, saj je treba odkriti skrite razloge človekovega mišljenja in obnašanja. Človek, ki ne pokaže zanimanja za bližnje, ima v življenju ponavadi največ težav. Najkrajša pot do človekovega srca vodi preko razgovora o stvareh, za katere se on živo zanima. Saj le želimo iz njega potegniti neko korist, mar ne? Človek, ki tega ne zna, zasluži skoraj prezir. Če znamo iskreno pokazati, da cenimo pomembnost drugih, bomo najbolj enostavno osvojili njihovo srce. Če se bomo zapletli v prepir, tudi če imamo prav, nikoli ne bomo zmagovalci, saj mu s tem v obraz povemo, da ne ve o čem govori in ranimo mu ponos. Ljudi je treba vedno podučevati, kot da to sploh ne delamo, kot da so neznane stvari slučajno pozabili. Redki so ljudje, ki se lahko pohvalijo izključno z logičnim načinom mišljenja. Vsi smo obremenjeni s predsodki, mnogi med nami z ljubosumjem, strahom, sumničenjem, ponosom in zavistjo, kot smo že omenili. Če nam nekdo reče, da nimamo prav, se potegnemo vase in pričnemo se upirati. Zelo važno je ohraniti ponos drugih. Prevečkrat pretimo, napačno kritiziramo in celo ponižujemo.

To kar nas plemeniti je sposobnost iskreno in odprto priznati, kje smo pogrešili. Vsako človeško bitje je pripravljeno sprejeti kritiko lastnih napak, če tisti ki kritizira govori o podobnih napakah, ki jih je ali naj bi jih tudi sam počel. Dober govornik zna že na začetku pogovora od sogovornika dobiti nekaj pritrdilnih odgovorov in s tem psihološke procese slušatelja usmerja k pozitivnemu cilju, njegov organizem je tako duhovno odprt. Pogovor začne vedno s pohvalo in priznanjem sogovornikovih vrlin. In še nekaj — skrojmnost je vrlina modrih. Nihče nima rad nasvetov in ukazov. Veseli smo, kadar nas sodelavci vprašajo za naše želje, zamisli in težnje, kaj šele, če opazimo, da spoštujejo naše delo. Veseli smo, če ljudje pristopjio k nam z nezaupanjem in da o nas širijo dobre govorice o sposobnostih in vrlinah.

Prav gotovo ima vsak človek bogat ali reven, časten ali nečasten potrebo, da živi z mišljenjem, ki so ga drugi ustvarili o njem. Izziv je često najboljši stimulans. Če želimo ljudi spodbuditi za neko delo, program, je potrebno v njih vzbuditi željo za tekmovanjem. Pravi človek ni pripravljen delati izključno le za denar. Vredno je pohvaliti vsaki, pa tudi najmanjši napredek, ker pohvala vedno spodbuja želje za novimi uspehi. Moč hvale je celo taka, da lahjko z njo menjamo ljudi. Velika je razlika med tem kar smo in tem kar bi lahko bili, saj živimo pod povprečjem svojih sposobnosti. Če nam nekdo pove, da naloge, ki smo jih dobili, niso težke, nas to ohrabri. Delo naj se opravlja z zadovoljstvom.

Zapišimo na kratko odlike učinkovitega tima (po Douglasu McGregorju: (The homan side of interprise):

— vzdušje je neformalno, udobno, neprisiljeno

— veliko se razpravlja in vsak član sodeluje v diskusiji

— naloge člani razumejo in sprejmejo, torej dosežejo soglasje do stopnje, da obveznosti prevzamejo

— člani vsako idejo temeljito pretresejo in ne zbujajo vtisa, da se bojijo, da bi jih drugi imeli za neumne

— člani ne zakrivajo nesoglasij in razloge pozorno preiskujejo in se trudijo da od stališč ne odstopajo, ker bi morali

— člani odločitve sprejemajo z enodušnostjo in formalno glasovanje je minimizirano

— kritika je pogosta, iskrena in relativno prijetna, osebnih napadov ni, tudi ne na prikrit način

— člani svobodno izražajo svoja čustva in svoje ideje tako o problemu kot o dejavnosti skupine

— po odločitvi se dodelijo in sprejmejo jasne naloge. To pomeni imeti opredeljene cilje. Tu pogosto grešimo

— predsedujoči ne gospodari s timom, ta se tudi z njim ne razhaja. Vodstvo tima se menja. Ni borbe za oblast. Ne gre se zato, kdo kontrolira, važno je, da se posel opravi

— tim se zaveda svojega lastnega poslovanja.

Motiviranje ljudi vsekakor ni dovolj za doseganje večje ustvarjalnosti. Tu obstojajo še neke filozofije, katerih se morajo ljudje tako učiti, da so usposobljeni inventivnega mišljenja. Enotno npr. velja da:

— vedno eksistira boljši način dela

— najboljšega nikoli ne dosežemo

— vse se da poenostaviti s ciljem nekih prihrankov

— je sistematičnost boljša od slučajnosti

— direktna vklopitev v delo daje več možnosti za ideje...

Vse to pa seveda nima smisla, če niso opredeljeni cilji. Tako neki viri priporočajo naslednji postopek:

— ustvariti invencijske skupine s 5 % službenega časa za ta namen

— opredeliti cilje, ki izzivajo

— zagotoviti pozitivno priznanje

Pri tem niti ni nujno čakanje, da opaziš možne izboljšave, ampak je že dovolj ustvarjati priložnosti (tudi tam, kjer je videti vse v najlepšem redu). Usposabljanje, ki mora teči v ta namen naj bo podobno naslednjemu modelu:

— najprej mora poslovodni vrh spoznati, ovrednotiti in priznati organizirano, usmerjeno in sistematično ustvarjalno (inventivno, inovativno) dejavnost

— sledi podroben poduk sodelavcev na vodilnih in nižjih vodilnih mestih

— sledi poduk ljudi brez vodstvenih položajev

Poslovodni vrh mora zamisliti spoznati utemeljeno, ne le površinsko Menagement se mora od programov, ki lahko z zaposlenimi tudi manipulirajo, premakniti k motivističnim programom. Zelo lep začetek za to je timski pristop.

Poglejmo še japonski primer usposabljanja kolektiva v ustvarjalnem pristopu do dela. Zaradi stiske s časom usposobijo najprej najožji vodstveni vrh, nato pa ta dalje usposablja podrejene itd. Programi vsebujejo področja:

— filozofija poenostavljanja dela

— ekonomika

— človeški faktor (delno že opisan v tekstu)

— metode reševanja problemov

— pripomočki za metodo poenostavljanje dela

— usmerjena uporaba zgornje metode

— raba metode po koncu kurza

Tečaj za ta program traja enajst tednov po eno uro na teden. Inventivnim skupinam pravijo Japonci tudi krožek. Postavlja se vprašanje, ali naj predpostavljeni sodeluje v krožku ali ne. Pri firmi Tektronix vloga vodje krožka kroži med člani, kar jim dviga občutek koristnosti in pomembnosti, kar je po njihovem mnenju najvažnejša motivacija.

Vrh in srednje plasti hierarhije morajo rezultate dosegati:

— brez prisile, strahu, formalne avtoritete, ki ukazuje in s tem odbija

— s prepričevanji in nagradami, a s pogojem, da se obljube dejansko izpolnijo in da se s sodelovanjem iskreno priznava sposobnost ljudi in se jim omogoča ustvarjalno zadovoljstvo.

In za zaključek še primer iz bitke leta 1863 v ZDA. Linkoln je imel zlato priliko da premaga generala Leeja, zato je vrhovnega komandanta Meadea prosil naj takoj odobri napad, ne da bi zgubljal čas za sklicevanje vojaškega zbora. Vendar je Meade zavlačeval z odobritvijo, tako, da se je general Lee medtem umaknil. Linkoln, mu je silno razočaran napisal ostro pismo, polno kritike na njegov račun, vendar ga ni nikoli odposlal. Vedel je, da se bo po prebranju tega pisma Meade začel opravičevati in na koncu njega samega obtoževati za svojo lastno napako. Vedel je, da ga bo pismo obrnilo proti njemu, da mu bo zmanjšalo operativnost in da ga bo celo prisililo na odstavko. Pismo so našli nekaj dni po Linkolnovi smrti.

mag. inž. DRAGO GOLI

novacija v tozdu IPKO

Pretočna korita za farme izdelujejo zdaj na strojih

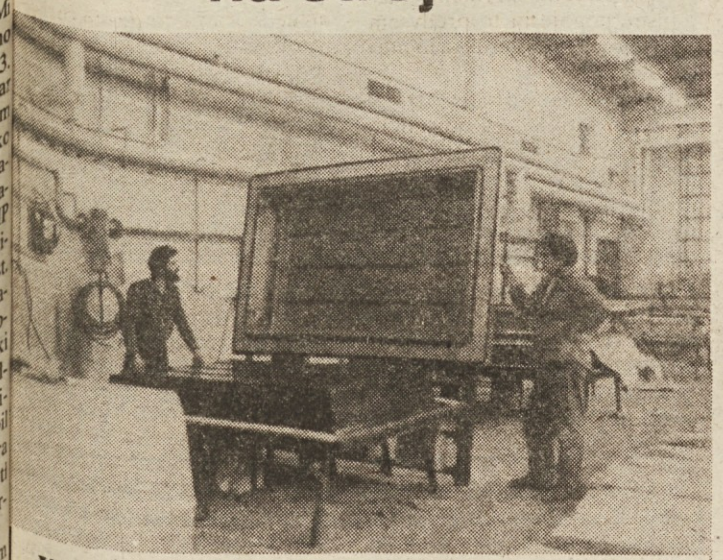

V tozdu IPKO Podpeč so letos poleti naredili orodje za serijsko izdelavo pretočnih korit po vakuumskem postopku. Načrt za orodje, ki so ga izdelali v prototipni delavnici tozda in za orodje naredili tudi kovinske dele, je napravil zunanji sodelavec tozda Štefan Zalaznik. Na izdelavo orodja so se začeli pripravljati v začetku maja letos. Konec junija ssnaredili na orodju prve izdelke. Faza preizkušanja orodja je trajala en mesec. Nato pa so naredili še tri taka orodja. Konec avgusta so na orodjih začeli serijsko izdelovati pretočna korita. Razvoj in izdelava vseh štirih orodij sta stala okoli 700.000 dinarjev. To orodje pomeni bistven tehnološki napredek, saj so tako z ročnega dela prešli na strojno izdelavo poliesterskih laminatov.

Po tem postopku izdelujejo pretočna korita v dveh dnevnih izmenah in dnevno naredijo do 35 korit, mesečno pa okoli 700. Proizvodni čas se je od prejšnjega ročnega izdelovanja korit skrajšal s 4 na 2 uri. Zelo so se zmanjšali vplivi škodljivih hlapov. Zmanjšal se je fizični napor pri delu tako, da lahko sedaj pri izdelavi korit delajo tudi ženske. S sedanjim postopkom izdelovanja korit so dosegli obojestransko gladkost laminata. Pretočna korita izdelujejo predvsem iz domačega materiala, le 5 do 8 odstotkov je uvoženega.

Prodajna cena pretočnih korit, ki se uporabljajo pri vzreji svinj v dvoetažnih boksih v velikih farmah, znaša 5.400 dinarjev. Trenutna serija, ki je v delu, je 1.500 korit. Za prihodnje leto pa glede na sklenjene pogodbe s farmami v Jugoslaviji predvidevajo, da bodo naredili dvakrat več korit kot letos. Osvojen tehnološki postopek jim bo omogočil izdelavo kvalitetnejših in bolj estetskih izdelkov za različne namene ter upajo , da bodo s tako vkaliteto in s takimi in podobnimi izdelki prihodnje leto prodrli tudi na tuje tržišče.

MARIJA PRIMC

Akcija Nič nas ne sme presenetiti v Promontu

Enote civilne zaščite so dokazale, da znajo delati

V soboto, 10. oktobra so v delovni organizaciji Promont izvedli akcijo Nič nas ne sme presenetiti. Komite za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je zadolžil štab civilne zaščite, naj pripravi vajo na temo rušilni potres. To so tudi naredili in mobilizirali vse enote civilne zaščite — skupaj 41 ljudi — vključila pa se je tudi narodna zaščita in vzorno opravila svojo nalogo.

Začetek je bil ob 11.50 z znakom siren za alarm. Dobrih pet minut je trajalo, da so delavci zapustili »ogrožene« prostore, medtem pa so se tudi že zbrale enote civilne zaščite, ki jim je poveljnik štaba civilne zaščite podelil naloge.

Prva je bila reševanje delavcev iz četrtega nadstropja po drsnici. Promontova upravna stavba je brez požarnih stopnic, zato so lani kupili drsnico, ki so jo zdaj prvič preizkusili. Organizatorje vaje je ta preizkus najbolj skrbel, saj je četrto nadstropje dovolj visoko, da se človeku ob pogledu v globino zatresejo kolena. Toda stanovalci vrhnjih Promontovih nadstropij se zaradi strahu niso obirali, kar kaže že dejstvo, da se jih je v desetih minutah spustilo kar trideset. »Rešeni« so nato izjavljali, da je spust po drsnici prav zabaven in nekateri bi ga bili pripravljeni za šalo tudi ponoviti. Toda vaja je bila resna — časa za šale ni bilo.

Med reševanjem iz višjih nadstropij je bilo treba poskrbeti za pet ranjencev, ki so imeli po nalogu štaba težje ali lažje poškodbe. Samo enega je prevzela enota za prvo pomoč, drugim štirim pa so samozaščitno pomagali kar sodelavci. Lahko rečemo, da je ta preizkus samozaščitne zavesti v celoti uspel, saj se je pri tem pokazala tudi dokaj visoka strokovnost. V delavnici, na primer so imeli »poškodovanca« z razbito glavo in ga pod vodstvom Jožeta Ruparja tako dobro povili, da ekipa prve pomoči ni imela kaj popravljati.

Ko se je končalo spuščanje po drsnici in je bila dana prva pomoč vsem »ponesrečencem«, so stopili v akcijo gasilci, ki so pogasili požar na kuhinji. Tudi oni so svojo nalogo opravili hitro in brez napak.

Sledil je še raport poveljnikov enot in poročilo poveljnika štaba civilne zaščite Marku Arsecu, ki je nadomeščal službeno odsotnega direktorja delovne organizacije.

Dodatno so si vsi člani kolektiva ogledali zaklonišče, kar je tudi pomembno, saj morajo v primeru nesreče poznati razpored v zaklonišču. Ta ogled je bil sploh zelo realističen, ker je odpovedalo glavno stikalo in smo si zaklonišče ogledali ob soju zasilne razsvetljave, ki jo je dajal ročni generator. Ko se je pokvaril še generator, smo zaklonišče zapustili v popolni temi.

Na skupnem sestanku je Marko Avsec v poročilu o akciji ugotovil, da je potekla uspešno in je za to izrekel priznanje štabu civilne zaščite, poveljnikom vseh enot in sploh vsem udeležencem.

Dejstvo je, da so bili raporti opravljeni ob 12.20 uri, torej je vsa akcija trajala le pičle pol ure. V tem času je bilo opravljenih mnogo nalog, kar kaže, da so Promontove enote zares dobro izurjene in da je bil odnos vseh sodelujočih vzoren. Še posebej pa je razveseljiva velika mera iznajdljivosti in samoiniciativnosti, ki so jo pokazali tisti delavci, ki niso člani enot.

Bile so tudi šale, drži, da poveljniki niso poveljevali dovolj avtoritativno, toda bistveno je, da je vsak v redu opravil svojo nalogo, ko je bilo treba in da je pri tem dokazal solidno znanje.

Tako je prav, kajti tovrstne akcije niso namenjene same sebi, pač pa gre za preverjanje, kako smo organizirani in usposobljeni za naloge v izrednih primerih, ko ne bo časa za spraševanje in dogovarjanje, pač pa bo moral vsak natančno poznati svojo dolžnost.

L. J.

Ob 20 minut čez dvanajsto je poveljnik civilne zaščite Martin Košir poročal, da je vaja uspešno končana.

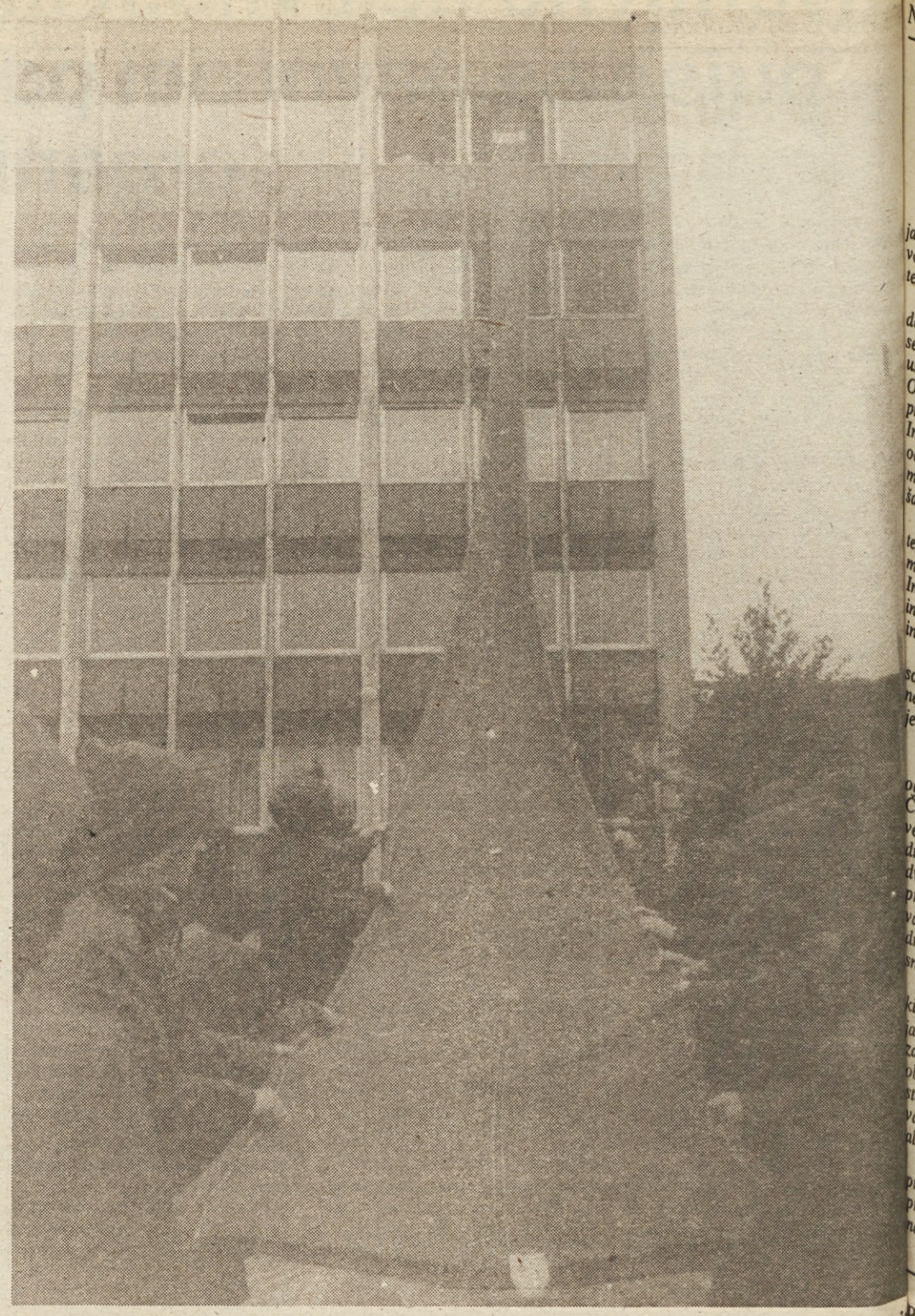

Reševanje z drsnico sta izvedla splošna enota in RBK enota, poveljeval pa je vodja enote za zaklanj Anton Primc. V četrtem nadstropju pa so angažirali štiričlansko ekipo, v kateri so delavci, ki niso člani civilne zaščite, vendar so zadolženi za pravilno nameščanje drsnice in varno spuščanje ljudi, saj je drs nameščena v njihovi pisarni.

Ne bom bolniške podpisal

Delavec in referent za varstvo pri delu morata sodelovati

Zdravje je pogoj za življenje in delo. Toda v življenju vidimo, da zdravje dosti bolj cenijo tisti, ki so si ga zapravili ali jih je zanj oropala, precej manj pa tisti, ki jim zdravje še ni bilo načeto. Zdravje si lastimo kot pravico, priznano od drugih, manj od sebe.

V proizvodnji med stroji, okrog njih, po skladiščih in še kje je polno nevarnosti, ki od človeka terjajo stalno previdnost. Zato delo ni samo faktor eksistence ljudi, pač pa tudi tajnost, ki jo moraš spoznavati in poznati ter razumeti.

Da bi ti spremljevalci dela, ne ogrožali zdravja ter varnega opravila, imamo službe varstva pri delu. Dolžnosti teh organov je v prvi vrsti, da preventivno delujejo proti možnim nevarnostim za delavčevo zdravje. Zato so pa ti poklicani stalno na »teren« pač tja, kjer se opravlja tako delo, posebno na strojih, da skrbijo za dnevno varnost pri delu. Take dolžnosti referentom za varnosti pri delu opredeljujejo specifičnosti opravljanja raznih del, čemur se je treba prilagoditi in torej biti tam, kjer se potrebe tudi dnevno, ali manj pogosto javljajo, torej ne prezreti tistega, kar je bistveno za delovno varnost.

Ker pa so nesreče pri delu še vedno preštevilne, nas statistike opozarjajo na dolžnosti, ki jih ne opravljamo dosledno. Biti dnevno v stikih z ljudmi na delovnih mestih ni vedno mogoče ali opravičljivo, zato pa morajo delavci sami razviti tisto previdno prisebnost, da si ne ogrožajo zdravja, če pa odkrijejo izvore nevarnosti, morajo o tem takoj sporočiti odgovornim.

Glede na razne okoliščine ,v katerih živimo in delamo, je razumljivo, da pride tudi do zanemarjenja skrbi za zdravje. Iz tega potem sledi, da pride do trenj med tistimi, ki so se poškodovali in onimi, ki so dolžni skrbeti za varnost pri delu.

In če tako nekdo iz neprevidnosti zamahne z roko po železu za hrbtom, da si jo rani, je hudo, ker se mu bolniška ne prizna, kot se ni tistemu, ki je z zaboja nerodno skočil in si zvinil gleženj, čeprav je imel dolžnosti pogledati v višji zaboj glede materiala, pa ga je doletela nezgoda. Taki primeri se seveda obravnavajo subjektivno. Referent za varstvo pri delu si to razlaga po svoje, da ima v evidenci manj nesreč, prizna bolniško, prizadeti pa misli, da ima svoje pravice v vsakem primeru, saj vendar zato plačuje zdravstveno zavarovanje.

Služba varstva pri delu je, bi rekli, javno opravilo, kjer imaš dolga leta lahko opravka z istimi ljudmi, problemi, pa se tako ti odnosi lahko zaostrijo, popačijo vse do želje, da bi se ta dva na delovnem mestu ne srečala več, ker ima pač vsak svoje mnenje in obnašanje. Odnosi za varnost se celo razblinijo, da nekdo obsedi v pisarni, drugi pa ima položaj tak ali drugačen za strojem.

Zato je treba z tega stališča tudi gledati, kako se razvijajo odnosi v skrbi za varno delo, če pa ti šepajo, potem je treba poskrbeti za izboljšanje, kajti harmonija med onimi, ki skrbijo za varstvo pri delu in delavcem mora biti na potrebni višini, kajti slabi odnosi škodijo vsemu, kar si želimo za uspešno delo.

FRAN VODNIK

Gasilska enota pod vodstvom Dušana Okorna je izvedla dvojni napad na ogenj, ki je »izbruhnil« na strehi kuhinje.

Poleg petih delavcev, ki so bili poškodovani, po nalogu štaba civ zaščite, so imeli na vaji v Promontu tudi pravo poškodbo. Fran Ferkol se je po spustu v drsnici ob zadrgi opraskala na zadrgi in se nila nad desnim očesom. »Saj ni nič,« je rekla, ampak dekleta iz e prve pomoči so se ravnala dobesedno po geslu, da jih nič ne sme pre netiti in ji na prasko nalepila obliž.

Tako kot vsako leto bo Prešernova družba tudi letos ob obletn rojstva dr. Franceta Prešerna izdala svojo **»Redno letno knjižn zbirko«,**

1. Prešernov koledar za leto 1983 (z barvnimi reprodukcijami o ličnega slovenskega slikarja Nikolaja Omerze in raznovrstni drugimi zanimivostmi)
2. Polona Škrinjar: PAVLA, povest
3. Miran Ogrin: PO STOPINJAH ALEKSANDRA VELIK GA, potopis
4. Živojin Gavrilović: IGMANCI, roman
5. Mira Ružić: BITI ALI NE BITI, knjiga proti onesnaževanju za varstvo okolja
6. Aleksander Cordell: MORTYMERJEVI, roman — **nagrad knjiga** (brezplačno jo prejmejo člani Prešernove družbe, ki poravnali članarino do 30. 6. 1982).

NAROČILNICA

Naročam letno knjižno zbirko Prešernove družbe s Prešernov koledarjem 1983:

1. vezano v platno — z nagradno knjigo 850 d
2. vezano v platno — brez nagradne knjige 700 d
3. broširano — z nagradno knjigo 500 d
4. broširano — brez nagradne knjige 400 d

Knjige mi pošljite na naslov: .....

.....

Naročnino bom poravnal
a) po povzetju
b) v zaorednih mesečnih obrokih po najmanj 200 din

Datum: Podp

Naročilnico izpolnite, odrežite in pošljite na naslov: PREŠER NOVA DRUŽBA, LJUBLJANA, Borsetova 27.

Naš odnos do alkoholikov

Daš mu za dva deci, pomagaš mu ne

Posameznik lahko pomeni veliko ali nič, če se ne vključi med dejavnosti ljudi in če ga le-ti nekako prepuščajo samemu sebi, pa naj vozi kakor zna in more. Ker pa vsi nimamo dobrih človeških kvalitet, si jih je treba pridobiti z lastno močjo ter ob sodelovanju drugih.

Ko se ob določenem času oziramo nazaj z ugotavljanjem kaj smo dosegli, radi spregledamo čisto človeške zadeve, ki so pri nekaterih senčne, tudi nemogoče, pa vse to kar spregledamo. V tem primeru se ustavimo pri alkoholikih, ki jih je več ali manj v številnih kolektivih. O alkoholizmu pišem, ker smo imeli člana kolektiva, ki si je zaradi pijače večkrat poškodoval glavo ter nato dobil še poslednje udarce. In ta Martin, ki mu drugih napak nismo mogli očitati, je za vedno odšel iz kolektiva, a do pokojnine mu je še precej manjkalo. In ko mu pišemo nekrolog brez daljše obravnave življenja, se lahko vprašamo, če je bil tak konec res nujen.

Drugi primer je tudi poglavje zase, saj ga je pijača pripeljala do tega, da je pri 26 letih delovne dobe pustil službo samo zato, ker so mu napovedovali zdravljenje, zdaj pa je v breme staršev in okolice. In tretji vinski »bratec« zaenkrat še dela, prenočuje pa po kozolcih in drugje, le na primerni postelji ne. Plačo za pijačo, mu je pravilo, in tako si kvari zdravje, bogati možnosti za bolniško.

Poleg navedenih so zaradi pijače še drugi, za mnoge nevidni, socialni problemi, celo tragedije, mi pa gledamo na to kot na nujnega človeškega spremljevalca, ki pač doleti nekatere ljudi in jim je težko pomagati.

Je to res?

Da otrokom omogočimo šolanje, se nam zdi nujno. Če pa je treba odraslemu človeku pomagati, se vprašamo, zakaj, saj je dovolj star. Če pa malo presodimo, vidimo, da je često star človek potreben celo več pomoči, pa to ne samo zaradi njega samega, pač pa tudi zaradi drugih. Dogaja se, da tistim, ki so vdani pijači, pomagajo še kolegi z dva deci, kar sami od sebe, ali pa na prošnjo, čeprav ga poznajo, da pretirano pije. Nekateri med nami, bodimo odkriti, so taki, da uživajo, če nekdo kolovrati po cesti, pa tudi nevarnosti nasproti. Ali kje drugje, če je sposoben še govoriti, da bi izjecljal kak masten vic, ker smo smeha v teh resnih časih tudi potrebni.

Če bi se kdo izmed nas vživel v vlogo opitega in ocenjeval tistega, ki ga podpira z pijačo, se nam bo to zdelo preveč, nedostojno, obsojanja vredno, a v prenosu takega stanja na druge, bo pa vsaj malce zabavno. Morda je res, da nimamo vedno čistih pojmov, kako se obnašamo med seboj, pa moramo le skrbeti, da odkrito povemo tistemu, ki se ga tiče, kaj mislimo o njem, njegovem obnašanju in navadah. Ni grdo povedati resnico, kaj ga čaka, če mu bo prekomeren alkohol jemal moči in razsodnost.

Vemo, da se je s pravo besedo že marsikaj doseglo, zato lahko pričakujemo, da naš tozd ne bo ostal brez rezultatov. V najslabšem primeru, pa bomo lahko rekli, da smo hoteli pomagati sočloveku, ki nas res ni prosil, pa smo sami videli, da je pomoči potreben.

FRAN VODNIK

Obraz iz kolektiva — Čiro Vušanović

Lahko je prodajati, če ponujaš dobre izdelke in solidne storitve

Čiro Vušanović je v dokaj skromni (po številu) četici IMP predstavnikov v Jugoslaviji med najbolj prodornimi. Prvega januarja bo šele tri leta, kar dela za IMP, pa je že prispeval k sklenitvi mnogih poslov in po njegovi zaslugi se je IMP močno zasidral v Črni gori kot izvajalec del in dobavitelj opreme.

Hvalijo vas, da ste dobri. Kaj pravite na to?

»Mislim da je dober IMP. Pomembno je, da lahko ponudiš dobre izdelke in kvalitetne in hitre storitve, potem je lahko prodajati.«

Kakšne so značilnosti črnogorskega tržišča za montažne storitve in opremo? Sodeč po podatkih, ki jih preberemo v Sloveniji, se zdi, da tam investicije niso tako ostro omejene kot v naši republiki — ampak se mnogo gradi — tudi zaradi popotresne obnove. Povejte še kaj več o razmerah na tem tržišču!

»Najprej moram reči, da je tržišče v Črni gori za razliko od nekaterih drugih republik — zares odprto. Tamkajšnji investitorji iščejo zares najboljše izvajalce ne glede na to, iz katere republike so. Kdor se torej angažira in ima kaj ponuditi, lahko delo tudi dobi. Res je tudi, da se v

Čiro Vušanović

Črni gori mnogo gradi in sicer največ v črnogorskem primorju, ki ima eno najlepših obal na svetu. To so gradnje v okviru popotresne obnove, pa tudi objekti, ki so jih Črnogorci načrtovali že pred potresom. Za naše delo pa velja, še ena značilnost, namreč da nastopamo vedno, bi lahko rekli, v drugem dejanju. Najprej pridejo gradbinci, nato pa mi. Za prodajo to pomeni, da se moramo boriti na dveh področjih — pri investitorjih in pri gradbincih. Ker je črnogorsko tržišče, kot sem že omenil odprto, sodelujemo na različnih objektih z gradbeno operativo iz vse Jugoslavije.«

Naštejte še najpomembnejše objekte v Črni gori, na katerih je prisoten IMP!

»IMP izvaja montažo in dobavlja opremo na petih objektih, ki so pomembni za vso Jugoslavijo. To so Železarna Nikšić (klima Ceje), vodovod Nikšič (Promont), Hotela Palas v Petrovcu na moru (PMI) in Ljubović v Titogradu (Klima Celje) ter Industrijska cona Kotor (Promont). Zdaj pripravljamo pogodbo za bolnišnico Igalo.«

S Čirom Vuksanovićem sem se pogovarjal dan po sestanku predstavnikov, na katerem so govorili tudi o pripravah na ustanovitev tozda Blagovni promet. Zato sem ga vprašal, kako gleda na to organizacijsko spremembo.

Ali ne mislite, da bo organiziranje Blagovnega prometa korak v tej smeri?

»Lahko bi bilo. Nisem pa prepričan, da so že rečeni vsi problemi. Predvsem bomo morali najti ustrezen način za financiranje predstavniške dejavnosti. Ne moremo ostati le pri plačilu za pogodbe, ki jih sklene predstavništvo, pač pa upoštevati tudi tiste posle, ki jih sklenejo neposredno komerciale delovnih organizacij na območju posameznega predstavništva.«

Mislim, da ste to povedali dvoumno. Dvomim, da bi zahtevali provizijo za nek posel, ki je bil sklenjen povsem brez vašega sodelovanja. Najbrž mislite na primere, ko predstavnik pošlje v Ljubljano podatke, morda celo naveže prve poslovne stike, nato pa nadaljujejo delo komercialisti zainteresirane delovne organizacije in nazadnje podpišejo pogodbo?

»Točno. To sem mislil. Najti moramo ustreznejše načine za vrednotenje dela predstavnikov, tako da bomo zajeli zares vse delo, ki ga opravijo.«

LOJZE JAVORNIK

Kegljišče spet dela!

Ponovno obveščamo vse delavce SOZD IMP, ki žele kegljati, da je kegljišče odprto v Ljubljani, Staničeva ulica — za člane IMP vsak dan in sicer:

ponedeljek	**17—19**
torek	**18—20**
sreda	**16—19**
četrtek	**18—20**
petek	**19—22**

Pridite, ne bo vam žal, saj je zelo prijetno in koristno!!!!

IPKO sodeluje z osnovno šolo Krimski odred

Tovarna sooblikuje vzgojnoizobraževalni proces

V osnovni šoli Krimski odred Preserje, ki je bila lani zgrajena iz sredstev 2. samoprispevka, je bila 29. septembra prva pionirska konferenca, ki so se je udeležili tudi predstavniki IMP-jevega tozda IPKO, Podpeč in sicer direktor tozda Lovro Rogelj, predsednik delavskega sveta tozda Viktor Lavrič, predsednik izvršnega odbora sindikata Franc Grdin, sekretar osnovne organizacije ZK Milan Šilc, predsednik osnovne organizacije ZSMS, predstavniki krajevne skupnosti Podpeč in borci s tega območja.

Na tej konferenci so bili podpisani samoupravni sporazum o sokroviteljstvu tozda IPKO Podpeč nad osnovno šolo Krimski odred Preserje, samoupravni sporazum o sodelovanju med tozdom IPKO Podpeč in omenjeno osnovno šolo ter sporazum o prevzemu oskrbništva ter razdelitvi skrbi in nalog pri urejanju, vzdrževanju in varstvu spomenikov, spominskih plošč in drugih obeležij NOB in socialistične skupnosti Podpeč Preserje.

Udeleženki sklepata sporazum o sodelovanju z namenom, da bi oblikovali vzgojnoizobraževalni proces v skladu z družbeno usmeritvijo vzgoje in izobraževanja in tako omogočili sistematično pridobivanje teoretičnih in praktičnih znanj nekaterih območij, razvijali sposobnosti in spretnosti v smeri oblikovanja poklicnih interesov, razvijali odnos do dela in družbene lastnine v smislu dobrega bodočega samoupravljalca v združenem delu.

Na osnovi sporazuma o sodelovanju bo šola omogočila prostor tozdu IPKO za tečaj za pridobitev kvalifikacije delavcev za delo pri poliestru. Šola bo tudi omogočila delavcem tega tozda rekreacijsko telovadbo v šolski telovadnici.

Na pionirski konferenci je direktor tozda IPKO Lovro Rogelj učence seznanil s sklepi, ki jih je 23. junija sprejel delavski svet tozda v zvezi s podpisi omenjenih samoupravnih sporazumov. Na osnovi teh sklepov bo tozd iz sklada skupne porabe osnovni šoli Krimski odred Preserje nakazal 30.000 dinarjev za dejavnost pionirske in mladinske organizacije šole.

Za šolsko leto 1982-83 bo prav tako iz sklada skupne porabe razpisal nagrado v višini 10.000 dinarjev za najboljši razred na predmetni stopnji po kriterjih za najboljši uspeh, disciplino, svobodne aktivnosti. Iz istega sklada bo namenil 10.000 dinarjev šolskemu športnemu društvu za šolsko leto 1982-83 za nabavo opreme (dresi copate) z napisom IMP-IPKO.

Prav tako bo tozd IPKO razpisal kadrovske štipendije za poklic splošnega in strojnega ključavničarja.

M. P.

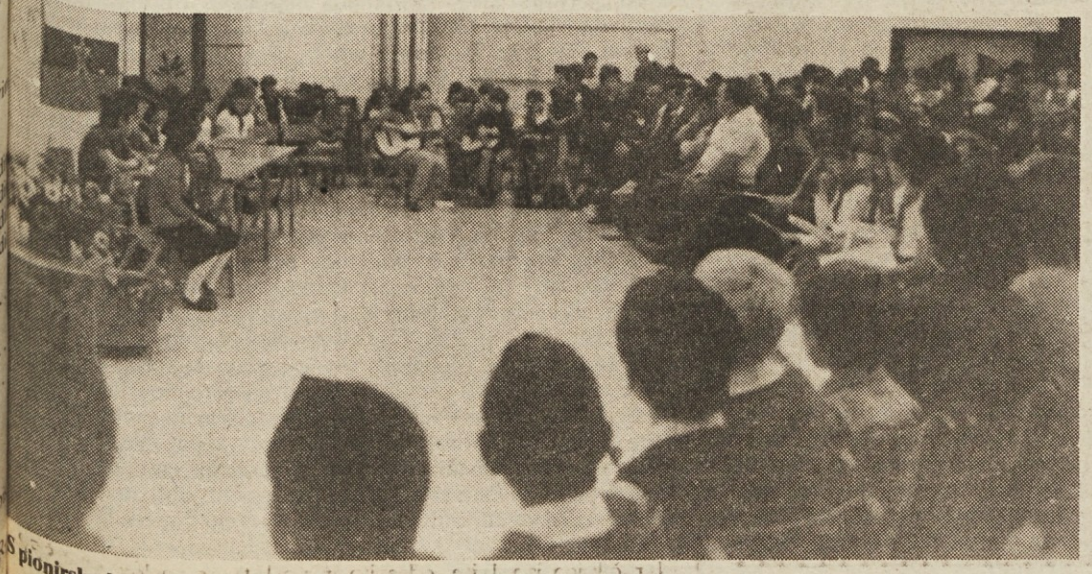

Iz pionirske konference v Osnovni šoli Krimski odred. (Foto: M. P.)

V spomin Cirilu Sečniku

Nit življenja plete upanja, uspehe,
smrt nagrada, spomin.

(F. Vodnik)

Zakaj si za vedno zapustil svojo delovno sredino, naš Ciril Sečnik, komaj dvainpetdeset leten kot skupinovodja v IMP, TOZD Trata le dobro desetletje delujoč? Vesti o smrti smo vajeni vsak dan, toda pri tvojih letih tega nismo pričakovali. Res, da si imel težave z zdravjem, vendar podobno je z mnogimi. O svojih težavah nisi tožil, le na tebi smo videli, da ti zdravje ni naklonjeno. Na poti k urejanju pogrebnih dejanj za svojega brata si omahnil tudi sam. Še prejšnji dan si delal s tovariši, ni bilo znamenj, da si bil že tako blizu konca svojega življenja.

Vest o tvoji smrti nam je za trenutek vzela delovno sposobnost. Kar verjeti nismo mogli žalostni novici. Pogled na tvojo mizo ob robu strojev nam je obstal zazrt v praznino, kajti tam ne boš več risal raznih priprav za naše delo, ne boš zapisoval naših delovnih ur, niti ne dajal nasvetov, kako je treba delati. S seboj si za vedno odnesel številne naloge, ki jih ima človek, ko vodi kako delo.

Tvoja mirna narava je vsem dajala možnost, da si sami vzgajajo ljubezen do dela. Nisi poznal strogosti, kar je dalo zaleta raznim delovnim uspehom. Predvsem mladi so ti zaupali. Kot oče si jim bil in zdaj te ne bodo več imeli ob sebi.

Vendar, če pravimo, da je smrt tudi življenje, ti lahko obljubimo, da bo naše aktivno delo opravičilo tvoje zaupanje za skupno korist, pa tudi pri delu samoupravnih komisij bodo morali nadaljevati tvoje delo, ker si ga sam tudi vestno opravljal.

Za slovo smo ti vsekakor hvaležni za vse tvoje delo med nami, toda tvoj prezgoden odhod iz kroga sodelavcev bo v spominu še dolgo ostal trpek. Ciril, zgled nam boš ostal pri delu ali doma.

Sodelavci TOZD Avtomatika,
TOZD Črpalke

V spomin Metodu Zibelniku

Ko smo izvedeli za tvojo tragično smrt, nam je za trenutek zastal dih, vprašali smo se zakaj je smrt tako kruta, saj je imel šele osemnajst let. Toda zopet smo se prepričali, da so pota življenja vsakega izmed nas zelo čudno speljana.

Poznali smo te kot zelo vestnega v času šolanja in praktičnega dela. Ko pa si se pred meseci redno zaposlil, smo se vsi prepričali, da svoje delovne naloge strugarja jemlješ z vso resnostjo. Zato se zavedamo, da je s tvojim preranim odhodom nastala vrzel, ki jo bomo vsi občutili. Med nami ne bo več tvojega smeha in dobre volje, za vedno so pokopane tvoje skrite želje.

Metod, hvala ti za prispevek ki si ga dal s svojim delom našemu kolektivu, imel si veliko volje, veliko si nam hotel še dokazati, toda kruta smrt ti je to preprečila. Obljubljamo ti, da te bomo ohranili v trajnem spominu.

V imenu sodelavcev TOZD TRATA črpalke
Primc Rajko

ZAHVALE

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moje drage mame Frančiške Opravž, se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata DO PROMONT, posebno pa še delovni skupnosti za darovano cvetje ter pomoč ter izraženo sožalje.

Anka Škerjanc

Ob nenadni in boleči izgubi mojega dragega očeta se iskreno ter prisrčno zahvaljujem sodelavcem in osovni organizaciji sindikata TOZD ITAK za darovani venec, izraze sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Ludvik Prušek

Ob boleči izgubi moje mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata KLIMAT za darovano cvetje in izreke sožalja. Posebna hvala vsem sodelavcem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Ivan Erklavec

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata KLIMAT za darovano cvetje in izreke sožalja. Posebno hvala vsem sodelavcem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Zinka Jesihar

Ob smrti mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD TEN TELEKOMUNIKACIJE ter sodelavcem za darovano cvetje, izraze sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Prestor

Ob boleči izgubi mojega očeta Avgusta Hržica, se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata DO PROMONT, posebno še delovni skupnosti za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje ter spremstvo na zadnji poti.

Angelca Korenhauser

Ob nenadni in težki izgubi mojega dragega očeta se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata TOZD KLIMA MONTAŽA in sodelavcem za darovano cvetje, izraze sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Franc Balant

Ob boleči izgubi moje mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata TOZD TRATA-ČRPALKE za darovano cvetje in izrečeno sožalje. Posebej se zahvaljujem sodelavcem, ki so jo pospremili na zadnji poti.

Miran Rozman

PLANINE VABIJO ● PLANINE VABIJO ● PLANINE VABIJO ● PLANINE VABIJO ● PLANINE VABIJO PLANINE VABIJO ● PLANINE VABIJO ● PLAN

Prapor planinskega društva IMP je razvil najstarejši član Nande Klobučar

Generalni direktor Franc Kumše je na prapor pripel trak sozda IMP

Hribi ponujajo človeku vedno nova doživetja

Izlet v neznano je že po tradiciji vsako leto množična prireditev planinskega društva IMP. Letošnji je bil še posebej slovesen, saj so planinci na njem proslavili petletnico društva in razvili društveni prapor.

Vsi, ki spremljamo delo planinskega društva IMP, vemo, kako skrbno pripravljajo vsakoletni izlet v neznano in kako budno pazijo, da bi cilj čim dalj ostal neznanka. Lahko rečemo, da jim je to letos več kot uspelo, saj je en avtobus odpeljal dobesedno v neznano in so bili vsi potniki tega avtobusa prikrajšani za proslavo.

Tako je Janez Marinko na začetku proslave upravičeno ugotovil: »Naš izlet v neznano je dosegel svoj cilj, saj udeleženci enega avtobusa še zdaj ne vedo, kje so.«

Proslavo in razvitje prapora so sicer zamudili, toda tam so bili še planinci iz drugih treh avtobusov, tako da slovesnost vzdušja ni trpela, dobra volja pa tudi ne: še zlasti ne potem, ko so jo končno primahali tudi izgubljenci. Seveda niso mogli konkurirati v tekmovanju, kdo bo prvi uganil cilj izleta, so pa zato dobili obaro in domač kruh kot vsi drugi. Videli pa so celo več od drugih udeležencev izleta, saj so se najprej zapodili na Vojsko, misleč da bo tam proslava. Oskrbnici Marici najprej sploh niso verjeli, da ne pričakuje IMP-jevih planincev, nazadnje pa so se le prepričali, da so se zmotili in jo mahnili za večino.

Po teh uvodnih pripombah je zdaj čas, da izdam, kje je bil zares cilj izleta v neznano. Bil je pri planinskem domu Vinka Poderšiča na Gospodični pod Gorjanci. Povejmo še, da je bila nedelja 17. oktobra lep jesenski dan, da smo hodili po debelem zrelem kostanju, pa tudi vneti gobarji so prišli na svoj račun.

Proslava petletnice društva pa je bila tudi nadvse slovesna. Med drugim se je je udeležil predsednik ljubljanskega meddruštvenega odbora planinskih društev Peter Lavrič, pa sedanji generalni direktor sozda Franc Kumše in prejšnji direktor Stanko Krumpak, ki je znan kot navdušen planinec in je bil tudi eden izmed pobudnikov za ustanovitev društva. Tu je bil tudi pevski zbor IMP, ki je pripomogel, da je bila proslava še slovesnejša.

Predsednik društva Lojze Kosi je v svojem govoru najprej orisal zgodovino društva:

»Konec leta 1977, torej pred približno petimi leti, je deset zagnanih planincev in sicer tovariši: Rado Šegula, Srečo Klančar, Aleksander Kanelopulos, Marjan Požar, Bogdan Peterlin, Francka Osredskar, Stane Vrhovc, Vinko Setnikar, Marjan Žagar in Rafael Zorko, katerih imena so vgravirana na ustanovitnem kamnu — (ta se nahaja v vitrini na Vojkovi ulici) — dalo pobudo za ustanovitev planinskega društva IMP in tako je bil za 23. 12. 1977 sklican ustanoviteni občni zbor, na katerem je bil izvoljen upravni odbor in njegov prvi predsednik Rado Šegula. V prvem letu svojega delovanja, torej v letu 1978, je planinsko društvo IMP štelo 360 članov, danes nas je včlanjenih v društvo 460 članov in članic, kar predstavlja okrog 9 odstotkov delavcev TOZD in DO s področja s področja Ljubljane in Ivančne Gorice, katerih delavci so člani našega mladega društva. V društvo so včlanjeni vsi, ki jim planine s svojimi čari nekaj pomenijo.

Želimo, da bi se nam pridružilo več mladih članov kolektiva pa tudi delavkam in delavcem, ki večji del svojega delovnega časa presedijo za stolom, bi koristilo pešačenje po naših prelepih gorah in planinah. V programu pohodov in izletov od februarja do konca oktobra vsakega leta imamo za vsakogar nekaj tako za tiste neizkušene kakor tudi za tiste, ki jih vleče na zahtevnejše visoke vrhove. Vsako leto prvi petek, soboto in nedeljo v avgustu imamo tridnevni tradicionalni pohod na našega očaka Triglav in ki se ga redno udeležuje od 100 do 150 članov. Pri tem smo v zadnjih dveh letih uvedli novost glede pristopa in sicer lažji iz Pokljuke čez Velo polje ter zahtevnejši iz doline Vrat čez Prag. Drug množičen izlet pa je vsako leto ob koncu sezone v neznano.

Redno mesečno organiziramo po 1 do 2 izleta, ki se jih udeleži večje število ali manjše število članov, odvisno od propagande in vremenskih pogojev in razpoloženja članov.

V redni program našega dela spadajo tudi izleti k spominskim obeležjem NOV oziroma pohodi na Stol, Porezen, Dražgoše, kjer so se odvijale legendarne bitke v času narodnoosvobodilne vojne. Letos smo prvič organizirali izlet v inozemstvo. Naš cilj je bil Marmolada v Dolomitih. Kljub ne najbolj ugodnemu vremenu nam je organizacija uspela in 22 članov društva se je povzpelo na vrh, s katerega so se vsi srečno vrnili.

Za vse uspele izlete pa se seveda moramo zahvaliti našim izkušenim vodnikom z Marjanom Požarjem na čelu in starostjo, vendar mladeničem po srcu tov. Nandetom Klobučarjem, ki rade volje prenaša svoje bogate izkušnje na svoje mlajše kolege. Vodniki žrtvujejo svoj prosti čas za nas, da bi mi uživali lepote narave, katere del smo sami.

Svoj govor je Kosi nadaljeval z opisom narave v hribih, ki nam v vsakem letnem času nudi drugačna doživetja, nam omogoča srečevanje z drugimi ljudmi in nam krepi moči za boljše in bolj sproščeno delo.

»Spomin na lep izlet nam daje prenekaterikrat uteho ob vsakodnevnih težavah. V planinah — v prosti naravi pozabljamo na vse, kar nas teži in kot prerojeni se vračamo na domove, polni novih idej, saj imajo naše misli v naravi večji polet in ne čutijo nobenih spon, v katere smo sicer vpeti ob vsakodnevnem delu.«

Nato so planinci z enominutnim molkom počastili spomin na pred kratkim umrlega Lojzeta Bradača.

Na koncu pa je Kosi pozval vse udeležence proslave, naj podpro dve pomembni akciji: dodatno zbiranje denarja za dokončanje doma na Kredarici in obveznost IMP, da zaključimo drugo fazo adaptacije doma na Vojskem.

Po Kosijevem govoru je napočil trenutek, ki so ga planinci težko pričakovali. Medtem ko so naši pevci peli Triglav moj dom, je najstarejši član planinskega društva IMP Nande Klobučar razvil prapor planinskega društva. Vsi so se strinjali, da je lep in bo našemu društvu v ponos. Takoj po razvitju je generalni direktor sozda Franc Kumše na planinski prapor pripel Trak sozda IMP, Peter Lavrič pa trak Planinske zveze Slovenije.

Slovesnost se je končala s podelitvijo nagrad tistim, ki so najbolj natančno uganili, kje je cilj izleta v neznano in s podelitvijo značk ter overovljenih dnevnikov planincev, ki so v letošnjem letu prehodili Slovensko planinsko pot.

LOJZE JAVORNIK

Težko bi z besedami opisali prisrčno vzdušje na izletu v neznano in proslavi petletnice našega planinskega društva. Upamo, da gornji posnetek kola, ki so ga planinci zaplesali na Gospodični dovolj zgovorno pove, da so si v hribih ljudje resnično bližji.

Bila sem na izletu v neznano

V nedeljo smo bili na izletu v neznanem. Najprej smo si šli og Jurčičev muzej. Videli smo polhe in polharje. V kletki so imeli tu vega polha. Imeli so prostor, kjer je bil mah in drevo. Na drevesu tleh so bile pasti in v njih ujeti polhi. Nato smo se peljali do ne hriba. Ta hrib se je imenoval Gospodična. Tam so tudi povedali, bil ta izlet zelo dobro organiziran, saj so nas vozili okoli mesta in med tem tudi avtobus zgubil. Nato so razvili novo IMP planinsk stavo, ki je zelo lepa. Podelili so nagrade za najboljše najden Nato je vsak delal kar je hotel.

SONJA JAVOR

Še dva zapisa o izletu v neznan

● V nedeljo, 17. 10. 1982 je planinsko društvo IMP organiz izlet v neznano. Ta izlet se organizira že več let in se ga vedno ud veliko ljudi. Tokrat nas je bilo kar za štiri avtobuse.

V našem avtobusu je samo eden vedel kam gremo, a ni hotel nič povedati. V Ljubljani smo zavili proti Dolenjski, čez nekaj čas smo prispeli na Muljavo. Tu smo si ogledali Jurčičev rojstni kra njegov dom. Nam otrokom, pa je najbolj v spominu ostala Krjav koča. Ko smo se okrepčali, smo nadaljevali z vožnjo. Tudi vožn bila prijetna. Čas smo si krajšali s petjem, bolj vzdržljivi so iska zemljevidu hribe na katere bi lahko odšli. Čez dobro uro je že znano, da gremo na Gospodično v Gorjancih. Avtobus se je vznožju hriba ustavil in pot smo nadaljevali peš. Bilo je zelo Lahko smo se nagledali gozdov, ki so se prelivali v jesenskih bar nabirali smo kostanj, zagrizeni gobaji pa so iskali gobe. Po eno hoji smo prispeli na vrh. Od tu se je lepo videlo v dolino pod na Novo mesto. Na vrhu Gospodične stoji dom, ki se imenuje po V Paderšiču. Posedli smo se ob lepo pogrnjene mize. Tedaj pa se je zvedelo, da je prvi avtobus res odpeljal v neznano. Po treh urah p tudi oni srečno prispeli na vrh. Med tem je bila proslava, letos še p bej svečana, saj planinsko društvo slavi 5 obletnico ustanovitve. tej priložnosti so se proslave udeležili predstavniki IMP, predse meddruštvenega odbora, poleg teh pa še vsi vodilni v planinsk društvu. Tovariš Klobučar je razvil planinski prapor, potem pa je ski zbor IMP zapel nekaj pesmi. Potem pa so razdelili nagrade vse stim, ki so že v avtobusu uganili kam gremo. Nato pa smo imeli pr Vsak je dobil okusno enolončnico, žejo pa so si starejši gasili že tošnjim vinom. Ker je bilo zelo mrzlo, smo se nekaj čez četrto od vili domov. Čeprav je bila pot dolga in smo bili utrujeni smo peli, je avtobus kar tresel. Kot bi mignil smo bili v Ljubljani, od tu pa sm razkropili na vse strani.

DARJA GRAB

●●●

● V nedeljo, 17. 10. 1982 je bilo pred delovno organizacijo IM navsezgodaj nadvse živahno. Planinci so se zbrali, da bi se ude izleta v neznano, ki je bil za planinsko društvo IMP velikega pom saj bo decembra praznoval peto obletnico ustanovitve. Nekaj po sedmi uri smo si našli vsak svoj sedež na avtobusu in se odpeljali v nano smer. Da bi nas zmedli, smo najprej naredili krog okoli Lju ne, nato pa se podali na Dolenjko. Ustavili smo se na Muljavi, smo si ogledali Jurčičevo in Krljavljevo hišo, si pogasili žejo in po lakoto. Medtem, ko smo se peljali naprej proti Žužemberku, smo šali ugotoviti, kateri vrh in kočo bomo obiskali. Po zanimivi, gorati lenjski pokrajini polni vinogradov in zidanic, smo se pripeljali vznožja Gorjancev. Cilj našega izleta je bila Gospodična na Gor cih, pod najvišjim Trdinovim vrhom. Pot nas je vodila skozi g vmes pa smo nabirali kostanj, gobe in vdihovali svež, čist jese zrak. Žejni in upehani od hoje smo prispeli na vrh do doma Vinka derščiča visokega 822. Kost vsa leta, smo tudi letos ob prihodu na dobili lepe, simbolične spominčke. Kaj hitro smo zasedli vsa omi Od tu je bil prekrasen razgled na značilno dolenjsko pokraj Kmalu smo dobili toplo malico, vmes pa nas je vseskozi zabavala jetna domača glasba. Potem se je pričela glavna slovesnost dnev sicer razvitje prapora in podelitev priznanj najprizadevnejšim uspešno vodenje in organizacijo planinskega društva. Na tej slove sti so bili vsi vodilni DO IMP, ki so podelili priznanja, pri čemer je deloval moški pevski zbor, ki je z domačimi pesmimi popestril vzdu veselo razpoloženih planincev. Poleg tega so podelili še nagrade tiste, ki so uganili kam gremo. Po tej slovesnosti smo še nekaj časa sedeli, nekateri pa so v veselem vzdušju tudi malo zaplesali. Nek tri ure za nami pa je prišel avtobus planincev, ki pa je šel res v nezna vendar pa tudi to ni skalilo sicer tako veselega vzdušja.

Okoli petih pa smo se podali na pot proti Ljubljani. Vso pot s peli in se tako veseli, zdravi in zadovoljni vrnili domov. Bilo je pri no, zabavno, a kaj ko vse pride pa tudi mine in zopet je treba v kora vsakdanjim življenjem.

HELENA ZO